

SREČNO

Pomen reke Save za energetske potrebe Slovenije

O elektroenergetskih problemih in o izgradnji bodočih elektrarn v Zasavju sem v pretečenih letih govoril že nekajkrat v Zagorju in v Trbovljah.

Vedno rastoče potrebe po električni energiji zahtevajo od nas, da poiščemo vse možnosti za izgradnjo lastnih energetskih virov in da si pomagamo v sodelovanju s sosedi, v državi in izven nje.

Neka področja v Sloveniji, kot na primer Gorenjska ali štajersko področje Maribora, se lahko zahvalijo samo zgrajenim hidroelektrarnam, Maribor pa zlasti hidroelektrarni Fala, da so industrijsko razviti in da so prednjačili v državi. Manj bi to lahko rekli za Zasavje, pa čeprav je iz teh krajev odhajalo tone in tone premoga. Šele v zadnjih dvajsetih letih so se v teh zasavskih krajih rodile spremljajoče industrije, ki pa so se prva leta težko prebijale v življenje. Na revirje se je pač gledalo samo z ozirom na premog, energetskega vira reke Save pa niso videli, često pa so ga smatrali tudi kot konkurenco.

Nikjer v Evropi ni reke takšne velikosti, da ne bi ob njej potekala solidna cesta. V Zasav-

ju je pa še danes ni, in tako je območje deljeno na dva bregova: štajerski in kranjski.

Energetska bilanca SR Slovenije 1981—2000, objavljena 7. 8. 1977 v Poročevalcu Skupščine SR Slovenije, obsega skoraj vse objekte s področja kaloričnih in hidroelektrarn; med njimi tudi objekte na Savi. Saj nima-

mo izbire. To je vse, kar še imamo.

Če bi hoteli dati pripombe na ta energetski program, bi se morali vprašati, kaj ni bilo do sedaj dobro pri dosedanji izgradnji elektrarn. Po vojni in v pretečenih letih smo v slovenskem in jugoslovanskem merilu zagovarjali izgradnjo hidroelek-

Spomenik Stojana Batiča - REVOLUCIJA, na Trgu revolucije v Trbovljah. Spredaj žara z upodobljenimi najrazličnejšimi prizori iz rudarskega življenja, prav tako delo S. Batiča; zadaj upravna zgradba DS skupnih služb REKZ.
foto A. Bregant

trarn na Dravi. To pa zato, ker ima ta reka zelo ugodne vodne razmere in je bila proizvedena kWh najcenejša. Računali smo, da po končanih izgradnjah na Dravi pridejo na vrsto druge slovenske reke.

Reka Sava teče sredi Slovenije in predstavlja energetski vir v središču porabe, tako da so transportni stroški manjši. Saj transport električne energije tudi stane. V letu 1976 je znašala cena za transport električne energije 2,70 par za kWh, v letu 1977 pa že 4,48 par za kWh. S tem ne želim reči, da ne smemo nakupovati energijskih virov drugod, reči želim le to, da moramo najprej koristiti to, kar nam priroda daje doma.

Po omenjenem »Programu« se bo poraba električne energije večala takole:

	1977	1985	1990	2000
GWh	7.496	12.615	16.821	29.007
MW	1.178	2.037	2.761	4.890

Če poskušamo odgovoriti na preje zastavljeno vprašanje, kaj je bilo do sedaj narobe, moramo reči, da je s strani strokovnjakov za kalorične elektrarne bila izrečena kritika, da smo se takoj po vojni usmerili preveč na gradnjo hidroelektrarn. To je bilo tudi res in vse preveč smo bili odvisni od hidrologije in še zlasti od karakteristike reke Drave. Termoelektrarne so igrale vlogo dopolnilnih elektrarn, zaradi neenakomerne proizvodnje pa je bil ta način težak za rudarje. Takratna politika je bila, da se izkoristi poceni hidroenergija in da se čuva zaloga premoga.

Hidroenergija je bila vedno cenejša in je še danes v razmerju do 1 : 3 v korist hidroenergije.

Cena za kWh znaša za l. 1977:

v HE	20,95 par/kWh
v TE	54,43 par/kWh.

Dolga leta je Slovenija imela najcenejšo električno energijo v državi, kar pa danes seveda ni tako. Takšno stanje bo povzročalo naši industriji težave pri prodaji izdelkov v državi in izven nje.

Cene električne energije

	1971	1972	1973	1974
BiH	10,48	11,90	14,51	22,06
Čr. Go.	8,04	9,08	9,54	12,75
LRH	11,48	13,52	16,08	19,59
Mak.	12,11	12,84	18,41	21,09
Srb.	12,74	12,90	15,48	20,10
Slov.	10,84	17,63	21,57	29,36
SFRJ	11,47	13,40	16,30	21,65
Tako ima Slovenija dražjo električno energijo nad povprečjem v državi za				
	1971	1972	1973	1974
	- 6 %	+ 26 %	+ 26 %	+ 24 %

Na posvetovanju v Energetskem inštitutu v Kölnu, sem pred leti poslušal referat, da ima Zahodna Nemčija nekako do 10 % dražjo energijo kot ZDA, kar močno vpliva na konkurenčnost izdelkov na svetovnem tržišču.

Kje je še napaka? Hidroenergijo moramo upoštevati za daljše obdobje, ne samo za eno leto. Na primer: ker nismo zgradili elektrarn na Savi, zgubimo vsako leto eno milijardo kWh, kar pomeni 1 milijon ton premoga.

Če računamo, da ima Slovenija še na razpolago 3 milijarde kWh neizkoriščene hidroenergije, pomeni ta izgubljena energija delo 5700 rudarjev na leto.

Porečja je potrebno zgraditi kot en projekt in predvideti etape. Tako imamo projekt Sava, projekt Soča in projekt Mura.

Strinjamo se s programom Komiteja za energetiko, kjer je zapisano, da bi morali vse razpoložljive hidroelektrarne zgraditi do leta 1990. Seveda bomo v tem uspeli le, če intenzivno in organizirano pričnemo z izgradnjo na vseh treh porečjih. Saj zato smo si zgradili Litostroj, imamo specializirana gradbena podjetja in ostalo industrijo.

Za izgradnjo bodočih elektrarn na Savi imamo pri roki vse, celo cementarno na sredi. Za bodoči prehod rudniških delavcev na drugo energetsko področje pa imajo te savske elektrarne še poseben pomen.

Veriga hidroelektrarn na Savi, ki so v programu navedene, so:

	Moč	Proizv.	Leto
HE Mavčiče	20	80	1984
HE Renke	26	110	1987
HE Trbovlje	26	111	1989
HE Suhadol	31	134	1991
HE Vrhovo	31	134	1993
HE Boštanj	31	135	1995
HE Blanca	31	137	1997
HE Krško	33	148	1999
Skupaj	229 MW	989 GWh	
ČE Požarje	200	330	1992

Na območju Zasavja in Posavja je predvidenih nadalje še 6 prečrpovalnih elektrarn.

Ugodnost zasavskih hribov je v tem, da so velike vertikalne višine (400—500 m) nad reko in male oddaljenosti od reke (ugoden kriterij 1/H).

Življenje se je odvijalo v glavnem v ozkih zasavskih dolinah ob pritokih reke Save in ležiščih premoga. Zmanjkalo pa bo prostora in industrijske vode.

Višje ležeče ravnine so bolj zračne, z zgraditvijo cest in z elektrifikacijo pa so privlačne za naseljevanje, zlasti pa če bomo s prečrpovalnimi bazeni dvignili vodo na te višine in preskrbeli s tem tudi doline z vodo, ki jo bo primanjkovalo.

Naj omenim še možnost plovbe po Savi. Osimski sporazum je bil podpisan 1. novem. 1975 ter ratificiran 1. marca 1977. Po tem sporazumu je določeno med Jugoslavijo in Italijo naslednje:

»4. člen«

Strani se zavezujeta, da bosta vsaka za del, ki se nanaša na njeno ozemlje, financirali proučevanja, potrebna za ocenitev tehnične in ekonomske opravičenosti in možnosti za zgraditev plovne poti Tržič—Gorica—Ljubljana in njeno povezavo z omrežjem plovnih poti Srednje Evrope in s Črnim morjem. Za koordiniranje teh proučevanj bo ustanovljena mešana komisija.

Čeprav je v tem obdobju v Zasavju na energetskem pod-

ročju na prvem mestu premog, moramo začeti tudi z izgradnjo hidroelektrarn, ki so tehnološko in gospodarsko upravičene, katere znamo zgraditi in imamo za to vse pogoje.

Vekoslav Korošec

PRIPOMBA:

Dne 14. 9. 1977 je bilo v Trbovljah v Delavskem domu posvetovanje v zvezi z energetskega bilanca Slovenije za razdobje 1980—2000. Na posvetovanju,

ki ga je organiziralo Eelektrotehniško društvo iz Zasavja, so bili podani trije referati. Referat Adolfa Jermola, dipl. inž. rud., tehnič. direktorja REKZ na temo: Dolgoročna energetska bilanca SRS za obdobje 1980—2000 — dileme in nerešena vprašanja, smo objavili v Srečno številka 8/77, referat Antona Urankarja, dipl. inž. str., tehničkega vodje TOZD Termoelektrarna Trbovlje na temo: Razširitev TE Trbovlje in topli-

fikacija Zasavja, smo objavili v Srečno številka 9/77, danes pa objavljamo zadnjega od teh referatov in to referat Vekoslava Korošca, dipl. inž. el., direktorja Elektroeinstituta Milan Vidmar iz Ljubljane.

Iz vseh treh referatov oziroma prispevkov lahko ugotovimo, kakšni so naši načrti v prihodnjem obdobju na področju energetike v Zasavju. Naša želja je le, da bi opisane projekte lahko čimprej tudi uresničili.

Referendum v TOZD ESD - končana je samoupravna organizacija proizvodnega kompleksa

Delavcem ostalih TOZD v našem kombinatu, ki so se na referendumu v avgustu izrekli za ustanovitev novih temeljnih organizacij združenega dela v skladu z določili zakona o združenem delu in programom dela, ki ga je sprejel delavski svet, so se pridružili tudi delavci obstoječe TOZD Elektrostrojne delavnice Trbovlje. Na sestankih delovnih skupin in nato na zborih delavcev so nedvoumno ugotovili, da se morajo zaradi zagotovitve lastne prosperitete in v skladu z zakonom in programom dela reorganizirati in ustanoviti dve novi temeljni organizaciji združenega dela. Na temelju sprejetih sklepov na zborih delavcev v strojni in elektro delavnici je 4. oktobra t. l. razpisal delavski svet TOZD ESD referendum o ustanovitvi dveh novih TOZD. Referendum so izvedli 20. oktobra na dveh referendumskih mestih, rezultat pa je bil dosežen takole:

— za ustanovitev nove TOZD Strojna delavnica Trbovlje, se je od 100 vpisanih delavcev v imeniku, udeležilo referendumu 86 delavcev oziroma 86 %. Za ustanovitev TOZD je glasovalo 68 delavcev oziroma 68 %,

proti ustanovitvi pa se je izjavilo 15 delavcev oz. 15 %. Od skupnega števila glasovnic so bile tri neveljavne;

— za ustanovitev nove TOZD Elektro delavnica, Trbovlje, se je od 58 vpisanih delavcev v imeniku udeležilo referendumu 57 oziroma 98,3 %. Za ustanovitev nove TOZD se je izreklo 52 delavcev oziroma 89,6 %,

Alojz Cimperšek tesari na novem odkopnem čelu Talni sklad na K-95.
foto J. Kirič

proti ustanovitvi nove TOZD pa so glasovali 4 oziroma 6,9 %. Od skupnega števila glasovnic je bila ena neveljavna.

Skupni podatek o poteku referendumu v sedanji TOZD Elektrostrojne delavnice Trbovlje pa je naslednji: skupno število vpisanih v imeniku je bilo 158, od teh pa se je udeležilo referendumu 143 oziroma 90,5 %. Za ustanovitev dveh novih TOZD se je izreklo 120 delavcev oziroma 75,9 %, proti ustanovitvi novih TOZD pa je bilo 19 delavcev oziroma 12 %. 4 glasovnice so bile neveljavne.

Referendum v TOZD ESD je potekal normalno, glasovalna mesta pa so bila odprta od 5. pa do 15. ure.

Z 20. oktobrom t. l. smo v REK Zasavje z izvedbo referendumu o ustanovitvi TOZD v Elektrostrojnih delavnica končali s samoupravno organiziranostjo proizvodnega kompleksa REK Zasavje. Odslej bo v tem kompleksu delovalo 22 novih temeljnih organizacij združenega dela, namesto dosedanjih 10.

Prvi namen po zakonu o združenem delu pa tudi lastnem programu je bil dosežen. Nove temeljne organizacije so

bile ustanovljene po volji delavcev na referendumih in se izločujejo iz obstoječih TOZD kot čiste proizvodne enote z jasnim programom dela.

V naslednji fazi oziroma v naslednjem obdobju samoupravne organiziranosti pa je v teku nujnost združevanja novih TOZD v ustrezne delovne organizacije in v sestavljeno organizacijo združenega dela. Organizacija delovne skupnosti skupnih služb bo postavljena, ko bodo ugotovljene potrebe novo organiziranih TOZD po skupnih opravilih, oziroma skupnih poslih, ki naj jih le-te opravljajo za potrebe TOZD. To velja tako za skupne službe pri bodočih delovnih organizacijah, kakor za skupne službe bodoče SOZD REK Zasavje.

Čeravno smo v prejšnji številki že objavili pregled sedanjih in bodočih TOZD pa ta pregled vnovič objavljamo ob upoštevanju rezultatov zadnjega referenduma. Na referendumih, ki so potekali v dneh 10. 12. in 26. avgusta ter 20. oktobra 1977, so se delavci nekaterih obstoječih TOZD odločili, da ustanove naslednje nove temeljne organizacije združenega dela:

Obstoječa TOZD

1. Rudnik premoga Hrastnik Bodoča TOZD

1. Jama Hrastnik
2. Jama Ojstro
3. Elektrostrojne delavnice

2. Rudnik premoga Trbovlje

1. Proizvodnja premoga Trbovlje
2. Elektrostrojno vzdrževanje Trbovlje
3. Lesno skladišče

3. Rudnik premoga Zagorje

1. Jama Kotredež
2. Jama Kisovec
3. Separacija Zagorje
4. Elektrostrojna dejavnost Zagorje

4. Separacija premoga Trbovlje
1. Separacija premoga Trbovlje

1. NOVEMBER

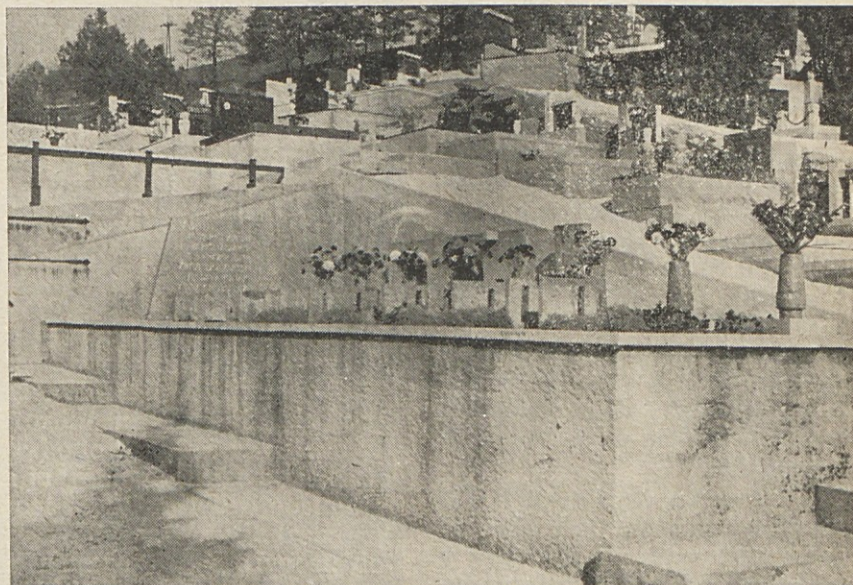
V mogočem toku življenja, v katerem skrite človekove sile iščejo in ustvarjajo pogoje za svoj obstoj in pri tem nenehno spreminjajo svet in družbo, omahne prenekatero življenje in pušča za seboj nemo sled velikega boja.

V mislih imamo ljudi — stanovske tovariše rudarje, ki so omagali na poti izpolnjevanja najtežje naloge med gospodarskimi dejavnostmi. Nepozabno nam ostaja število vseh tistih, ki so sredi viharja, porajajočo novo socialistično družbo sklenili svoja življenja.

In končno, na tej poti ostajajo tudi naši znanci, tovariši in sorodniki.

Vsem tem posveča naša družba in mi, dne 1. novembra, za dan mrtvih trajen spomin, ki živi v nas z občutkom globokega spoštovanja.

Slava njim!

Slava in čast ponesrečenim rudarjem! — Posnetek kaže skupinski grob smrtno ponesrečenih rudarjev iz leta 1963 na pokopališču v Zagorju.

foto M. Kovač

5. Termoelektrarna Trbovlje

1. Proizvodna enota 1
2. Proizvodna enota 2
3. Transport goriva
4. Vdrževanje

6. Rudarsko gradbena dejavnost

1. Rudarske investicijske gradnje
2. Vzdrževanje in skladiščenje opreme

7. Elektrostrojne delavnice Trbovlje

1. Strojna delavnica Trbovlje
2. Elektrodelaavnica Trbovlje

8. Proizvodnja gradbenega materiala GRAMAT Trbovlje**1. Proizvodnja gradbenega materiala GRAMAT Trbovlje****9. Avtoprevoz »Zasavje« Trbovlje****1. Avtoprevoz »Zasavje« Trbovlje****10. Rudarski šolski center Zagorje****1. Rudarski šolski center Zagorje**

O oblikovanju bodočih delovnih organizacij in sestavljenih organizacij združenega dela REK Zasavje, bomo še pisali in seznanjali člane kolektiva preko Biltena pa tudi glasila Srečno.

Stanovalec v bloku je naročil profesionista za popravilo okvar. »Vam bomo že sporočili kdaj pridemo«, je dejal šef. Čez par dni pride vajevec povedat: »Pridemo jutri, toda mojster pije samo merlot!«

□ ■ □

Mamica je bila v lepi novi obleki. »Joj, kako si lepa«, ji je dejala hčerka, »ali ti jo je očka kupil?« »Oh«, je vzdihnila mamica, »če bi jaz samo očka čakala, bi še tebe ne imela«.

□ ■ □

Dva zaljubljenca sta se poljubljala na cesti. Mimo prideta dve deklici. Mala je rekla: »Kaj pa tadva počenjata?« »Kaj ne vidiš,« pravi večja, »da ji je ukradel žvečilni gumi iz ust?«

Osnove in merila za stimulativno nagrajevanje

Zakon o združenem delu nas obvezuje, da pripravimo do začetka 1978 leta osnove in merila za stimulativno nagrajevanje po delu in rezultatih dela. DS REK Zasavje je imenoval komisije za pripravo predlogov za stimulativno nagrajevanje zaposlenih. Komisije so pripravile predloge, ki so že v obravnavi po delovnih skupinah.

Komisija za pripravo predloga osnov in meril za stimulativno nagrajevanje po delu in rezultatih dela zaposlenih v jami, je popravila in dopolnila prvotni predlog, po katerem smo že poskusno obračunavali v mesecih maj, junij in julij letošnjega leta. Na razpravah po poskusnem obračunavanju je bilo sklenjeno, da se popravi prvotni predlog tako, da se določi ista osnova za odkopna delovišča, in sicer m²/delavnik.

Novi predlog osnov in meril za stimulativno nagrajevanje po delu in rezultatih dela za za-

poslene v jami, sloni na naslednjih osnovah:

— Osnova za izračun osnov in meril za stimulativno nagrajevanje po delu in rezultatih dela je 100 točk, pomnožene z vrednostjo točke 1.85 in faktorjem 1.4687 za preračun iz neto v bruto točk. Faktor za preračun iz neto v bruto je isti za vse TOZD.

— Osnove in merila so določene tako, da je vrednost 100-0/0 kopaškega delavnika neto 185,00 točk/delavnik oz. 271,71 točk/delavnik bruto, pri vrednosti točke gospodarjenja 1. Ta osnova je ista za vsa merljiva in nemerljiva dela in rezultate dela za vse TOZD.

— Ista osnova velja tudi za vse organizatorje proizvodnje (tehnično nadzorno osebje), ki so vezani na faktorsko udeležbo in doseganje planirane proizvodnje. Sedaj niso več vezani na dosežen 100-0/0 kopaški delavnik, temveč na osnovo

185,00 točk/delavnik pri 100-0/0 doseženi planirani proizvodnji in vrednost točke gospodarjenja 1.

— Osnova za izračun OD je faktorska udeležba za nemerljiva dela in vrednost točke TOZD oz. SOZD.

V predlogu so še manjše dopolnitve, s katerimi smo hoteli stimulirati posameznike v brigadi na odkopu, ob transportni mehanizaciji, pri transportu materiala in drugih delih, pri katerih se ne da neposredno meriti količinsko opravljeno delo.

Jože Herman

IZPOLNJEVANJE DELOVNEGA NAČRTA

od 1. I. do 15. X. 1977

PROIZVODNJA PREMOGA (ton)

							%	
TOZD	I. plan	rebalans	doseženo	+— I. plan	+— rebalans	I. pl.	rebal.	
RPH	462.320	419.420	431.427	— 30.893	+ 12.007	93,3	102,2	
RPT	524.000	461.510	462.421	— 61.579	+ 911	88,2	100,2	
RPZ	263.800	219.070	218.770	— 45.030	— 300	82,9	99,9	
Skupaj	1,250.120	1,100.000	1,112.618	— 137.502	+ 12.618	89,0	101,1	
RŠC	35.230	19.730	20.202	— 15.028	+ 472	57,3	102,4	
REKZ	1,285.350	1,119.730	1,132.820	— 152.530	+ 13.090	88,1	101,2	

PROIZVODNJA ELEKTRIČNE ENERGIJE (MWh)

	plan	doseženo	%
TET I	83.845	75.463	90,0
TET II	431.610	370.962	85,9
Skupaj	515.455	446.425	86,6
KE	67.350	27.272	40,5

PROIZVODNJA GRADBENEGA MATERIALA

	Letni plan	Doseženo	%
RPH			
— betonarna (kos)	144.000	41.878	29,1
— kamnolom (m³)	22.900	3.770	16,5
— toplarna (Gcal)	11.250	9.615	85,5
GRAMAT			
— opekarna (kos)	11,000.000	5,893.352	53,6
— kamnolom (m³)	32.000	37.224,5	116,3
RPZ			
— kamnolom (m³)	179.600	139.062	77,4

STORITVE, OSTALA PROIZVODNJA

TOZD RGD (din)	108,000.000	85,500.000	79,2
TOZD Avtoprev. (t/km)	7,500.000	6,278.481	83,7
TOZD ESD (ure)	300.820	275.500	91,6
TOZD toplar. (Gcal)	16.500	14.323	86,8

Erika Kavčič

Možnosti prodaje premoga v letu 1978 so manjše

Situacija na premogovnem tržišču se je v zadnjih letih izredno spremenila. Za prihodnje leto nam je uspelo zbrati od kupcev komercialnih vrst premoga — proizvodnje REKZ v naslednjih količinah:

kosi:	150.350 ton
kocke:	209.280 ton
oreh:	112.735 ton
grah:	69.460 ton
zdrob:	104.820 ton
prah:	2.900 ton
skupaj:	649.545 ton

V prednjih količinah pa niso upoštevane potrebe za elektrogospodarstvo.

V primerjavi z naročili za letošnje leto so naročila manjša, in sicer pri:

kosovcu za ca. 18.000 ton

kockah za ca. 20.000 ton

orehu za ca. 30.600 ton

grahu za ca. 13.800 ton

zdrobu za ca. 1.500 ton

(brez upoštevanja naročil elektrogospodarstva)

Zmanjšanju naročil je vzrok preusmeritev dosedanjih uporabnikov premoga na druga goriva. Železnica, ki je bila naš velik kupec, je za potrebe vleke (transporta) že popolnoma izločila uporabo premoga in za prihodnje leto naročila le manjšo količino 3.800 ton za ogrevanje službenih prostorov. Tudi v široki potrošnji premog sicer počasneje, pa vendar izločajo iz uporabe. Posebno opazen je letos pojav, da mnogi hišni sveti v svojih kuriščih centralne kurjave prehajajo na uporabo tekočih goriv.

Tudi industrijska podjetja, kar nam jih je doslej še ostalo, prehajajo s prihodnjim letom na uporabo mazuta ali plina. S strani industrije nam je torej nemogoče računati na pridobitev večjih naročil, posebno pa še zato, ker je ob polletju pri-

hodnjega leta že predvidena dobava plina iz SSSR.

Kljub vsemu pa so naročila kosa in kock še vedno precej visoka, predvsem s strani trgovske mreže za potrebe široke potrošnje in plasma teh asortimentov zaenkrat ni vprašljiv. Ob tem dejstvu pa bi bilo nujno potrebno razmisliti možnost povečanja proizvodnje kosa in kock. Ravno ta dva asortimenta prinašata glede na prodajno ceno znaten prihodek in bi bilo vsekakor v interesu kolektiva, da se podvzamejo vsi možni tehnični ukrepi za povečanje proizvodnje kosa in kock.

Opazno je, da se nam z uveljavljanjem jamske mehanizacije na odkopih večja delež drobnih vrst v proizvodnji premoga. Zaradi tega postaja plasma drobnih vrst premoga vedno bolj problematičen. Pri tem pojavi želimo najti izhod vsaj za orehovec, katerega uporabo

kupci široke potrošnje v zadnjem času odklanjajo zaradi predrobne zrnatosti. Da bi ga za potrebe široke potrošnje napravili interesantnejšega, predlagamo, da se njegova zrnatost poveča od sedanjih 15—30 mm na 20—30 mm in to za kvaliteto iz obeh separacij v Trbovljah in Zagorju. S tem bi se še nekoliko povečal delež drobnih vrst, predvsem grahovca, vendar vseeno smatramo, da je naš predlog osvojljiv.

Vse razpoložljive količine drobnih asortimentov pa bo seveda potrebno potrošiti v okviru proizvodnih enot elektrogospodarstva SRS. Če TE Trbovlje in Toplarna Ljubljana ne bosta imeli v prihodnjem letu tolikšne potrebe glede na svoj proizvodni načrt, bo potrebno najti izhod z dobavami razpoložljivih viškov eventualno v TE Šoštanj.

Stane Kruljc

Dejali so...

Franč ŠETINC, sekretar Izvršnega komiteja CK ZKS — Kaj hočemo? (1977)

Kaj je v središču novega zakona o združenem delu? Kakšna je družbeno ekonomska vsebina dohodka?

Po zakonu o združenem delu je dohodek del celotnega družbenega proizvoda, ki ga delavci v temeljni organizaciji združenega dela pridobivajo v denarni obliki kot družbeno priznanje za rezultate svojega in skupnega družbenega dela v pogojih socialistične blagovne proizvodnje, o katerih delavci v temeljni organizaciji odločajo na podlagi svoje pravice dela z družbenimi sredstvi.

Iz tega izhajajo naslednje:

— da je dohodek temeljne organizacije družbeni dohodek;

— da družbena lastnina in pravica dela z družbenimi sredstvi, ki izhaja iz samoupravnega družbeno ekonomskega odnosa, zagotavlja delavcem razpolaganje z njegovim živim delom in tudi odločanje o proizvodih in dohodku, torej tudi o minulem delu (opredmetenim živim delom);

— da delavec v temeljni organizaciji odloča tudi o sredstvih za proizvodno potrošnjo, za osebno in skupno porabo ter za splošno porabo, kajti zanj to niso več skrivnostno odtujeno blago, denar in kapital;

— da osebni dohodek delavca ni več mezda, ampak del dohodka temeljne organizacije in hkrati del celotnega družbenega dohodka, s čimer postopoma presegamo sedanjo delitev dohodka na potrebno in presežno vrednost;

— da prispeva delavec v temeljni organizaciji del dohodka tudi za izobraževanje, kulturo, zdravstvo, socialno varstvo in za druge družbene dejavnosti, ki so pomemben dejavnik splošnega napredka in s tem tudi napredka materialne proizvodnje;

S tem ko delavci v temeljni organizaciji razpolagajo z dohodkom, zagotavljajo v svojem, skupnem in splošnem družbenem interesu pogoje za nenehno večanje družbenega dohodka.

Josip VRHOVEC, član predsedstva CK ZKJ:

Naše socialistične družbe si ne moremo predstavljati brez kulture — kulture dela in življenja, kulture politike in samoupravljanja. V splošni kulturi pa ima knjiga izjemno mesto.

V založniški dejavnosti smo zabeležili zelo pomembne uspehe — po količini natisnjenih knjig, po številu naslovov, po literarni in znanstveniakovosti, vsebine, po socialni in idejni usmerjenosti knjige. Pisana beseda ima pomembno vlogo tudi v mednarodnem in medrepubliškem ter pokrajinskem sodelovanju. Pomembna je kot element nacionalne identitete in svobodnega razvoja kultur vseh narodov in narodnosti naše države ...

Zlasti zdaj, ko pogumno utiramo poti združenemu delu, ko vso sfero tako imenovane duhovne proizvodnje — izobraževanje, znanost in kulturo — preoblikujemo iz nadgradnje v enoten proces družbene reprodukcije, v enakih ekonomskih in dohodkovnih odnosih, ki veljajo tudi za neposredno materialno proizvodnjo.

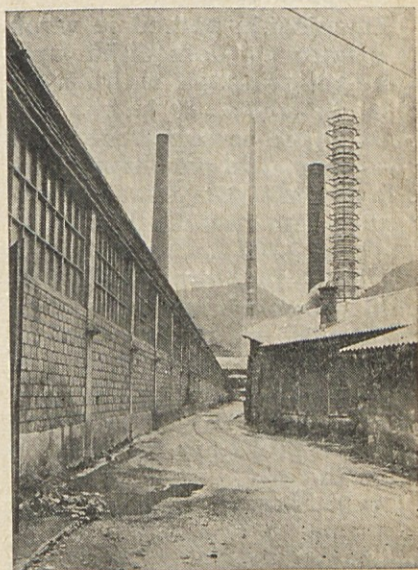
Izobraževanje, znanje in kultura niso več privilegij posameznih razredov ali občanov. Pa ne zaradi nekakšnih moralno-etičnih načel, po katerih imajo v socializmu do teh stvari »pravičo« vsi občani, temveč zaradi njihove potrebe, ki izvira iz položaja, ki ga imajo v družbi. Kot samoupravljalcem in kot neposrednim proizvajalcem jim pripada položaj, da upravljajo državo in družbene zadeve nasploh ...

France POPIT, predsednik CK ZKS:

Mislim, da je predvsem tehnokratski odnos do povezovanja prišel v krizo. Premalo smo usmerjeni v to, da bi prednosti povezovanja predstavili delavcem v tozkih, jim razložili, da bodo ustvarili večji dohodek v tozdu, da bodo tudi več imeli. Na takem materialnem interesu delavca je treba graditi, s strpnostjo in nenehno akcijo. Če organiziranost tozda ni dobro postavljena, ne smemo za to obsojati delavca, pomagati mu je treba, da bo začel razumevati ekonomske probleme, produktivnost, dohodkovne odnose. Seveda bi morali biti v vsaki osnovni organizaciji člani ZK usposobljeni, da z mnenjem potegnejo delavce za seboj v bitki za nove družbeno ekonomske odnose ...

Suho sejanje rovnega premoga

Ideja o suhem načinu sejanja rovnega premoga v okviru Zavasovskih premogovnikov ni nova. Rudnik Zagorje je prve poskuse opravil že leta 1965. S poskusi je bilo ugotovljeno, da so potrebna za suho sejanje vlažnejšega rovnega premoga posebna sita. Pri ponovnem poskusu suhega odsejevanja rovnega premoga na separaciji v Zagorju leta 1968, so bila uporabljena že sita tipa »Mogensen«, to je sita, katera uspešno uporabljajo tudi za suho sejanje mokrega in zablatenega rovnega premoga. Rovni premog so suho odsejevali pri 30 mm. Pri sejanju ni bilo nobenih težav. Frakcija 0—30 mm je bila kot poskusni vzorec poslana v ljubljansko toplarno. V ljubljanski toplarni so pri razkladanju tega premoga iz železniških vagonov in pri transportu

Nov pogled na termoelektrarniške dimnike — levo dimnik stare elektrarne oziroma PE I, v sredi dimnik velikan pri PE II, desna dva dimnika pa sodita h kombinirani plinsko-parni elektrarni. — foto J. Kirič

tu nastopile določene težave, ker je bil premog zelo vlažen oziroma zablaten. Zaradi teh težav je ljubljanska toplarna do te vrste goriva zavzela odklonilno stališče. Pri ostalih potrošnikih drobnih vrst premoga kot npr. Tovarna glinice in aluminija Kidričevo, nismo nikoli niti predlagali, da bi opravili kakšen poskus kurjenja z suho odsejanim rovnim premogom. Ker so potrošniki drobnih vrst premoga navajeni le na kurjenje s premogovim prahom oziroma separiranim zdrobom, smo bili primorani, da smo vse do danes obdržali klasiranje rovnega premoga po mokrem postopku in separiranje frakcije 3—10 mm, s tem pa ostali tudi onesnaževalec reke Save. Pri mokrem sejanju rovnega premoga se fino zrnati material z vodo izpere iz rovnega premoga, odteče v usedalne bazene in od tu naprej najfinjša zrna v reko Savo. Dnevno odteče v reko Savo ca. 200—240 ton fino zrnatega materiala, katerega s sedanjimi napravami ni mogoče izločiti iz odpadne vode. Opravljena je bila vrsta poskusov z namenom, da bi ugotovili najprimernejšo tehnologijo za čiščenje odpadne vode, ki odteka v reko Savo. Zaključek vseh poskusov je bil vedno isti, in sicer: vsaka od tehnologij je zahtevala precejšnja finančna sredstva, prostor za izgradnjo čistilnih naprav in vedno se je pojavil tudi problem kam in kakšen način deponirati fino zrnati mulj, ki bi ga izločili iz odpadne vode.

Glede na to, da bi se pri katerikoli tehnologiji čiščenja odpadne vode srečali s finančnim problemom in problemom lokacije čistilnih naprav, oziroma lokacije deponije, smo ugotovili, da je najučinkovitejši in najbolj ekonomičen način čiščenja odpadne vode ta, da preprečimo nastanek odpadne vode. Nastanek odpadne vode praktično skoraj v celoti preprečimo s tem, da opustimo mokri način sejanja rovnega premoga in preidemo na suhi način sejanja ter s tem, da opustimo separiranje frakcije

3—10 mm. Prehod na suho sejanje rovnega premoga in opustitev separiranja frakcije 3—10 mm bo mogoč šele tedaj, ko bo zagotovljena potrošnja rovnega premoga granulacije 0—10 mm ali celo granulacije 0—30 mm. Potencialni potrošniki rovnega premoga granulacije 0—30 mm so v bodočnosti termoelektrarne.

Poleg obstoječe termoelektrarne II v Trbovljah je kot naslednji potrošnik te vrste goriva predvidena nova ljubljanska toplarna. Ljubljanski toplarni naj bi že v letu 1981 dobavili ca. 450 ton suho odsejanega rovnega premoga. Da bomo to našo obvezo lahko realizirali,

je potrebno že v letu 1978 pričeti z izdelavo tehnične dokumentacije za izgradnjo klasirnice s kapaciteto 400 t/h. Kapaciteta 400 t/h je predvidena zaradi tega, ker so realni izgledi, da se bo že do leta 1985 pojavil tudi naslednji potrošnik suho odsejanega rovnega premoga, in sicer termoelektrarna III v Trbovljah. Sedanji potrošniki drobnih vrst separiranega premoga z opustitvijo proizvodnje drobnih vrst separiranega premoga v letu 1981 ne bodo prizadeti, ker se bodo po sedanjih predvidevanjih domala že v celoti preusmerili na druge vrste goriv.

Ivo Zupan

Letošnje geološke raziskave na področju REK Zasavje

Letos v začetku marca smo uspešno končali z zadnjo vrtino v seriji osmih vrtin, ki jo je planiral naš geološki oddelek v sodelovanju s tehničnim vodstvom jame Dol, in ki jih je vrtal TOZD RGD z vrtalno garnituro firme Longyear tip L-34. Vse vrtine so bile zastavljene iz smerne raziskovalne proge na Zveznem obzorju v zahodnem sektorju jame Dol in smo jih iz raznih lokacij usmerili horizontalno in poševno navzdol proti severnem in južnem ležišču premoga. Zadnja, osma vrtina je bila zastavljena navpično navzdol. Na priloženi sliki vidimo nekaj vzorcev jedra iz te vrtine, ki smo jo pričeli vrtati začetkom letošnjega leta in je dosegla globino 246,8 m, kar predstavlja največjo dolžino vrtine, ki jo je doslej zavrtal TOZD RGD s tem vrtalnim strojem.

Vzorci jedra so zloženi v zaboj s petimi vrstami. V spodnji vrsti je primer tektonsko zdrobljenje sivice, v drugi vrsti pa je sivica bolj kompaktna. Zgornje tri vrste predstavljajo vzorce krovnega laporja, ki je

najprej v manjših kosih, v zgornjih dveh vrstah pa je jedro kompaktnije. Na nekaterih kosih opazimo bele kalcitne žilice, ki so verjetno nastale z izluževanjem apnene komponente iz laporja. Poleg tega opazimo na teh in nekaterih drugih kosih pasovitost laporja: menjavanje svetlejših in temnejših pasov, ki so tukaj široki nekaj centimetrov. (Glej merilo med tretjo in četrto vrsto!) Pri tem smo opazili neko zakonitost, ki ji še ne vemo vzroka: barva pasov prehaja iz temnejše v svetlejšo sivo nianso, nato pa je ostra meja z naslednjim pasom. Svetlejša niansa je bila namreč doslej vedno bližje premogu. Na ta način lahko ugotovimo, če se z vrtino približujemo premogu ali pa se z vrtino oziroma raziskovalno progo od premoga oddaljujemo.

Poleg vrtin smo opazovali mikrotektoniko slojišča premoga (kako ležijo in kakšne so slojnice premoga in morebitne jalovice v njem) na nekaj odkopnih etažah pod zvezno obzorje. Vse to nam pomaga pri

proučevanju slojnih prilik v zahodnem sektorju jame Dol od zveznega proti 7. obzorju.

Z novo vrtalno garnituro Diamec 250, ki jo je pred kratkim nabavil TOZD RP Hrastnik, bomo morali iz raziskovalne proge, ki je bila zastavljena v Kotnem polju na 7. obzorju iz prečnika P-5100-jug proti

vzhodu in je prišla iz premoga v talninski premog in nato v krovne laporje in obstala v njih pri ordinati 5300, zavrtati več pahljač vrtin proti severu, da bi ugotovili, kaj je s predvideno luskasto zgradbo vzhodnega predela Kotnega polja.

V aprilu in maju smo nato z isto vrtalno garnituro zavrtali

pet horizontalnih vrtin na 7. obzorju pod vznožjem vpadnika po dolomitu med Zveznim in 7. obzorjem. Te vrtine so nam pokazale, da se dolomit proti severovzhodu stopničasto umika črnim, glinastim psevdoskalskim skladom. Te raziskave smo naredili zato, da bi ugotovili v katero smer naj orientiramo odpiralno progo po 7. obzorju proti zahodnemu sektorju jame Dol. Do sedaj znani geološki podatki namreč kažejo, da ni neke izrazite prirodne meje med jamo Hrastnik in zahodnim sektorjem jame Dol.

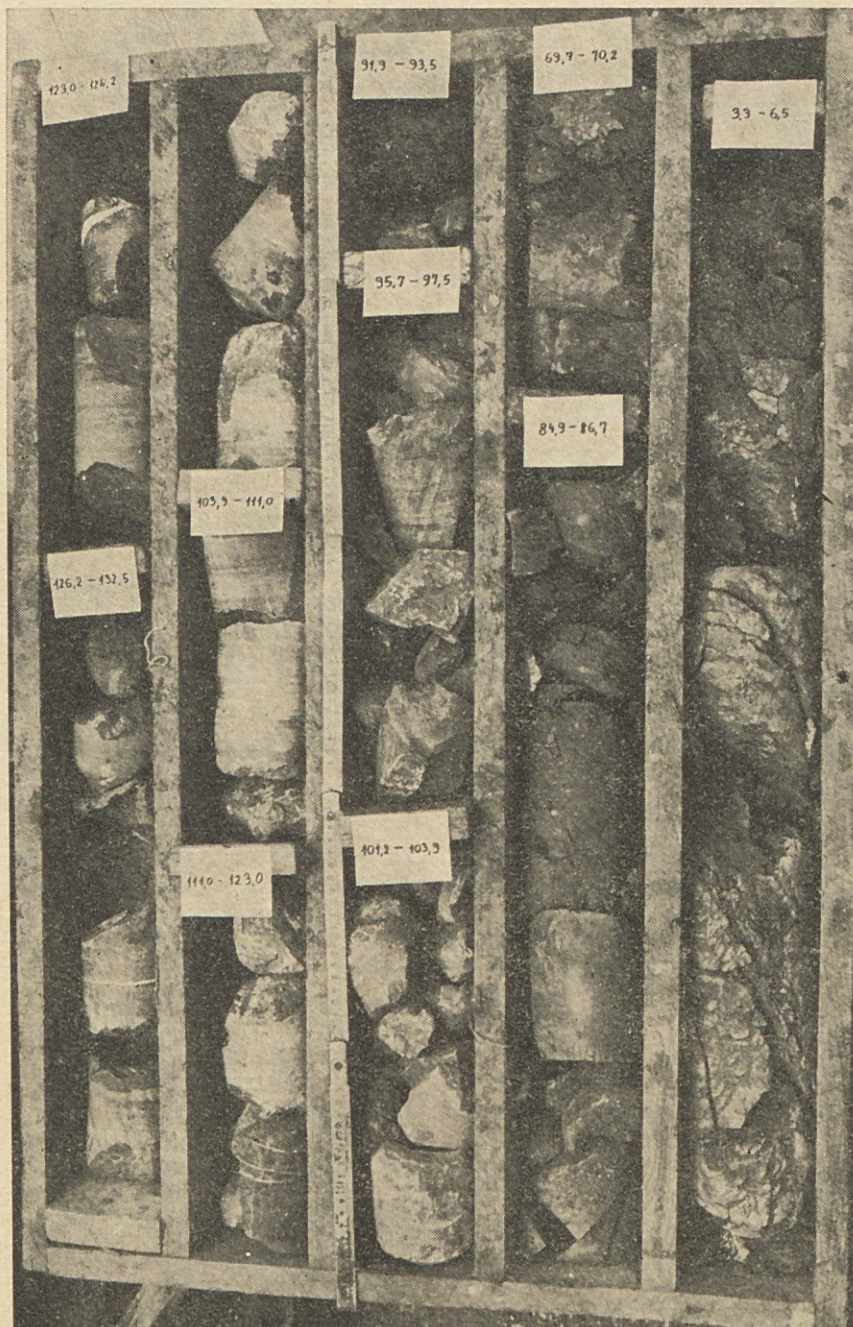
V jami Ojstro smo nato zavrtali iz 5. obzorja poševno vrtino navzdol za raziskave lokacije predvidenega vpadnika iz kote 120 na koto 40.

Pravkar smo v jami Hrastnik končali vrtino za predvrtanje prečnika P-5100-jug v smeri proti jugu. Prevrtali smo premogov sloj v B polju.

Tudi v jami Kotredež smo v letošnjem juliju končali lani oktobra pričeto akcijo raziskovalnega vrtanja južnega in severnega krila kotredeške kadunje pod 6. obzorom.

Vrtal nam je Geološki zavod iz Ljubljane z vrtalno garnituro Janez-600. Serija treh vrtin: ena navpična, drugi dve pa poševni proti severnemu in južnemu krilu, je bila zastavljena iz smerne raziskovalne proge na 7. obzoru v profilu približno po ordinati 4650 v neposredni bližini vrtine V-2. To vrtino so pričeli vrtati iz dneva v avgustu 1912 in so jo končali z dvema prekinitvama v aprilu 1920. Dosegla je nenavadno debel premogov sloj in v njem obstala na globini 482,9 m. S pahljačo sedanjih treh vrtin in s prekopom P-76-0 smo ugotovili, da je vrtina V-2 navrtala južno krilo kotredeške kadunje pod 7. obzorom na mestu, kjer smo naleteli na desni smerni zmik, ki povzroča v tem predelu delno dupliranje sloja premoga. S tem je pojasnjena tako velika debelina prevrtalnega premoga v tej vrtini.

V južnem krilu smo v že odkopanem slojišču nad 6. obzorom tudi opazovali podoben

Slika prikazuje jedro iz vrtine Dj-8/76, ki je bila vrtana v zahodnem sektorju jame Dol iz raziskovalne proge na koti 250. Vrtina je navpična in je globoka 246,80 m. Je najgloblja doslej, kar jih je izvrtal TOZD RGD z vrtalno garnituro tip L-34 firme Longyear. Delo je opravila posebna vrtalna skupina.

— foto A. Bregant

smerni zmik in dupliranje pre-mogovega sloja. Razlagamo si, da so nastali zмки v južnem krilu in fleksure (upogibi) v severnem krilu ob priliki gubanja slojišča, ko je nastajala njegova sedanja kadunjasta oblika in so deformacijske sile zlasti od vzhoda na teh mestih premagale notranje sile v slojišču.

Četrto vrtino smo zastavili iz P-60-S pri ordinati 4380 poševno navzdol proti jugu. Iz talninske strani smo med 7. in 8. obzorom navrtali severno krilo kotredežke kadunje tik preden zavije v okrnjeno sled orleške vijuge.

V letošnjem avgustu smo pričeli raziskovalno vrtati iz dneva na področju med jamo Kotredež in jamo Loke. Pah-ljačo vrtin smo zastavili ob desnem bregu Medije med Smrekovico in tovarno Varnost. Prvi dve vrtini, ki sta bili vrtani poševno proti jugu sta dali zadovoljive rezultate. Premogov sloj je zelo strm in je nekaj nad 100 m pod površino normalne debeline in zelo dobre kvalitete. Sedaj vrta Geološki zavod iz Ljubljane že tretjo vrtino, ki je vertikalno in je še v visoki krovnini.

Anton Bregant

Razširjevati dejavnost pa je v našem primeru mogoče le z lastno amortizacijo in vzdrževanjem vozil tako, da se jim predpisana življenjska doba 5 let podaljša brez večjih vlaganj vsaj za dve leti. Slednje je možno izvajati le ob delu izvežbanih šoferjev, to je delavcev z dolgoletno prakso. Tak kader pa pri nas obstaja. Malo okvar, neznatno število prometnih nesreč in podobno, omogoča razširjeno reprodukcijo.

Ne vemo, kako se bodo obnesli kamioni TATRA, a če se bodo, bomo lahko z enako amortizacijo nabavili dvojno število težkih vozil, saj stane kamion TATRA le 530.000 din, dočim stane OM 1.100.000 din.

Na osnovi tako razširjenega obsega prevozov, ki je šele v teku, prevzemamo prevoze gotovih izdelkov za tovarno Sipo-reks Zagorje, prevoz apnenca za Cementarno Trbovlje in za Gradnjo Žalec, ko prevažamo izdelke na relaciji Žalec—Novo mesto. Za gozdna gospodarstva pa del ne moremo prevzeti, ker nimamo za to kamionov ustreznih dimenzij. Uvoza le-teh ni, domača industrija pa jih ne izdeluje. Imamo pa najsodobnejše nakladalce lesa, ki pa jih uporabljamo za potrebe REKZ. Pripravljamo se tudi na eksploatacijo gline za potrebe TOZD GRAMAT. Prav tu bodo kamionomni TATRA odigrali svojo vlogo. Mnogo si obetamo tudi od združitve TOZD RGD, GRAMAT in Avtoprevoz, ker bomo lahko pri prevzemanju del nastopali skupno, odnosno nudili TOZD RGD usluge pri gradnjah, ki jih bo ona prevzemala. Skratka, namen imamo razširiti dejavnost, ker so za to v zasavski regiji dani pogoji.

Najbrž je za naročnika večjih in stalnih prevozov privlačno tudi to, da ob sklenitvi pogodbe stopimo tudi v dohodkovne odnose. Vendar pri vseh teh lepih načrtih obstajajo tudi objektivne težave. Še pred leti je bila konjunktura pri prevozi s 5-tonskimi vozili, danes je izvajanje uslug s takimi kamioni že problematično. Tudi če jih opravimo, so prevozi s

TOZD Avtoprevoz Zasavje širi svojo dejavnost

Zaradi opaznega varčevanja v vseh TOZD REK Zasavje je znatno manj naročil za prevoze in usluge s samohodnimi stroji. Ker je obstajala bojazen, da bo zaradi tega ostal del prevoznih sredstev neizkoriščen je bilo nujno, da smo stopili v stik s podjetji v Zasavju in jim ponudili naše usluge. Zmerne cene, solidne usluge, brezhibna vozila raznih dimenzij so bila poročstvo, da smo brez večjih težav osvojili trg v Zasavju.

Bile so začetne težave, ker so TOZD v REKZ — zahtevale drugačen profil vozil kot so to zahtevali drugi partnerji. V tem obdobju je stopila v veljavo tudi odredba, ki ni dovolila uvoza težkih kamionov iz konvertibilnega področja, to je znamk FIAT, OM, Magirus. Bili smo v dilemi ali čakati na odtajanje odredbe ali naročiti vozila iz klirinškega področja, to je iz vzhoda. Dolgo nismo vzdržali, kajti čas ni delal za nas, saj so

se pri delovnih organizacijah, na katerih delo smo računali, porajale že ponudbe raznih privatnikov, za katere uvozni režim ni tako krut. Odločili smo smo se za uvoz čeških TATER, to je 15-tonskih kamionov. To so tristranski kiperji s tremi diferenciali, prilagojenimi vsakemu cestišču, predvsem pa vožnjam po slabih terenih, ki jih pogojujejo blato in sneg. Lažja vozila in samohodne stroje pa nam dobavljata tovarna TAM Maribor in Industrija 14. oktobar Kruševac.

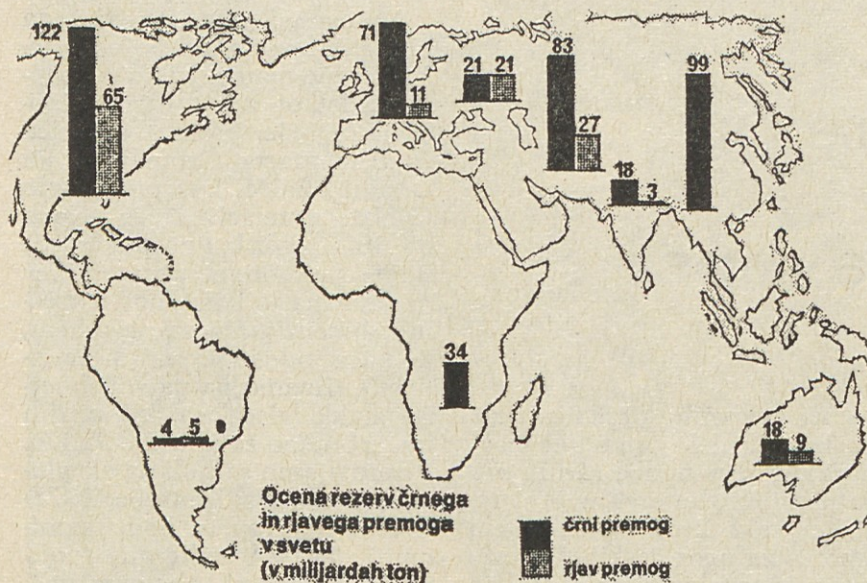
Ker smo se kot solidni prevozniki obnesli pri znanih OZD, med katerimi naj omenimo Industrijo gradbenega materiala Zagorje, smo dobili ponudbe tudi od drugod. Tako so za naše usluge zainteresirani Tovarna plinobetona Zagorje, Gradnja Žalec, Gozdno gospodarstvo Litija, Zagorje, Ljubljana, Cementarna Trbovlje ter gradbeništvo v Zasavju.

takimi vozili zaradi nizkih tarah prevozov skrajno nerentabilni in odločili smo se, da bomo število teh vozil reducirali le na število, ki je nujno potrebno za prevoze pri REKZ. Po drugi strani s temi vozili prevažamo pesek in drug material za zasebnike, ki pa jih zakon o rednem plačevanju storitev ne zavezuje in tako pride do velikega števila neporavnanih računov. Tem dolžnikom pošiljamo

razne opomine, sledijo celo opisi, kar vse nerentabilnost še povečuje. Navedene težave dovolj jasno kažejo, da je temelj poslovne politike v prilagajanju tržišču v cestnem prometu. Le na ta način je možno obdržati realizacijo v načrtovani višini, možno pa je dejavnost tudi razširiti, tako kot imamo v načrtu.

Lojze Kišek

Razvoj energetike - končno podpisan dogovor

Ocena rezerv črnega in rjavega premoga v svetu.

V našem glasilu smo že večkrat omenjali, da se predolgo zavlakuje s podpisom zveznega dokumenta o temeljih družbenega plana Jugoslavije za razvoj premoga, električne energije in drugih oblik energije. Končno je bil ta dogovor skupno z dogovorom o razvoju črne metalurgije v obdobju 1976—1980, dne 18. oktobra t.l. tudi podpisan. Podpisan je bil torej z več kot dveletno zamudo, čeprav gre za dejavnosti oziroma panoge, ki so strateško pomembne za nadaljnji razvoj jugoslovanskega gospodarstva. Podpisani dogovor bo utiral pot na

daljnemu razvoju proizvodnje premoga, električne energije in drugih oblik energije. Nastajanje tega dokumenta je spremljala vrsta težav, ekonomske in regionalne narave. Kljub temu pa je še vedno izven podpisanega dogovora ostala proizvodnja in predelava nafte. Ta je bila namreč ves čas kamen spotike. Nekatere republike in pokrajine se niso mogle odpovedati nekaterim svojim osebnim interesom. Po mnenju predsednika zveznega komiteja za industrijo in energetiko Dušana Ilijeviča, se z vso upravičenostjo zastavlja vprašanje, kakšne

posledice nas čakajo zaradi razpleta na področju razvoja celotne industrije in gospodarstva.

Dogovor določa, da naj bi se proizvodnja električne energije v tem srednjeročnem obdobju povečala od 40 na 65 do 70 milijard kWh v letu 1980. Instalirane zmogljivosti za proizvodnjo električne energije pa naj bi se do konca tega srednjeročnega obdobja povečale nad 8.000 MW. Proizvodnja premoga naj bi se povečala na 58 oziroma 65 milijonov ton v letu 1980. Povprečna letna stopnja rasti proizvodnje električne energije in premoga bi bila od 10,2 do 11,8 % oziroma od 9 do 10,3 %. Že sedaj pa se postavlja vprašanje, če niso te številke preveč ambiciozne. Saj smo naprimer samo premoga v prvih dveh letih srednjeročnega načrta, to je v letu 1976 in 1977, proizvedli povprečno le po 5 % več. V pogledu proizvodnje električne energije je položaj nekoliko boljši. Za razvoj energetike do konca leta 1980 je po tem dogovoru predvidenih 78 milijard dinarjev. Od tega bo šlo največji del za razvoj elektroenergetike, nekaj čez 10 milijard pa za razvoj premogovnikov. V celotnih gospodarskih investicijah države bo odpadlo na energetiko in črno metalurgijo več kot 50 % investicijskih sredstev, v poznejših letih pa bo ta delež še večji.

Dogovor je torej podpisan in upajmo, da ga bomo tudi v vseh pogledih do konca tega srednjeročnega obdobja tudi uresničili.

Ustanovljeno je splošno združenje premogovnikov Jugoslavije

Dne 22. septembra 1977 je bila v Beogradu v prostorih Gospodarske zbornice Jugoslavije ustanovna skupščina Splošnega združenja premogovnikov Jugoslavije (Opšte udruženje radnika uglja Jugoslavije). Na skupščini so bili navzoči predstavniki domala vseh jugoslovanskih premogovnikov, tako tudi s strani REKZ Jože Zorčič, inž., direktor TOZD RP Hrastnik in Anton Mrak, sodelavec v TOZD RGD. Ustanovno skupščino je pričel predsednik iniciativnega odbora Bogdan Radaković, delegat iz REIK Kolubara. Na dnevnem redu so bile v začetku običajne formalnosti — izvolitev predsednika, komisij, zapisnikarja, nato je bilo podano poročilo iniciativnega odbora o opravljenih pripravljalnih delih za ustanovitev Splošnega združenja, sprejetje začasnega poslovnika o delu ustanovne skupščine, poročilo verifikacijske komisije, sledil je referat — mesto in vloga Splošnega združenja premogovnikov Jugoslavije, v nadaljnji fazi razvoja družbenoekonomskih odnosov. Referat je prebral Jože Zorčič. Sprejeli so sklep o ustanovitvi Splošnega združenja, statut in program dela do konca leta 1977 in izvolili organe ustanovne skupščine. Na koncu so sprejeli še sklep o sprejetju priporočila poslovnega združenja premogovnikov Jugoslavije.

Za predsednika skupščine Splošnega združenja je bil izvoljen Alija Isaković, dipl. inž., delegat iz rudnika Lukavac — Dobernjak, za njegovega namestnika Endelj Mazreku, dipl. inž., delegat iz RMHK Kosovo — Belačevac, za predsednika izvršnega odbora je bil izvoljen Kosta Makar, dipl. inž., delegat iz IEK Kostolac, izvoljen pa je

bil tudi 11-članski izvršni odbor, katerega sestavljajo: Čedomir Djordjević (Rembas), Milenko Ilić (Ibarski rudniki), Bogdan Radaković (Kolubara), Franjo Šampić (Zenica), Isak Porobić (Skupne službe SOZD), Enes Atić (Dobrnja — Lukavac), Alojz Diacci (REK Velenje), Ferdinand Golja (Raša), Bogoj Atovski (Oslomej), Bogoljub Krsmanović (Pljevlja), Laza Raičević (RMHK Kosovo). Za namestnika predsednika izvršnega odbora je bil izvoljen Jože Zorčič (REK Zasavje).

Za vršilca dolžnosti sekretarja Splošnega združenja je bil izvoljen Ljubo Čuk iz poslovnega združenja premogovnikov Jugoslavije, za člane nadzornega odbora pa so bili izvoljeni: Drago Dragić, Slave Kotevski, Pavle Jančić, Vinko Babić in Midhat Konjić. Iz referata Jožeta Zorčiča povzemamo, da so naloge splošnega združenja predvidene sicer v členu 17 zakona o združevanju organizacij združenega dela v splošno združenje in Gospodarsko zbornico Jugoslavije, zajete pa so tudi v statutu novoustanovljenega Splošnega združenja premogovnikov Jugoslavije. Samoupravno sporazumevanje in družbeno dogovarjanje je temeljni način ustvarjanja ciljev združevanja delovnih organizacij v splošno združenje in Gospodarsko zbornico Jugoslavije. Zaradi podvzemanja skupnih akcij in ukrepov o vprašanjih in delih, ki so povezana z napredkom poslovanja in povečanja produktivnosti dela rudarjev, kar naj zagotovi tudi tekočo reprodukcijo, nadalje polno korišćenje razpoložljivih zmogljivosti sredstev in kadrov, ekonomičnost poslovanja, rentabilnost vlaganja, itd. Splošno združenje bo podvzemalo in organi-

ziralo akcije v smeri razvijanja organiziranja znanstveno raziskovalnega dela, napredka tehnologije in širše uporabe rezultatov sodobne znanosti in uporabe tehničnih dosežkov. Spremljalo in analiziralo bo pogoje gospodarjenja in položaj organizacij združenega dela v panogi proizvodnja in predelava premoga zaradi dajanja pobud in predlogov za podvzemanje ukrepov, itd. Iz naštetih nalog lahko povzamemo, da splošno združenje ni dohodkovno povezan gospodarski organizem, pač pa je svojevrstno strokovno združenje določenih organizacij združenega dela. Motiv združevanja premogovnikov v splošno združenje ni torej v združevanju dela in dohodka, pač pa specifični skupni ekonomski interesi in potrebe. Tako npr. — odnosi z drugimi panogami gospodarstva, odnosi z družbo v celoti, skupno delo na strokovnih, tehničnih problemih, tehnologije in produktivnosti dela, položaj panoge v sistemu samoupravnega združenega dela, kadrovske problemi, ipd.

Med najpomembnejše naloge za naslednjo obdobje, ki se nanašajo na premogovnike, je omenil predvsem izvajanje družbenega plana razvoja Jugoslavije od leta 1976 do 1980, s posebnim ozirom na razvoj proizvodnje premoga in celotnega energetskega kompleksa. S tem dogovorom je treba sprejeti tudi ekonomske instrumente in sklepe, ki bodo omogočili izvedbo načrtov v vseh pogledih (sredstva za investicije, devizna sredstva za nabavo opreme ipd.). Stremeti je za tem, da bodo ukrepi družbenopolitičnih skupnosti na področju delitve, kreditne monetarne politike, davčne politike, sistema regu-

liranja ekonomskih odnosov itd., medsebojno usklajene in usmerjene tako, da bodo dani pogoji za vzpostavitev paritetnih odnosov v cenah, s čimer bi premogovniki dosegli enakovredne pogoje v pridobivanju dohodka na celotnem jugoslovanskem tržišču. Problem cen v energetiki je treba obravnavati in reševati integralno ter na enoten način na področju energetike.

Da bi lahko dosegli načrtovane naloge v proizvodnji in porabi premoga je neobhodno treba zagotoviti pogoje za stabilnejše poslovanje in programiranje proizvodnje. Pomemben doprinos v tej smeri omogoča čvrstejše povezovanje OZD premogovnikov, kakor tudi porabnikov premoga na določilih zakona o združenem delu. Posebno pomemben je interes povezovanja premogovnikov in termoelektrarn, ki so hkrati največji porabniki premoga. Pri reševanju ekonomskih odnosov na temelju združevanja dela in sredstev, so bile dosežene določene izkušnje v nekaterih bazenih, ki so dali zelo pozitivne rezultate tako pri načrtovanju in izgradnji zmogljivosti, kakor tudi pri rednem prevzemanju vseh količin premoga ter reševanju ekonomskih odnosov. Trdnjše dohodkovno povezovanje med proizvodnjo in porabo premoga na temelju združevanja dela in sredstev, skupnega rizika itd., bo omogočilo popolnejše obvladovanje trga in boljše usklajevanje proizvodnje in porabe. Prav tako je treba razviti širše sodelovanje s tovarnami, ki dobavljajo premogovnikom rudarske stroje in naprave. Ugotovimo lahko, da domača strojegradnja ne spremlja razvoja premoga tako kot si želimo, zato tudi ne proizvaja dovolj in sodobne opreme za premogovnike. Tudi na tem področju nas čakajo še obsežne naloge.

V zvezi z danim referatom so delegati precej razpravljali o problematiki, ki je bila v njem podana.

Na splošno o planiranju

V dandanašnjem času pogosto govorimo o planiranju oziroma o načrtovanju. Teh planov oziroma načrtov imamo več vrst — kratkoročne, srednjeročne, dolgoročne. Včasih si nismo vedno na jasnem za kaj planiramo oziroma načrtujemo in čemu naj to služi. Med mesecem, letom ali posameznimi obdobji ugotavljamo odstopanja od sprejetega načrta in iščemo vzroke za eventualno neizpolnjevanje sprejetih planskih oziroma načrtovanih obveznosti.

Vsaka država in vsak narod stremi za čimvečjim gospodarskim razvojem na temelju znanstvenih odkritij, tehničnih dosežkov in družbenih sprememb. Skuša jih načrtno vnašati v svoj sistem dela. Te spremembe in želje za hitrejšim tehničnim napredkom in razvojem družbenih tokov, vzpodbujajo čimbolj točno predvidevanje — planiranje ali načrtovanje, plansko usmerjanje in usklajevanje ekonomskih, tehnoloških in družbenih tokov dolgoročnega razvoja. Pri tem je treba posamezne elemente, kot so dolgoročna strategija razvoja, obseg razvojne usmeritve in zahteve ekonomske politike, vzpostaviti v vzročno oziroma posledično zvezo.

Sistem planiranja ni državen, ne administrativno direktiven, pač pa je zasnovan na socialističnem samoupravljanju. To je tudi njegova osnovna značilnost. Celotni sistem izhaja iz temeljne organizacije združenega dela, ki je osnovna celica planiranja. V organizacijah združenega dela mora postopek planiranja zagotoviti uresničevanje neodtujljivih pravic in dolžnosti združenih delavcev pri planiranju. Zato pomembnejši del planiranja predstavljajo plani, ki jih pripravi združeno delo, medtem ko plani družbenopolitičnih skupnosti (občine, republike, itd.) vnašajo le nekatere specifičnosti, ki naj zagotove družbeno harmonič-

nost in izpopolnijo praznine, ki nastajajo, kadar ne pride do samoupravnega sporazuma oziroma družbenega dogovora. Pri sestavljanju planov je treba upoštevati razna načela. Tako naprimer načelo sočasnega planiranja, kontinuiranega planiranja, znanstvenega planiranja, realnega planiranja, kompleksnega planiranja, veljati mora načelo demokratičnosti, prožnosti planiranja, obveznosti planiranja ter načelo institucionalnosti ter konkretnosti planiranja.

In kaj želimo doseči s planiranjem v OZD?

S planiranjem želimo doseči čim večjo uspešnost poslovanja. S postavljenimi cilji pa usmerimo vse naše delovanje v njihovo uresničevanje, medtem ko pa s poslovno politiko okvirno določimo, kako bomo te cilje dosegli. Cilji morajo biti ustrezni, možni, sprejemljivi, dosegljivi in vsekakor tudi merljivi. Lahko rečemo, da je v organizaciji vrsta posameznih ciljev, ki se stekajo v končni cilj organizacije združenega dela, ki pa ni odvisen samo od OZD, temveč od celotnega družbenoekonomskega sistema. Naloga politike, v katero lahko vključujemo tudi cilje, pa je v tem, da usmeri poslovanje k postavljenim ciljem, zaradi česar mora pospeševati njihovo doseganje, biti smiselno usklajena, fleksibilna, pismena, razložena in kontrolirana.

Skupni interesi in cilji, zaradi katerih se sklepajo in v njih urejajo medsebojni odnosi, pravice, obveznosti in odgovornosti za njihovo uresničevanje, se določajo s samoupravnimi sporazumi in dogovori o osnovah in vsebini plana.

Družbenopolitične organizacije se prilagajajo novi samoupravni organiziranosti

Z novo ustavo in zakonom o združenem delu smo krepko stopili v preobrazbo družbeno-ekonomskega in družbenopolitičnega položaja delavca v združenem delu. Položaj in vloga delovnega človeka pa se ne bi mogla razvijati svobodno, v polni meri in s potrebno dinamiko, če takšnim družbenoekonomskim in proizvodnim odnosom ne bi pravočasno in hitreje prilagajali tudi politični sistem v celoti. Zato imajo predvsem družbenopolitične organizacije z ZK na čelu, izredno pomembno vlogo na področju družbenoekonomskih in proizvodnih odnosov, ne samo v naši delovni organizaciji, temveč tudi v širši družbeni skupnosti.

Pred nami so kongresi Zveze komunistov in nove volitve. Tu so tudi priprave na IX. kongres Zveze sindikatov Slovenije in Zveze socialistične mladine Slo-

venije. Nadalje, v tem mesecu so potekale volilne konference osnovnih organizacij ZK, pripravljajo pa se tudi volilne konference občinskih organizacij ZK. V obstoječih TOZD delovne organizacije se izvaja evidentiranje možnih kandidatov za prevzeme vodilnih funkcij v osnovnih organizacijah sindikata in osnovnih organizacijah ZSMS. Evidentiramo možne kandidate za delegate splošnih delegacij in delegatov združenega dela. Skratka, stopamo v obdobje vsestranske aktivnosti, v kateri bomo morali opraviti velikansko družbenopolitično delo in s tem vzporedno tudi kadrovske premike.

V naši delovni organizaciji bomo imeli 22 TOZD. Vsaka od teh bo morala svoje naloge kar najuspešneje izvajati, kar bo naloga predvsem družbenopolitičnih organizacij s svojimi

vodstvi. Potrebno bo torej, da bo v sleherni TOZD delovala osnovna organizacija ZK, osnovna organizacija sindikata in osnovna organizacija ZSMS. Le od pravilno zastavljenega dela družbenopolitičnih organizacij kot jedra političnega delovanja v TOZD, pa je odvisno kako bodo delovali samoupravni organi, kako bomo izvajali načrtovane naloge in končno tudi, kako bodo urejeni dohodkovni odnosi znotraj sleherne TOZD, med TOZD združenimi v delovnih organizacijah, kot tudi v bodoči SOZD. V mnogočem pa bo uspeh dela družbenopolitičnih organizacij odvisen od tistih, ki jim bomo delo zaupali ob izvajanju odgovornih funkcij.

Janez Oberžan

Temeljito in kritično

Občinske konference ZKS v Hrastniku, Trbovljah in Zagorju so imele svoje seje sredi oktobra. Na njih so kritično in temeljito razpravljali o uresničevanju dogovorjenih nalog. Tako so na seji občinske konference ZKS v Zagorju ugotovili, da so v zamudi z izvedbo oziroma uresničevanjem predlogov za najodgovornejše funkcije v organih skupščine občine, izvršnega sveta ter vodstev ostalih družbenopolitičnih organizacij in SIS. Sklenili so, da so komunisti na najodgovornejših mestih osebno odgovorni, da zamudo odpravijo do 25. oktobra t.l. Konferenca je v celoti

sprejela poročilo o rezultatih obiskov v zvezi s sklepi in stališči 8. seje CK ZKS in 29. seje predsedstva CK ZKS vključno z akcijsko usmeritvijo. Ta obvezuje komuniste v vodstvih vseh družbenopolitičnih organizacij občine, krajevnih skupnosti, SIS, vse osnovne organizacije ZK in aktive v občini, da do konca oktobra prenesejo razprave o poročilu in akcijsko usmeritev na seje svojih organov in organizacij. S tem v zvezi morajo dopolniti svoje programe dela, enkrat na tri mesece pa morajo proučiti izvajanje dopolnjenih programov dela.

V Hrastniku so ocenili delo delegatskega in skupščinskega sistema, ki zajema obdobje od zadnjih volitev pa do sredine t.l., povezano pa je z delovanjem temeljnih organizacij združenega dela. Ugotovili so, da z njihovim delom v preteklem obdobju niso bili v celoti zadovoljni. Delegacije so ponekod delovale preveč izolirano od samoupravnega sistema v TOZD in krajevni skupnosti. Ugotovili so, da le-te delujejo večinoma le ob času, ko sklicujejo seje oziroma zasedanja, ter da obravnavajo le predlagano gradivo. Dogaja se tudi, da so delegacije preveč prepušče-

ne same sebi in niso ustrezno povezane z organi upravljanja, pa tudi ne z bazo, ki je člane delegacij izvolila. Redkokdaj dajejo pobude za reševanje porajajočih se problemov. Ugotovili so tudi, da delegacije pogosto ne obveščajo delavcev in občanov o svojem delu. Nekoliko težje je to pri delu konferenc delegacij, ker se prav v konferencah večinoma delegati opredeljujejo za stališča baze od koder izvirajo. Storit bo treba vse, da bi se delegati menjavali na zasedanjih zborov, s tem pa bi zagotovili seznanjenost članov skupnosti, ki sestavljajo konferenco. V marsikakšni delegaciji so ugotovili, da delegacij v TOZD sploh ne štejejo za del samoupravljanja pač pa za institucijo, ki je zunaj združenega dela ali da je del družbenega oziroma občinskega aparata. To pa bo treba v bodoče urediti v samoupravnih aktih TOZD in krajevnih

skupnostih; v katerih morajo biti delegatski odnosi konkretizirani. To bo pripomoglo, da se bo delo posameznih delegacij izboljšalo in da bodo nemoteno lahko opravljali svoje delegatske funkcije.

Na področnem posvetu 17. oktobra v Trbovljah, katerega sta se udeležila tudi člana izvršnega komiteja predsedstva CK ZKS Ludvik Golob in Miloš Prosenc, in predstavniki vseh treh revirskih občin, so ugotovili, da je prišlo do bistvenega premika v spreminjanju samoupravne organiziranosti združenega dela. Malo je točk, kjer so še odprte dileme. Pač pa so ugotovili, da delavci v dislociranih obratih še nimajo bistvenega vpliva na odločanje v matičnih podjetjih. Z uveljavljanjem dohodkovnih odnosov v treh zasavskih občinah niso zadovoljni. Dogaja se celo, da ponekod čakajo na rešitve od

zunaj. Zato bi bilo po mnenju udeležencev tega posveta prav, da bi za vsako sredino ugotovili, kadar gre za dohodkovne odnose, ali gre v takih primerih za oportunistem, svojevrsten odpor ali celo neznanje. Ponekod so neresni tudi odnosi na relaciji delavci v TOZD in delavci v skupnih službah. Čeravno v Zasavju nekatere delovne organizacije intenzivno delajo na dograjevanju stimulativenega nagrajevanja, bodo številne TOZD in DO spričo kratkega roka prišle v časovno stisko. Govorili so tudi o izpopolnjevanju samoupravnih aktov, stabilizacijskih programih, varčevanju, združevanju sredstev in dela itd. Isti dan popoldan so v Trbovljah na področnem posvetu govorili o konkretnih vprašanih dohodkovnih odnosov v REK Zasavje, STT, TKI in Tovarne elektroporcelana Izlake.

Aktivnost samoupravnih organov

Izvršilni odbor REKZ

9. seja izvršilnega odbora REKZ je bila 27. septembra t.l. Na njej pa so razpravljali in sklepali o naslednjih zadevah:

— ugotovil je, da TOZD Termoelektrarna še vedno ni podpisala samoupravnega sporazuma o urejanju medsebojnih odnosov med TOZD in delovno skupnostjo skupnih služb REKZ. To povzroča skupnim službam težave v poslovanju. Zaradi nepodpisanega sporazuma, tudi ni rešeno vprašanje financiranja skupnih služb;

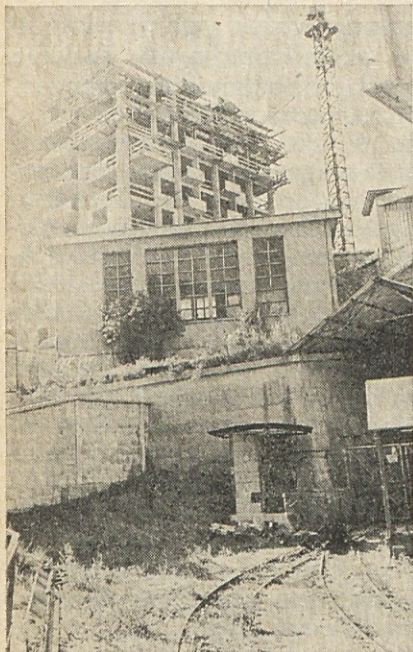
— strinjal se je s predlaganim rebalansom — popravkom gospodarsko finančnega načrta za proizvodnjo premoga v letošnjem letu in ga je sklenil predlagati delavskemu svetu REKZ v verifikacijo. S tem v

zvezi pa je sklenil predlagati, da odbor za spremljanje izvajanja samoupravnega sporazuma o dohodkovnih odnosih v TOZD proizvodnje premoga ponovno prouči predlog za določitev internih obračunskih cen ter analizira pripombe delavskih svetov TOZD. Prav tako je bil mnenja, da je treba v rebalansu gospodarsko-finančnega načrta upoštevati ceno za dobavljeni premog elektrogospodarstvu, ki bo po vsej verjetnosti sprejeta s strani elektrogospodarstva.

— osvojil je predlog komisije delavskega sveta, ki je pripravila predlog za stimulatивно nagrajevanje po delu in rezultatih dela. Ta predlog se sestoji iz predloga osnov in meril za stimulatивно nagrajevanje po delu in rezultatih dela, nadalje

predloga osnov in meril za stimulatивно nagrajevanje organizatorjev proizvodnje ter predloga osnov in meril za nagrajevanje na delovnih mestih, na katerih se opravljene naloge ne dajo meriti z objektivnimi merili;

— ugotovil je, da je uveljavitev predlaganih osnov in meril zelo nujna, kar naj bi bistveno pripeljalo k izboljšanju proizvodnih in gospodarskih načrtov, ki so predvideni z rebalansom gospodarsko-finančnega načrta. Ta merila naj bi stopila v veljavo s 1. oktobrom t.l., s tem da bodo razprave in sprejemanja končana najkasneje do 15. oktobra t.l. Predlagal je tudi, da delavski svet imenuje posebno strokovno komisijo za izdelavo predloga osnov in meril za stimulatивно

V Hrastniku z nalgico raste nova zgradba, na Logu. V njej bo poleg stanovanj tudi obrat družbene prehrane. Seveda pa se mora staro umikati novemu. Tako bodo podrli tudi strojnico starega jaska.
foto J. Kirič

nagrajevanje v vseh strojnih in elektro delavnicah;

— postopek za sprejem osnov in meril specifičnih za stimulatивно nagrajevanje delavcev v TOZD GRAMAT bo ta TOZD izvedla po svojem predlogu;

— sklenil je predlagati delavskemu svetu REKZ, da sprejme vsebinske osnovne za izdelavo gospodarsko-finančnega načrta za leto 1978, kakor tudi roke za izdelavo posameznih nalog za pripravo predloga načrta;

— na znanje je sprejel poročilo o sedanjem stanju počitniškega doma na Rabu. Ta po obstoječih predpisih SR Hrvatske ne bo mogel več obratovati, ker ni urejen po predpisih. Zato je odbor sklenil predlagati delavskemu svetu REKZ, da odobri potrebna sredstva za izdelavo urbanističnega projekta za obnovo počitniškega doma na Rabu;

— šestim sodelavcem je odobril službeno potovanje, deloma v Zahodno Nemčijo, deloma v Avstrijo, zaradi ogleda

zvrčališč za premog in novih vrst samohodnega podporja Alpine in Becorit.

Delavski svet REKZ

12. zasedanje delavskega sveta REKZ je bilo 28. septembra 1977. Na njem pa so razpravljali in sklepali delegati o naslednjih zadevah:

— načelno je sprejel spremembe sistemizacije delovnih mest TOZD GRAMAT v samoupravnem sporazumu o delitvi OD v TOZD in DS SS REKZ, zaradi končane rekonstrukcije, uvedbe novih delovnih mest, oziroma povečanja obsega delovnih nalog. Spremembe stopajo v veljavo s prvim oktobrom t.l.;

— verificiral je gospodarsko-finančni načrt za leto 1977 ob upoštevanju cene za energijski premog, ki bo po vsej verjetnosti sprejeta s strani elektrogospodarstva;

— sklenil je, da morajo vse TOZD obvezno upoštevati in izvajati ukrepe, ki so predvideni v programu za odpravo poslovnih motenj s tem, da pri tem nujno sodelujejo družbenopolitične organizacije TOZD in REKZ;

— komisija za spremljanje izvajanja samoupravnega sporazuma o dohodkovnih odnosih v TOZD proizvodnje premoga je dobila nalogo, da ponovno prouči predlog za določitev novih internih obračunskih cen ter analizira pripombe delavskih svetov TOZD in strokovnih služb DS skupnih služb. Do nadaljnjega pa ostanejo v veljavi doslej veljavne interne obračunske cene, predvidene z letnim gospodarskim načrtom;

— na naslednjem zasedanju bo obravnavan in predlagan v sprejetje rebalans gospodarsko-finančnega načrta TOZD GRAMAT;

— v skladu z določili o združenem delu je posebna strokovna komisija delavskega sveta REKZ pripravila za razpravo osnutke treh predlogov za uvedbo stimulativnega nagrajevanja. O predlaganih osnutkih je podrobneje že preje razpravljaj izvršilni odbor in je skle-

nil vse tri predloge predlagati delavskemu svetu v potrditev. Prvi predlog se nanaša na stimulatивно nagrajevanje neposredno na odkopih, drugi predlog se nanaša na stimulatивно nagrajevanje organizatorjev proizvodnje, to je nadzornikov, poslovodij, obratovodij, itd., tretji predlog pa se nanaša na nagrajevanje delavcev na tistih delovnih mestih, na katerih se opravljene naloge ne dajo meriti z objektivnimi merili (administrativno, finančno, komercialno delo, itd.);

— našteje predloge je po širši razpravi sklenil predlagati vsem TOZD v razpravo in sprejetje. Dodatno k temu je sprejel še nekatera stališča, ki jih je treba pri sprejemanju naštetih predlogov upoštevati (osnova za stimulatивно nagrajevanje je mesečni operativni načrt proizvodnje, ki temelji na letnem načrtu, pri čemer je treba upoštevati vsakokratne monše spremembe raznih prilik). Razprave in sprejemanja so morala biti končana do 15. oktobra, s tem da se s 1. oktobrom t.l. poskusno prične obračunavati, ugotovljene nepravilnosti pa upoštevati in uskladi- di do konca leta 1977;

— imenoval je strokovno komisijo za izdelavo predlogov osnov in meril za stimulatивно nagrajevanje po delu in rezultatih dela v strojnih in elektro delavnicah TOZD REKZ. Komisijo sestavljajo vodje teh delavnic iz vseh TOZD. Predlog je treba pripraviti do 31. oktobra t.l. Tudi v TOZD GRAMAT morajo izvesti obravnavo in sprejemanje osnov in meril v roku, ki je bil določen za ostale TOZD;

— sprejel je vsebinske osnove za izdelavo gospodarsko-finančnega načrta za leto 1978 ter določil roke in službe, ki so dolžne pripraviti posamezne naloge in načrte v skladu s sprejetimi vsebinskimi osnovami;

— sprejel je pravilnik o organizaciji in vodenju knjigovodstva;

— odobril je nabavo gumi- jastih trakov iz inozemstva za

TOZD Rudnik premoga Hrastnik, ob upoštevanju plačilnih in drugih pogojev;

— pritožbo Marjana Vidmarja iz TOZD ESD zaradi odklonitve plačevanja šolnine za šolanje ob delu je odstopil v obravnavo delavskemu svetu TOZD ESD;

— zavrnil je pritožbo Marije Šere iz Trbovelj, ki se nanaša na solidarnostno pomoč;

— odobril je 120.000,00 din iz amortizacije počitniških domov za izdelavo projekta urbanistične ureditve počitniškega doma na Rabu, ki ga bo izdelal institut za urbanizem na Reki;

— odobril je najetje 20 milijonov din posojila za izplačilo osebnih dohodkov pri skladu skupnih rezerv SRS.

Delavski svet SOZD EGS

10. seja delavskega sveta SOZD Elektrogospodarstva je bila 30. septembra 1977 v Mariboru. Udeležilo se jo je tudi 7 delegatov REK Zasavje. Na tej seji so razpravljali in sklepali o naslednjih zadevah:

— ocenil je predlog samoupravnega sporazuma o obratovalni pripravljenosti naprav za primerne in ga sklenil posredovati v sprejem vsem delavcem elektrogospodarstva Slovenije, s tem da ga sprejmejo v 30 dneh od prejema gradiva;

— sprejel je informacijo o doseženem finančnem rezultatu v prometu z električno energijo v okviru SOZD EGS za I. polletje 1977;

— prav tako je sprejel poročilo o primerjavi doseženih osebnih dohodkov za obdobje od januarja do junija t.l. z izhodiščnimi osebnimi dohodki na pogojno ne kvalificiranega delavca;

— sprejel je rebalans gospodarskega načrta in oceno gospodarjenja v letu 1977, nadalje drugi rebalans plana graditve elektroenergetskih objektov za leto 1977 in predlog za povišanje tarifnih postavk za pro-

dajo električne energije, katere je posredoval samoupravni interesni skupnosti elektrogospodarstva Slovenije v obravnavo in sprejetje. V zvezi z drugim rebalansom plana graditve elektroenergetskih objektov za leto 1977 je sprejel še vrsto sklepov, ki se nanašajo na posamezne objekte;

— sklenil je pričeti postopek za organiziranje interne banke elektrogospodarstva Slovenije s tem, da se dajo v javno razpravo delavcem TOZD in enovitim delovnim organizacij EGS, osnutek samoupravnega sporazuma o združitvi v interno banko EGS. Javna razprava traja 30 dni;

— trije sklepi se nanašajo na podatke za podaljšanje depozita in odlaganje vračila posojila ter znižanje obrestnih mer v letošnjem letu;

— sprejel je program sistemskih študij za raziskovalno leto 1977/78 pri Raziskovalni skupnosti Slovenije;

— sprejel je predloženi investicijski program rudnika

urana Žirovski vrh v celoti in je sklenil predlagati ISE, da v skladu z ustanovitveno pogodbo zagotovi potrebna energetska sredstva; v okviru samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za financiranje graditve objektov po samoupravnem planu razvoja elektroenergetike za obdobje 1976/78. Za financiranje tega rudnika se v srednjeročnem obdobju zagotovi energetska sredstva v višini 1.551.099.000,00 din. Manjkajoča sredstva naj bi zagotovili z združevanjem bančnih sredstev, s tujimi krediti in s krediti dobaviteljev opreme oziroma izvajalcev investicij;

— sprejel je sklep o pooblastitvi DES za gradnjo distribucijskih objektov;

— sprejel je informacijo o stanju izgradnje HE Srednja Drava II — Formin;

— o neizvršitvi sprejetih obveznosti je sklenil obvestiti samoupravne organe, dobavitelje opreme in izvajalce del ter posebej še ISE in Republiški komite za energetiko.

Aktivnost kluba samoupravljalcev

Ko opisujemo obseg dejavnosti in opravljenih nalog na področju izobraževanja, lahko poudarimo, da je bil eden pomembnih razlogov, ki so pogojevali ustanovitev Kluba samoupravljalcev v tem, da preko Kluba samoupravljalcev poizkušamo zapolniti vrzeli, ki so se kazale na področju izobraževanja delavcev iz materialne proizvodnje za opravljanje političnih in samoupravljalških funkcij v združenem delu.

Pri zasnovi programa Kluba samoupravljalcev Trbovlje smo upoštevali, da mora program družbenopolitičnega izo-

braževanja in usposabljanja izhajati iz:

— samoupravnega položaja delovnega človeka;

— marksističnih idejnih in teoretičnih osnov;

— splošnih družbenopolitičnih potreb in usmeritev;

— posebnih problemov in potreb okolja v katerem udeleženci izobraževanja delajo;

— potreb interesov ter samoupravnih in političnih izkušnj in znanj udeležencev izobraževanja.

V začetnem obdobju, to je od ustanovitve Kluba samouprav-

ljalcev, je bila vsa dejavnost Kluba samoupravljalcev usmerjena predvsem na področje izobraževanja sindikalnih delavcev, točneje, sindikalnih poverjenikov in članov izvršnih odborov osnovnih organizacij sindikata. Na tem področju je v letih 76/77 Klub samoupravljalcev organiziral in v sodelovanju z Revirsko delavsko univerzo izvedel osem seminarjev, skupno 128 predavalnih ur. Seminarjev se je udeležilo 225 delavcev.

V tem istem obdobju je Klub samoupravljalcev omogočil, da se je občutno povečalo tudi izobraževanje in usposabljanje članov ZSMS. Izvedeno je bilo 13 predavanj s skupno 48 urami, udeležilo pa se je teh predavanj 512 mladih. Velik porast usposabljanja članov ZSMS je pripisovati dejstvu, da je Klub samoupravljalcev omogočil materialne osnove za izvedbo ciklusa predavanj.

V zadnjem času, točneje v drugi polovici leta 1977 pa so se očitno pokazale večje potrebe po izobraževanju delegatov, ki delujejo na različnih področjih družbene sfere. Klub samoupravljalcev je upošteval vse sugestije in predloge in v tem obdobju izvedel vrsto seminarjev in predavanj.

Izvedena so bila naslednja predavanja in seminarji:

— 4 predavanja za aktiviste SZDL in delegate KS;

— 3 seminarji za novo sprejete člane ZK;

— 2 predavanja za člane samoupravnih organov;

— opravljen je bil razgovor z delegati za samoupravne interesne skupnosti in zbor združenega dela;

— seminar za vodilne delavce;

— seminar za člane samoupravne delavske kontrole.

V tem času pa potekajo dvodnevni seminarji o družbeni samozaščiti in ljudski obrambi za DO in TOZD. V oktobru pa je bil izveden še posvet za nosilce kadrovske funkcije v TOZD.

Ugotavljam, da je rezultat prizadevanj Kluba samoupravljalcev na področju družbenega izobraževanja pomemben porast družbenopolitičnega izobraževanja v primerjavi s prejšnjim letom, kar se v procentualnih pokazateljih kaže takole: število izobraževalnih oblik 360 %; št. pedagoških ur 190 %, udeležba 172 %, žensk 500 %, mladine 867 % in industrijski delavci ter rudarji 194 % (prejšnji indeks 100).

Poudarjam, da samo z izobraževanjem delavcev KS še zdaleč ni dosegel svoje prave funkcije. Stremeti moramo za

tem, da bomo čimprej na vsebinskem področju opravljali konkretne naloge v skladu z neposrednimi interesi samoupravljalcev, ter da bo klub dejanski konkreten član in vzpodbujalec za bolj organizirano uresničevanje nalog in odgovornosti, ki jih imajo družbenopolitične organizacije — zlasti sindikati, delavske univerze itd. In drugo, v klubu naj bi imeli vodilno besedo delavci, člani delegacij in člani samoupravnih organov pri kreiranju programa dela in delovanja Kluba samoupravljalcev.

Janez HOLEŠEK

Mladina v Čečah je delavna

OO ZSMS Čeče obstaja že precej dolgo. Ves čas so člani organizacije delovali aktivno v političnem življenju krajevnih skupnosti. Ena od oblik uspešnega delovanja iz preteklosti bi bila to, da so mladinci — prostovoljci pomagali pri gradnji združnega doma. Podobna akcija je bila tudi kopanje jam za postavitev telefonskih drogov. Danes pa je pecej njihove pozornosti in aktivnosti obrnjene na izgradnjo nogometnega igrišča. Upajo, da jim bo v kratkem uspelo izvesti enodnevno lokalno delovno akcijo. Seveda pa ni njihovo delo le udarniško. Precej so spremenili tudi na idejnopoličnem področju. Iz njihovih vrst izhaja nekaj dobrih komunistov, ki uspešno opravljajo svoje naloge. Pravi jo, da ima na aktivnost mladih zelo velik vpliv šola, ki jim pomaga oblikovati in razviti mladinsko zavest.

Glede organizacije bi omenili najprej to, da le ta ni dobra. Prej so imeli predsednika, ki je odstopil, tako da se morajo sedaj zadovoljiti z vršilecem dolžnosti. Poleg njega imajo tajnika, ki še kar uspešno opravlja

svojo funkcijo, prav tako tudi blagajnik. Imajo pa še petčlanski upravni odbor, ki je doslej pokazal še največ pripravljenosti za delo.

Res je, da je njihova OO številčno precej velika, je pa tudi zelo neaktivna. Glavni dejavnosti, s katerima se ukvarja večina aktivnih članov, sta pravzaprav dve. Ena je prosvetna in druga športna. Člani njihove OO, ki so hkrati tudi člani prosvetnega društva prirejajo, organizirajo in izvajajo recitale in proslave ob pomembnih kulturnih praznikih. Športna dejavnost je bolj množična kot kulturna. Prevladuje nogomet, ki v glavnem privlači vse fante, v zadnjem času po ja postal aktualen tudi namizni tenis. Njihovi fantje, nogometaši, so se udeležili že kar precejšnjega števila tekmovanj. Da bi lažje vadili in da bi pridobili še več članov gradijo, ko smo že prej omenili, nogometno igrišče, ki bo lahko služilo tudi za druge oblike rekreacije.

Osnovni in največji problem OO ZSMS Čeče je nezainteresiranost za delo, se pravi neaktivnost. Praktično dela na vseh

področjih le peščica ljudi, ki so vedno eni in isti in ti so hkrati člani predsedstva. Večkrat so se že spraševali, kaj je glavni vzrok neaktivnosti velikega števila članov. Žal, nekega zadovoljivega odgovora še nimajo. Nekaterim so važnejši filmi v kinu, druge pa enostavno ne zanima. Skoraj na vseh sestankih so in še poskušajo rešiti ta problem, toda skoraj vedno je tako, da so tisti, ki so na sestankih, vsi aktivni. Upajo pa, da se bo to rešilo in da se bo njihova mladinska zavest toliko razvila, da jim neaktivnost ne bo več problem. Seveda se v OO ZSMS Čeče ukvarjajo tudi z drugimi, vsakdanjimi problemi, ki so med seboj povezani ali pa so samostojni, vendar niso tako pomembni kot ta.

Karolina Zorko

Mladi iz Zasavja so se tudi letos udeležili številnih delovnih akcij. Najzaslužnejši so prejeli priznanja in udarniške značke.

HUMOR HUMOR HUMOR HUMOR HUMOR HUMOR

Gorenjec je prišel na avtobus z velikim kovčkom. Sprevodnik pravi: »10,00 za vas, 15,00 za kovček«. Gorenjec je odprl kovček in rekel: »Žena ven! (iz kovčka)!«

■ ■ ■

»Jože, koliko je pa star tvoj oče?« »Toliko kot jaz.« »Torej nisi njegov pravi sin?« »Kaj, da ne; saj je on postal oče šele takrat, ko je mene dobil!«

■ ■ ■

Janez je nekje slišal, da pri telegramih uporabljajo besedo »stop«. Kako in kdaj, pa ni vedel. Ko so se pripravljali, da bi doma zaklali prašiča, je Janez zaradi imenitnosti poslal sorodnikom takle telegram: »Vabimo stop vas bomo klali stop.« Pravijo, da ni bilo nobenega na kolone.

■ ■ ■

»Jaka, s čim se pa ti ukvarjaš, da imaš toliko denarja?« »S trgovino! Pse prodajam!« »Kako,

koliko jih pa imaš?« »Samo enega, toda ta se vedno vrača od kupca nazaj.«

■ ■ ■

Včasih, ko ni bilo tovarn, so knapovske ženske hodile v »tabrh« na kmetije, doma pa so obvezno redile prašiče, koze, kokoši.

Tako je rudarjeva žena Franca kljub majhni gredici krm-ske pese, zredila debelega prašiča. Pa so se njene sosede čudile in jo vprašale, kako ji to uspe.

»Ja, veste«, jim pojasni Franca »malo pridelam, malo nakradem, pa ga pošteno zre-dim.«

■ ■ ■

Lojza vpraša svojo sosedo: »Jera, koliko prašičev boš pa letos klala?«

»Ja, veš«, odgovori Jera »la-ni sem klala enega, letos bom pa enega manj.«

Mlad zdravnik je opravil svojo prvo nalogo pri porodu. Potem je vprašal šefa, če je vse dobro opravil. »No, da, nekje je bilo vse v redu«, se je smehljajl šef, »samo nazadnje je bilo narobe. Namesto, da bi novorojenčka udarili po ritki, ste pa mamico.«

■ ■ ■

Jaka je šel k zdravniku. Ta ga je vprašal. »Ali imate bolečine tudi ponoči?« »To pa ne vem«, se je izgovarjal Jaka, »ponoči ponavadi spim.«

■ ■ ■

»Halo, natak, tale juha je pa ledeno mrzla!« je zavpil gost. »Obžalujem!«, je dejal natak, »gotovo ste vzeli včerajšni jedilni list!«

■ ■ ■

Direktor pravi: »Tovariš, vi ste naš novi knjigovodja! Upam, da se zavedate, kaj knjiženje pomeni?« »Kaj se ne bi! Saj sem celo leto zaradi tega sedel!«

Varstvo pravic delavcev

Delavec v združenem delu ima v skladu z zakonom pravico zahtevati varstvo svojih pri samoupravnih organih, pri sodiščih združenega dela in pri drugih sodiščih, kakor tudi pri drugih pristojnih organih.

Zahtevo za varstvo pravic mora vložiti delavec pri organu, ki ga določata statut temeljne organizacije, v 30 dneh od dneva, ko je zvedel za kršitev pravice, oziroma od dneva, ko mu je bila vročena odločba, s katero je bila kršena njegova pravica.

Zahteva iz prvega odstavka tega člena ne zadrži izvršitve odločbe, s katero se določa osebni dohodek, zadrži pa izvršitev odločbe o drugih neodtujljivih pravicah delavca in v drugih primerih, ki jih določa zakon.

Pristojni organ v temeljni organizaciji mora odločiti o zahtevi delavca v 30 dneh od dneva, ko je bila vložena.

Če je o zahtevi dosežen pismeni sporazum, ima ta sporazum moč izvršilnega naslova.

Delavec ima pravico biti navzoč, ko se obravnava njegova zahteva in se izjaviti o dejstvih, ki so pomembna za odločanje.

Preden odloči o delavčevi zahtevi, je pristojni organ v temeljni organizaciji dolžan zahtevati mnenje sindikata.

Sindikat lahko zahtevo delavca ali z njegovo privolitvijo zastopa delavca pri uveljavljanju njegove pravice.

Če delavec ne začne postopka za varstvo svoje pravice ali odkloni, da bi ga sindikat zastopal, gre pa za kršitev samoupravne pravice nasploh, lahko začne postopek za njeno varstvo sindikat.

Sindikat lahko sodeluje v postopku pred pristojnim organom v temeljni organizaciji.

Če ni zadovoljen z odločitvijo, ali če pristojni organ v temeljni organizaciji ne odloči v 30 dneh od vložitve zahteve, ima delavec v nadaljnjih 30 dneh pravico zahtevati varstvo pravice pri sodišču združenega dela.

Varstva pravice pri sodišču ne more zahtevati delavec, ki se ni najprej obrnil zanj na pristojni organ v temeljni organizaciji, razen če uveljavlja denarno terjatev.

Pravnomočno sodno odločbo, izdano v postopku za varstvo pravic delavcev, mora poslovodni organ ali pooblaščen delavec v temeljni organizaciji izvršiti v 15 dneh od dneva, ko mu je bila vročena, če ni v njej določen drugačen rok.

Če poslovodni organ ali pooblaščen delavec v temeljni organizaciji ne izvrši sodne odločbe iz prvega odstavka tega člena, zagreši s tem hujšo kršitev delovne obveznosti.

Geleda varstva pravic udeležencev, ko so se prijavili na oglas oziroma razpis, se uporabljajo v primeru, če je bil izbran kandidat, ki ne izpolnjuje objavljenih pogojev, ali kandidat, ki se ni prijavil v objavljenem roku, ali če je bil kako drugače prekršen za izbiro prijavljenih kandidatov, določbe tega zakona, ki se nanašajo na varstvo pravic delavcev.

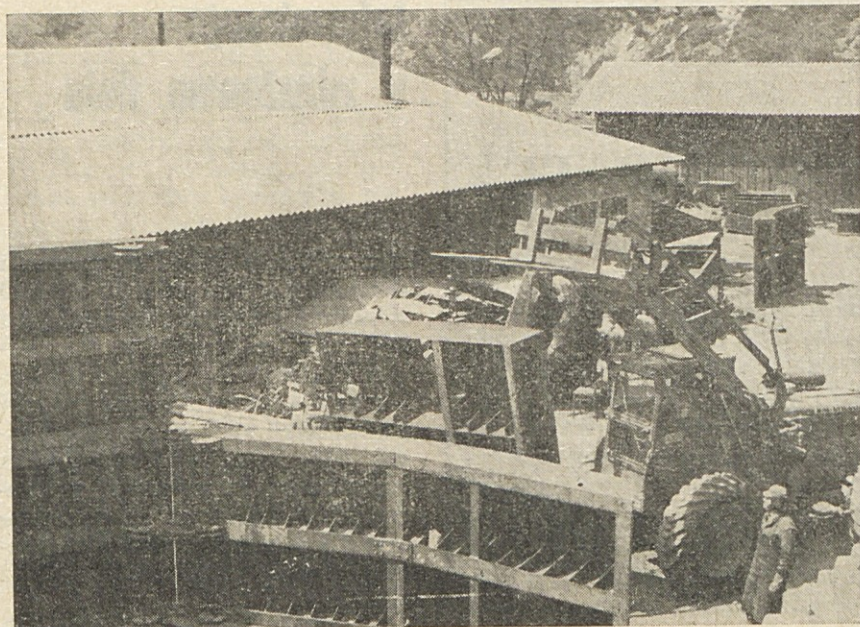
(Iz zakona o združenem delu)

Informiranje v združenem delu

Skoraj ves oktober so potekali seminarji o obveščanju v OZD v vseh slovenskih regijah. Za vso našo republiko je bilo organiziranih 13 regionalnih seminarjev, pripravili pa so jih Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije — komisija za obveščanje in politično propagando, Sekretariat za informacije IS skupščine SRS ter delavska univerza Tomo Brejc iz Kranja.

Za zasavsko regijo je bil organiziran seminar 7. oktobra v prostorih Strojne tovarne v Trbovljah. Na seminar so bili povabljeni s strani organizatorjev uredniki, družbenopolitični delavci in predstavniki samoupravnih organov vseh tistih delovnih organizacij, ki v Zasavju izdajajo svoja glasila. Teh pa je 15. V vsej Sloveniji izhaja skoraj 500 glasil organizacij združenega dela, ki bi po zakonu o javnem obveščanju morala biti prijavljena pri Sekretariatu za informacije izvršnega sveta skupščine SRS. K temu pa bi morala dati svoja soglasja na temeljno vsebinsko zasnovno glasilo komisija republiških sindikatov za obveščanje in politično propagando. Ta zakonska določba velja za vsa glasila razmnožena na ciklostil, fotokopirana, tiskana ali razmnožena na mehaničen, kemičen, elektronski ali kakšen koli drug način. To velja torej tudi za naše glasilo Srečno in Bilten, pa tudi za Informator, ki ga izdaja TOZD Rudnik premoga Zagorje in za glasilo Mladi rudar, ki ga izdajajo učenci TOZD Rudarski šolski center.

Navedenega dne so se uredniki tovarniških glasil iz Zasavja ter nekateri drugi predstavniki OZD sestali v sejni sobi STT. Tu so jih predstavniki samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij seznanili z organizacijo in delom

Iz delavnice TOZD RGD na Nasipih v Trbovljah.

foto F. Vozelj

STT, delom družbenopolitičnih organizacij, delom samoupravnih organov, doseženimi uspehi, načrti za bodoči razvoj, itd. Nato pa je stekla razprava o oblikah in vrstah informiranja v TOZD in OZD zastopanih delovnih organizacij. Zatem so si udeleženci seminarja ogledali tovarniške prostore STT. Po ogledu so nadaljevali z delom. Navzoči so bili s strani organizatorjev seznanjeni s tistimi določili zakona o združenem delu, ki govore o obveščanju, z drugimi temeljnimi političnimi dokumenti o obveščanju in z zakonom o javnem obveščanju.

Govora pa je bilo tudi o osnutku novega pravilnika o urejanju izdajateljskih razmerij in o izdajanju glasila. V naslednjih dveh mesecih morajo namreč vse delovne in druge organizacije, ki izdajajo svoja glasila, izdelati nov pravilnik o obveščanju, ki bo usklajen z določili zakona o združenem delu pa tudi z obstoječim zakonom o javnem obveščanju. V primeru, če v tem roku ne bodo sprejeti novi pravilniki, ki bodo regulirali celotno materijo obveščanja, obstaja možnost, da bodo glasila morala prenehati z izhajanjem dokler ne bo zadoščeno zakonskim zahtevam.

Razprava pa se je nadaljevala tudi o nujnosti ustanovitve regionalnega aktiva novinarjev združenega dela pri področnem aktivu Društva novinarjev Slovenije. Čuti se namreč premajhen vpliv novinarjev, ki urejajo tovarniška glasila v Društvu novinarjev Slovenije, pa tudi sicer obstaja premajhna povezanost. Navzoči so se s predlogom strinjali in pooblastili urednika časopisa Glas tovarne — STT, da ob priliki skliče urednike zasavskih tovarniških glasil na poseben razgovor, na katerem bodo izvolili svojega delegata za povezavo z Društvom novinarjev Slovenije.

Cilj celotnih prizadevanj tako organizatorjev, kakor tudi udeležencev seminarja je bil, da bi glasila tovarniških kolektivov oziroma kolektivov organizacij združenega dela, postala kakovostnejša in čimbolj angažirana.

Po končanem seminarju, smo v tovariškem razgovoru slišali dobro mnenje o našem glasilu Srečno, ki ga štejejo med tri do štiri tovarniška glasila v Sloveniji, ki v vsebinskem pogledu izstopajo. Majhno priznanje, ki dobro de.

30 let ZZB NOV

Letos praznujemo pomembno obletnico naše družbenopolitične organizacije — ZZB NOV JUGOSLAVIJE, ki vključuje občane, ki so v najtežjih dneh naše zgodovine stopili na branik naše domovine, katero je okupiral sovražnik.

Težko priborjena svoboda, za katero so se borili naši narodi skupno z borci NOB po vsej naši deželi, je imela velik odmev v tujini, ker je to bil edinstven primer boja proti okupatorju v zaslužjeni Evropi.

Zato je prav, da se tega svetlega jubileja spomnimo tudi v revirjih, v naših rudnikih, ki so dali ogromne žrtve za svobodo in za današnji lepši čas, ki ga imamo. Zanamci so dolžni, da te krvavo pridobljene pravice, skrbno čuvajo.

Tovariš Tito, je ob tej obletnici poudaril velik pomen in zasluge naše vojne organizacije veteranov, ki so nosili težko breme boja in tudi povojne izgradnje porušene domovine v velikim samozatajevanjem in s ponosom na prehojeno pot.

Tudi v rudnikih REKZ so bili ustanovljeni aktivni ZZB NOV, ki so v danih možnih pogojih odigrali pomembno vlogo pri obnovi rudnikov za dobavo premoga naši industriji, takoj po vojni ter v nadaljnjem razvijanju naše družbe nasploh.

No, sedaj je že večina bivših borcev upokojenih ali pa so pomrli zaradi posledic vojne in grozot, kot družbenopolitična organizacija pa so pomemben član v naši družbi.

Na mladem rodu je sedaj naloga, da na svetlih tradicijah naše preteklosti uči in nadalje gradi sebi in svojim potomcem srečno bodočnost, sožitje med ljudmi, tovarništvo ter sodelovanje med narodi brez nasilja in vojne.

Tudi danes po tolikih letih so še sile v svetu, ki bi želele kolo zgodovine zaustaviti, vnesti sovraštvo med narode, zanetiti vojno z vsemi njenimi grozotami, ki so nam stari generaciji predobro znane, zato je boj za sožitje več kot potreben in nujen.

Naj živi tovarištvo, skovano v težkih dneh NOB, katere nosilka je sedaj ZZB NOV, ki praznuje letos pomembno obletnico.

Slava vsem padlim in umrlim borcem NOB!

Štefan Jesenšek

Skupščina krajavnega združenja ZB NOV VI. I. Lenina

Dne 30. septembra, je v večnamenskem prostoru osnovne šole Trbovlje — potekala volilna skupščina Krajavnega združenja Zveze borcev narodnoosvobodilne vojne »Vladimira Iliča LENINA«.

Na skupščini, ki je bila zelo dobro obiskana, so obravnavali poročilo o izvršenih nalogah in delu odbora za minulo triletno obdobje. V plodni razpravi je bilo ugotovljeno, da je dejavnost organizacije in članov bila vsestranska in dokaj uspešna, da se vlogi ZB NOV daje vse večji pomen, stanje borčevske problematike pa se postopoma, a stalno izboljšuje, zlasti kar zadeva pokojninsko-invalidskih zadev, urejevanja stanovanjskih razmer, priznanja posebne dobe iz časa NOB, da pa je vključ vsem prizadevanjem še vrsto odprtih vprašanj in posameznih perečih primerov, predvsem s področja zdravstvenih storitev, oz. nude-

nja potrebnega klimatskega zdravljenja mnogim obolelim članom — glede na visoke cene oskrbnega dne, ki jih borci sami, niti organizacije, niso v stanju kriti. Zato je bil predlog za ustanovitev sklada solidarnostne pomoči prav v te namene — še posebej predmet razprave. Sodelovanje z drugimi organizacijami in društvi je bilo zadovoljivo na vseh ravneh. Bila je poudarjena potreba po še večji propagandni dejavnosti, informiranju članstva o tekočih zadevah, vključevanju članstva v zasnovane splošne ljudske obrambe, varnosti in družbene samozaščite (odbor je med letom pripravil oceno stanja SLO na območju, ki ga pokrivata združenje in Krajevna skupnost Franca Fakina). Razvijanje in negovanje tradicij NOB, ki je ob letošnjih jubilejih tov. TITA, ZKJ ter ZKS ob številnih proslavah, športnih, kulturnih prireditvah prišlo precej do izraza, obiski in vzdrževanje spominskih obeležij kar bo tudi v prihodnje ena od pomembnih nalog. Poudarjena je bila tudi potreba po večjem razširjanju borčevskega glasila TV 15 in revije NAŠA OBRAMBA v geslom »revijo v vsako družino«. Skozi dveurno razpravo so se prisotni pogovorili malodane o vseh vprašanjih, ki zadevajo ZB NOV.

Po izvolitvi novega vodstva in delegatov za občinsko skupščino in odbor ZZB NOV, so udeleženci skupščine sprejeli vrsto pomembnih sklepov in si zadali številne naloge, ki bodo zajete v program dela nove mandatne dobe, zlasti v predkongresnem obdobju XI. kongresa ZKJ, VII. kongresa ZKS, kongresov ZZB NOVJ, ZRVŠJ in drugih.

S skupščine so poslali pozdravno pismo tovarišu TITU.

Rudi Matko

Razširjeni program sodelovanja pobratenih občin Trbovlje in Lazarevac

Na podlagi večletnega uspešnega medsebojnega sodelovanja med pobratenima občinama Trbovlje in Lazarevac, bodo v prihodnje ti stalni medsebojni stiki razširjeni še na področja Krajevne skupnosti Franca Fakina iz Trbovelj in Krajevno skupnostjo 3. Oktobra V. Crljeni iz Lazarevca. To poglobljeno medsebojno sodelovanje bo velikega družbenopolitičnega pomena za obe občini. Z razširjenim programom medsebojnega povezovanja bo omenjenima krajevnima skupnostima omogočeno, da se bosta seznanili z v praksi doseženo stopnjo krajevne samouprave, z delovanjem delegatskega sistema in samoupravnimi interesnimi skupnostmi, s stanjem in razvojem gospodarstva, z načinom in uspehi delovanja družbenopolitičnih organizacij in društev. Obe krajevni skupnosti si bosta izmenjali pridobljene izkušnje, stališča in mnenja o reševanju skupnih aktualnih vprašanj z vseh področij družbenega delovanja in predstoječimi nalogami, ki ju načrtujeta v prihodnjem obdobju.

V ta namen je 30. septembra v Lazarevac odpotovala izvoljena devetčlanska delegacija, sestavljena s predstavniki Krajevne skupnosti Franca Fakina in zastopnikov vodstev družbenopolitičnih organizacij z območja te krajevne skupnosti ter predstavnikov združenega dela Komunale, ISKRE (Tovarne polprevodnikov) in GIP »Beton« Zasavja — TOZD Operativa Trbovlje s sedežem v tej krajevni skupnosti. Delegacijo je vodil predsednik zbora delegacij SIS Slavko Pavlič.

Vodstvo izvoljene delegacije je podpisalo RAZŠIRJENI PROGRAM MEDSEBOJNEGA SODELOVANJA in se dogovori-

lo za nadaljnje delo in način poglobljanja medsebojnih stikov.

Rudi Matko

Pogled na Trg svobode v Trbovljah z elektrarniške stolpnice. Kmalu bodo med bloki rudarskega naselja Njiva in blokoma REKZ, pričeli graditi stanovanjske stolpnice. Staro se bo moralo umakniti novemu. — foto M. C.

Jugoslovanski brigadirji na delu v Bukarešti

Na pobudo predsedstva Zvezne konference ZSMJ, je bila organizirana MDB »Jugoslavija«, ki je s svojim delom pripomogla k odpravljanju posledic katastrofalnega potresa, ki je letos prizadel glavno mesto Romunije — Bukarešto. Brigada je bila sestavljena iz predstavnikov republik in pokrajin. Kandidati za to brigado so morali izpolnjevati naslednje pogoje: starost nad 18 let, kvalificiran ali visokokvalificiran najboljši delavec, družbenopolitično aktiven ter sodelovanje na vsaj

eni mladinski delovni akciji. Zahtevali pa so naslednje profile: zidar, električar, pleskar, mozaičar, železokrivec, tehnik, keramik, mizar, tesar... Medobčinski svet ZSMS revirskih občin se je angažiral na iskanju možnega kandidata in se po daljši razpravi pri izbiri kandidata odločil, da našo regijo zastopa Borut Slanšek, po poklicu gradbeni tehnik iz SGP Hrastnik, ki je edini ustrezal vsem zahtevanim pogojem. Medobčinski svet ZSMS se je zavedal, v kakšni težki situaciji

je SGP Hrastnik, vendar je vodstvo podjetja spoznalo pomembnost te delovne akcije, predvsem pa dejstvo, da bo revirje zastopal njihov član kolektiva.

Iz opisane situacije lahko vidite, na kakšen način in s kakšnim namenom je bila konstituirana naša brigada.

Predstavniki SR Slovenije, skupno osem, smo se zbrali v soboto, 13. 8. 1977, ob 17. uri na ljubljanski železniški postaji. Tu nas je pričakal in pozdravil predsednik centra za mladinske delovne akcije pri Republiški konferenci ZSMS Zlato Vogrič. Ta nas je seznanil z vsemi podrobnostmi našega poslanstva in nam predal vozne karte, nato pa smo se z vlakom odpeljali v Beograd.

V Beograd smo prispeli zvečer in se takoj napotili na zbornostno mesto vseh brigadirjev v hotelu Park. Tu smo se spoznali, prejeli uniforme in majice ter prenočili. Naslednji dan zjutraj smo konstituirali brigado in prevzeli zastavo »ORS Jugoslavija« ter odpotovali v Bukarešto. Tu so sprejemu prisostvovali vidni družbenopolitični predstavniki Romunije, naš predstavnik predsedstva Zvezne konference ZSMS za mednarodne odnose Čedo Markovič in predstavniki jugoslovanske ambasade v Romuniji.

Z delom smo pričeli 16. 8. 1977 ob 7. uri in končali ob 15. uri. Pred pričetkom je bila slavnostna otvoritev MDA Bukarešta 77, dvignili smo tudi zastave obeh držav.

Gradili smo poslovno-stanovanjski objekt v naselju Millatari. To bo druga najvišja stavba v Bukarešti s svojimi 17 nadstropji. Brigada je štela 77 brigadirjev in je imela v svojem sestavu 33 zidarjev, 14 armircev, 8 pleskarjev, 4 gradbene tehnike, 2 tesarja, 1 mizarja in ostale gradbene profile (električarje, vodoinstalatere, monterje centralne kurjave, mozaičarje, kovinarje, ...).

Dosegli smo zavidljive uspehe, saj je brigada kar šestkrat prekoračila romunske gradbene norme. Vrednost izvršenih del

znaša 600.000 lei ali 100 milijonov S din. Vsak brigadir je prispeval 20 delovnih dni.

Udeleževali pa se nismo le na delovnem področju, marveč tudi v društvenih aktivnostih, ki so potekale v popoldanskem času. Program smo sestavili skupno z jugoslovansko ambasado v Romuniji, UTC (komunistična mladina Romunije) ter ga sprejeli na zboru brigadirjev. Program je obsegal: ogled mesta in kulturnih prireditvev, ogled muzeja, športna srečanja, sodelovanje na manifestaciji ob nacionalnem prazniku Romunije, 23. avgusta, udeležba na koncertu narodnih pesmi in plesov, organizirali smo predavanja, udarniške akcije, izdajali smo zidne časopise, biltene, izdelovali smo fotografije, organizirani so bili plesi in izleti, itd.

Tudi ta program smo stodstotno izpeljali. Namen akcije ni bil le pomagati prizadetim ljudem na najbolj konkreten in neposreden način — s prostovoljnim delom — marveč je bil posvečen velik poudarek na negovanju tradicij NOB, na raz-

vijanju bratsva in enotnosti, na vzpostavljanju tovarištva in dobrih človeških in sosedskih odnosov, na izgradnji mlade osebnosti v duhu samoupravnega socialističnega razvoja.

Brigada je delovala povsem na samoupravni bazi preko zbora brigadirjev, preko sestankov štaba in komisij ter preko četnih sestankov.

Dobro sta delovala tudi aktiv ZKJ in aktiv ZSMJ, ki sta svoj levji delež prispevala k usposabljanju mladih. Predlagali smo tudi 28 novih članov za sprejem v članstvo ZKJ.

Spričo tako zastavljene in izvedene akcije, smo bili s sklepom zbora brigadirjev z dne 14. 9. 1977 vsi proglašeni za udarnike v letošnjem letu.

Tudi vsega lepega je enkrat konec in to lepo se je za nas končalo 14. 9. 1977 zvečer, ko smo se s solzami v očeh poslovili od naših gostiteljev-prijateljev Romunov, ki so nam ob slovesu obljubili, da nam naslednje leto vrnejo obisk.

Borut Slanšek

Zagorjani so se organizirani v mladinsko delovno brigado FRANCA FARČNIKA udeležili letos prvič mladinske republiške delovne akcije GORIČKO '77 v občini Murska Sobota. V III. izmeni so skupaj s postonskimi brigadirji krepko presegli delovni načrt in so bili ena najboljših brigad na tej akciji.

Konec avgusta se je z zvezne delovne akcije POSOČJE '77 vrnila brigada ustanovnega kongresa KPS, katerega organizator je že po tradiciji trboveljska mladina. Na potresnem območju so si brigadirji s svojim udarniškim delom pridobili simpatije domačega prebivalstva, pa tudi priznanja niso izostala.

Iz zvezne delovne akcije BEOGRAD '77 so se v prvih dneh septembra vrnila tudi brigadirji iz STEKLARNE HRASTNIK, ki so skupaj z mladimi iz vseh jugoslovanskih steklarn sestavljali delovno brigado STEKLARJI JUGOSLAVIJE. Za izredne delovne rezultate na delovišču je bila brigada nagrajena z najvišjim priznanjem akcije — s trakom »Dvajseti oktober«.

Prvič pa je imel Hrastnik svoje predstavnike tudi na delovni akciji mednarodnega značaja. Mladi hrastniški gradbinci so skupaj z vrstniki iz ostalih republik in pokrajin organizirani v mladinsko delovno akcijo JUGOSLAVIJA opravljali dela pri odstranjevanju posledic potresa v glavnem mestu sosednje Romunije — v Bukarešti. Dovolj nam pove podatek, da so kar šestkrat presejali romunske gradbinske norme in zato ni čudno, da so se sredi septembra gostoljubni Romuni kar težko poslovili od njih.

O uspehih hrastniških, pa tudi ostalih revirskih brigadirjev na akcijah širom Jugoslavije in tudi zunaj nje, bi lahko še veliko napisali. Naj končam z besedami naših brigadirjev: »Sestanemo se spet naslednje poletje, na nekem drugem gradbišču v kdove katerem koncu naše lepe domovine«.

Tone Bezgovšek

Brigadirsko poletje

V preteklih mesecih, predvsem julija in avgusta, smo lahko pogosto slišali za mlade, ki so poletje preživljali na najbolj udarniških počitnicah na svetu — v brigadah. Mladi, organizirani v mladinske delovne brigade, so delali na številnih zveznih in republiških akcijah širom Jugoslavije, dali so pomemben prispevek k razvoju manj razvitih območij. V to armado brigadirjev se je vključila revirska mladina, ki se je letos, organizirana v več mladinskih delovnih brigad, udeležila zveznih in republiških delovnih akcij. Pa pogledjmo, kje so naši brigadirji in brigadirke presegali norme in osvojili lep kup priznanj, pohval in udarniških značk.

Brigadirsko poletje so odprli mladi revirčani, ki so sodelovali v prvi izmeni zvezne akcije NIŠ '77. Brigada se je imenovala BRATSKA MESTA, sestavljali pa so jo brigadirji iz šestih pobratenih občin: Zagorje in Aleksinac, Trbovlje in Lazarevac ter Hrastnik in Raška.

OK ZSMS Hrastnik je bila organizator občinske brigade »3. julij«, ki je osvojila najvišje priznanje na republiški akciji KOŽBANA '77 v Goriških Brdih, kjer je sodelovala v II. izmeni. Poleg Hrastničanov so v brigadi sodelovali še mladi iz pobratene Raške, brigada pa se je izkazala tudi na lokalni delovni akciji, ko je več dni urejala cesto na Kal.

Ugotavljanje in razporejanje celotnega dohodka in prihodka

Po skupščinskem Poročevalcu številka 22, z dne 27. septembra 1977, povzamemo, da so prejel delegati zveznega zbora skupščine SFRJ predlog za izdajo zakona skupaj z osnutkom zakona o ugotavljanju in razporejanju celotnega prihodka in dohodka. Osnutek zakona prinaša nove rešitve v pogledu celovite razčlenitve obračunskega sistema, kakršen ni v zakonu o združenem delu, bodo pa omogočile njegovo izvajanje. Točneje določena metodologija za ugotavljanje in razporejanje celotnega prihodka, dohodka in čistega dohodka TOZD. Skupni prihodek se ustvarja s skupnim delom in poslovanje, s prihodkom iz uvoznih poslov, zastopanjem in posredovanjem, kakor tudi s prodajo blaga in storitev na drobno. Uporaba združenih sredstev, uporaba sredstev tujih oseb in združevanja dela in sredstev kmetov so temelji za ugotavljanje in razporejanje skupnega prihodka. Predvideno je, da bodo kmalu delegati obeh zborov zvedeli za nekatere ključne rešitve, ki jih prinaša ta zakon. S tem pa se bo začela tudi javna razprava v delegatski bazi, organizacijah združenega dela in v skupščinskih delovnih telesih o besedilu enega najpomembnejših zakonov, ki podrobno razčlenjuje določbe zakona o združenem delu.

Čeravno osnutek zakona še ni v javni razpravi, pa je le-ta z nekaterimi svojimi novostmi že povzročil burno razpravo. Predvideno namreč je, da na primer prispevka za gradnjo stanovanj ne bi odvajali od bruto osebnih dohodkov, pač pa iz čistega dohodka TOZD.

Ta je namenjen v bodoče za osebne dohodke in skupno porabo ter za izboljšanje in razširjanje materialne osnove dela in za ustvarjanje ter obnavljanje rezerv. O tem osnutku bo v naslednjih tednih precej razprav, zato je prav, da se z najpomembnejšimi določili tega osnutka predhodno nekoliko seznanimo.

Celotni prihodek temeljne organizacije

Osnutek zakona definira, da celotni prihodek temeljne organizacije združenega dela sestavljajo vnovični prihodki, ki jih temeljna organizacija doseže s prodajo proizvodov in storitev na domačem in tujem tržišču oziroma v okviru OZD, z udeležbo pri skupaj ustvarjenem dohodku, svobodno menjavo dela in s kompenzacijami, regresi, premijami, dotacijami ali na kakšen drug način. V celotni prihodek temeljne organizacije združenega dela pa se ne všteva prihodek, ki ga doseže z združevanjem sredstev skupne porabe, ker ta sredstva pripadajo delavcem v združenem delu.

Po osnutku zakona mora temeljna organizacija iz celotnega prihodka poravnati vse materialne stroške in amortizacijo po minimalnih, z zakonom predpisanih stopnjah.

Materialni stroški temeljne organizacije so izdatki za: porabljene predmete dela, tekoče investicijsko vzdrževanje delovnih sredstev, za storitve, ki so temeljni organizaciji potrebne pri opravljanju dejavnosti, tekoče potrebe varstva pri delu in varstvu delovnega okolja, za sprotne potrebe strokovnega izobraževanja in znanstveno-raziskovalnega dela, kakor tudi

za druge tekoče potrebe materialne proizvodnje.

Materialni stroški temeljne organizacije so tudi:

— povračila stroškov, ki so jih imeli delavci pri opravljanju določenih del za temeljno organizacijo, da je dosegla celotni prihodek, kot so: dnevnice za službena potovanja, povračila za prenočišče in hrano na terenu, ladjah, letalih in na drugih prometnih sredstvih med potovanjem: povračila stroškov za prevoz na delo in z dela in stroški za hrano delavcev na določenih delih. Med materialne stroške temeljne organizacije pa ne sodijo izdatki za osebne dohodke in za skupno porabo, kakor tudi ne izdatki za investicije in rezerve ter prispevki, davki in druge davščine.

Dohodek in čisti dohodek temeljne organizacije

Osnutek zakona določa, da dohodek temeljne organizacije, dobimo, ko iz celotnega prihodka nadomestimo materialne stroške in stroške amortizacije po minimalnih, z zakonom predpisanih stopnjah.

Dohodek temeljna organizacija razporeja za: obveznosti do temeljnih organizacij, ki opravljajo dejavnost izobraževanja, znanosti, kulture, zdravstva, socialnega varstva in druge družbene dejavnosti ter pridobivajo dohodek oziroma ustvarjajo celotni prihodek s svobodno menjavo dela, nadalje za obveznosti, s katerimi zagotavlja socialno varnost delavcev in zadovoljuje splošne družbene potrebe ter za obveznosti do delovnih skupnosti, ki opravljajo dela skupnega pomena za temeljne organizacije v delovni

skupnosti ali drugi organizaciji združenega dela. Dohodek TOZD razporeja tudi na izdatke za ohranitev, izboljšanje in varstvo človekovega delovnega in življenjskega okolja, za izdatke za splošno ljudsko obrambo in družbeno samozaščito, itd. Čisti dohodek temeljne organizacije je del dohodka, ki ostane, ko iz dohodka izločimo del dohodka za zadovoljevanje splošnih družbenih in skupnih potreb in del dohodka za kritje vseh drugih obveznosti, ki jih organizacija pokriva iz dohodka. Čisti dohodek razporejajo v temeljnih organizacijah za osebne dohodke in skupno porabo ter za zboljšanje in razširjanje materialne osnove dela in za ustvarjanje ter obnavljanje rezerv.

Kdaj posluje temeljna organizacija z izgubo? Po osnutku zakona ima temeljna organizacija v poslovanju izgubo, če po zaključnem računu ne ustvari toliko dohodka, kolikor ga potrebuje, da nadomesti začasno obračunane in izplačane osebne dohodke ali pa, da poravna z zakonom zajamčene osebne dohodke.

Temeljna organizacija ugotavlja in razporeja dohodek v zaključnem računu.

Če se s periodičnim obračunom ugotovi, da temeljna organizacija posluje z izgubo, morajo njeni delavci proučiti vzroke teh izgub in primerno ukrepati, da jih odpravijo. S tem v zvezi osnutek zakona predvideva, da v primeru, ko je izguba manjša od razpoložljivih sredstev, delavci dobivajo akontacije osebnih dohodkov v skladu s samoupravnim splošnim aktom o delitvi sebnih dohodkov.

Kadar po samoupravnem sporazumu pokrivajo izgubo tiste temeljne organizacije združenega dela, ki ne poslujejo z izgubo, se v naslednjem obdobju odmerjajo delavcem akontacije osebnih dohodkov po tem samoupravnem sporazumu.

Skupni prihodki in skupni dohodki

Skupni prihodek se po osnutku zakona oblikuje v skladu s

samoupravnim sporazumom o združevanju dela in sredstev, s prodajo proizvodov in storitev, ki so rezultat skupnega dela delavcev dveh ali več temeljnih organizacij v sestavi ene delovne organizacije ali več delovnih organizacij (fazna proizvodnja) in s prodajo proizvodov in storitev, ki nastajajo pri sodelovanju proizvodnih in drugih temeljnih organizacij ter organizacij združenega dela, ki se ukvarjajo s prometom blaga in storitev.

Zelo podrobno potem osnutek zakona opredeljuje način ugotavljanja od skupnega poslovanja, skupni prihodek od uvoznih poslov, zastopanja in posredovanja, kakor tudi skupni prihodek od prodaje blaga in storitev na drobno.

Temeljna organizacija, delovna organizacija oziroma sestavljena organizacija združenega dela, preko katere je bil dosežen prihodek od skupnega dela, razporeja te prihodke po osnovah in merilih, ki jih določa samoupravni sporazum o združevanju dela in sredstev.

Ves skupni dohodek iz uporabe združenih sredstev se deli na dva dela. Pri del pripada delavcem temeljnih organizacij, ki so ga ustvarile, za osebne dohodke in skupno porabo, poravnava obveznosti, ki so po zakonu plačujejo iz dohodka, ter za razširitev materialne osnove dela. Drugi del pa je namenjen za vrnitev vrednosti združenih sredstev in kot nadomestilo za gospodarjenje z združenimi sredstvi.

Celotni prihodek in dohodek v drugih organizacijah

Osnutek zakona tudi natančno določa, da ustvarjajo delovne skupnosti celotni prihodek s svobodno menjavo dela z delavci temeljne organizacije, za katero opravljajo naloge skupnega pomena. Za delovne skupnosti veljajo pri razporejanju celotnega prihodka enaki pogoji kot za temeljne organizacije združenega dela. Višino dohodka, ki pripada delovni skupnosti, pa določa samoupravni sporazum.

Volilne konference ZK v oktobru in novembru

Na seji komiteja Občinske konference ZKS Trbovlje, v I. polovici oktobra t.l. so med drugim tudi razpravljali o volilnih konferencah ZK v trboveljski občini. Te bodo oktobra in novembra t.l., medtem ko bo volilna konferenca občinske organizacije ZK v Trbovljah predvidoma decembra t.l. Vsebinske priprave, kakor so poudarili na tej seji, morajo zajeti predvsem najaktualnejša družbenopolitična, samoupravna in družbenoekonomska vprašanja in odnos v njih v posameznih sredinah. Težišče vsebinskih priprav in konference pa mora biti na zavzetosti ZK za spreminjanje družbenoekonomskega položaja delavca v združenem delu. Osrednja vsebinska točka volilnih konferenc pa bo ocena družbenopolitičnih in samoupravnih družbenoekonomskih razmer v okolju, kjer delujejo posamezne organizacije Zveze komunistov. V tej oceni bo mesto za poglobljeno idejnopolično oceno, ki bo vsebovalo razen analitičnega tudi akcijski in razredni pristop. Izogibali pa se bodo težnjam, da bi v oceni obravnavali »vsa vprašanja«, ker bi to vodilo k posploševanju, ki bi ohromilo njeno akcijsko sposobnost.

Človek, delo, kultura

Iz likovnega sveta

KAJ JE AKVAREL?

Akvarel je slikarska tehnika. Ime izhaja iz latinske besede aqua (voda) in nam pove, da barve topimo in mešamo z vodo. Slikamo na poseben papir, ki ima grobo površino. Z risalnimi žeblički ali z lepilnim trakom ga napnemo na risalno desko, da se pri slikanju in sušenju ne zvije. Slikamo z mehkimi, okroglimi čopiči.

Akvarel se zelo hitro suši. Belo barvo nadomešča prosojna površina papirja, ki lahko ostane na nekaterih mestih neposlikana. Akvarel odlikuje posebna zračnost, ki jo dosežemo z redkimi barvami. Tehnika slikanja terja veliko spretnosti, kajti akvarelov zaradi prosojnosti ni mogoče popravljati in dopolnjevati. Akvarel je primeren za študije, skice in hitre slikarjeve zapise.

S tehniko akvarela so slikali mojstri v raznih obdobjih, tako v Evropi kot na Kitajskem in Japonskem. Pri nas v Sloveniji se pojavi v 18. stoletju. Precej slikarjev se je ukvarjalo s to tehniko. Nekateri so jo izpeljali do zadnje podrobnosti, npr. Saša Santel, Bruno Vavpotič in Ljubo Ravnikar. Tudi v današnjem času je tehnika akvarela še vedno živa.

Tudi slikarji, poklicni in nepoklicni v Zasavju, so zelo uspešni akvarelisti. Med poklicnimi slikarji je posebno uspešen Janez Knez, ak. slik., deloma se z akvareli ukvarja tudi Leopold Hočevan, ak. slik., med člani likovne sekcije RELIK Svobode Center pa so znani akvarelisti: Ivo Pinterič, Helca Krasnik, Ivan Žgalin, Miloš Vastič in drugi.

ZAGORSKI AMATERJI SO SE PRVIKRAT PREDSTAVILI

Dne 7. oktobra 1977 ob 18. uri so v Delavskem domu v Zagorju odprli prvo likovno razstavo

slikarskih del zagorskih ljubiteljskih slikarjev, pa tudi kiparjev. Doslej slikarji-amaterji v Zagorju niso bili posebej organizirani, čeravno se z likovno dejavnostjo posamezniki ukvarjajo že dalje časa. Skupina je osvojila predlagano ime DOM, s čemer se bo v bodoče predstavljala javnosti. Na 10-dnevni razstavi v Zagorju, so se predstavili javnosti prvič: Berta Brvar, Bojan Čokl, Janez Dolinšek, Andrej Dolšina, Jakob Glavač, Milka Hudomalj, Nina Kopitar, Boris Kraševan, Desanka Kreča, Silva Laznik, Franci Lipičnik, Marta Marn, Ervin Matešič, Alojz Pokorn, Leon Potokar, Ervin Ritter, Bojan Rus, Jani Skok, Sašo Šiles in Ivanka Uršič.

Razstavo je organizirala slikarska kolonija Izlake in Zveza kulturnih organizacij Zagorje.

Iz spremne besede Nandeta Razborška, lahko povzamemo naslednje misli: Morda se bo zdela ta razstava komu zaradi pestrosti neizčiščena in premalo kritična, vendar sta to kriterija, ki bi ju prepustili prihodnosti. Že zdaj pa se bo treba odločiti, v kakšnem obsegu in kaj naj bi ta skupina dvajsetih v prihodnje delala, kar gotovo zasluži, da raste v kvalitetnem in številčnem smislu. V razstavnem pogledu naj bi ostala v treznih mejah in bi morda vsako drugo leto prikazala svoja nova dela, bolj marljivim med njimi pa bi bilo potrebno občasno omogočiti skupinske ali celo samostojne razstave. Te razstave bi bilo treba smiselno vkomponirati v razstavno politiko, ki jo zdaj vodi svet slikarske kolonije.

ZA UVOD RAZSTAVA S PLANINSKIMI MOTIVI

Planinsko društvo Trbovlje je skupno z likovno sekcijo RE-

LIK Svobode Center Trbovlje, organiziralo v času od 11. do 20. oktobra t.l. slikarsko razstavo del letošnjih udeležencev VII. slikarske kolonije na Vršiču. Znano je, da te kolonije organizira Planinsko društvo Jesenice, tako za poklicne, kakor tudi za nepoklicne slikarje. Med letošnjimi udeleženci sta bila tudi dva člana RELIK, in sicer Helca Krasnik in Ernest Špiler. Letošnje kolonije se je udeležilo 16 slikarjev, ki so ustvarili skupno blizu 100 del, vendar so jih za razstavo v Trbovljah pripravili 35. Razstava je bila odprta v torek, 11. oktobra ob 18. uri v galeriji Delavski dom Trbovlje ob spremni besedi predstavnikov PD Trbovlje.

Na razstavi so sodelovali naslednji slikarji: Peter Adamič, Janez Ambrožič, Branko Čušin, Nika Hafner, Janko Korošec, Helca Krasnik, France Kreuzer, Pavel Lužnik, Tine Markež, Dolfe Pen, Tomaž Perkó, Marjan Pliberšek, Ernest Špiler, Tone Tomazin, Jože Trpin in Tomaž Železnik. Razstava je bila med občinstvom zelo lepo sprejeta in mnogim je upodobljeni gorski svet v olju ali v akvarelu pričaral pred oči lepe dni z raznih planinskih pohodov v naše gore.

Za uvod v likovno sezono 1977/78 je bilo omogočeno s strani razstavljalcev in organizatorjev lepo doživetje.

Na srečanju jugoslovanskih kovinarjev, pela Zarja

V prvi polovici oktobra t.l. je potekalo v Zagrebu srečanje jugoslovanskih kovinarjev. Na zaključni prireditvi, ki je bila v soboto, 8. oktobra je med 10. jugoslovanskimi pevskimi zbori nastopil tudi moški pevski zbor Zarja, pod vodstvom Richarda Beuermanna. Kulturna prireditev je potekala v novi koncertni dvorani Vatroslav Lisinski. Lepo priznanje za tr-

boveljski moški pevski zbor Zorja, Svobode Center.

Godbeniki in mladi pevci v Aleksincu

Dne 12. oktobra sta gostovala v Aleksincu pihalni orkester in mladinski pevski zbor Vesna iz Zagorja. Skupno z beograjskimi in drugimi srbskimi kulturniki so nastopili ob otvoritvi kulturnega centra v Aleksincu. Zagorjani so namreč že vrsto let pobrateni z občino Aleksinac. Imeli so šest koncertov. Hkrati s občinskim praznikom so v Aleksincu praznovali tudi 10-letnico sodelovanja z občino Zagorje, ter 10-letni jubilej sodelovanja mladih občanov obeh pobratenih občin. Pobudo za to sodelovanje pa so dali prav mladi pevci zagorske Vesne.

Kultura je last naroda

Sredi oktobra je potekalo v Novem mestu posvetovanje o kulturi in splošnem ljudskem odporu. Posvetovanja so se udeležili najvišji predstavniki družbenopolitičnega in kulturnega življenja. V številnih referatih in razpravah, ki so jih prispevali strokovnjaki iz različnih področij kulturne dejavnosti iz vseh republik, so poudarjali, da se posamezne kulturne dejavnosti zavedajo, kako velik je bil delež kulture med NOB, vendar pa stavljajo vprašanja, kako naj bi se vključevali v prizadevanja SLO, da bi lahko uresničevali poslanstvo, ki izhaja iz tradicije NOB in se utrjuje v današnjih samoupravnih socialističnih odnosih ter nalogah in prizadevanjih združene dela.

Vsi razpravljalci so na splošno ugotovili, da sta kultura in SLO temelja svobode, človeka in družbe, da sta nedeljiva sestavina našega bivanja in naših prizadevanj za napredek in graditev. Kultura in umetnost sta izredno močno orožje pri osvobajanju človeka tudi pri

ustvarjanju socialistične družbe. Podpiramo in zavzemamo se za svobodo umetniškega ustvarjanja, čeravno je to eno izmed zelo občutljivih področij in to svobodo ustvarjanja pojmujejo tako, da v umetniškem delu iščemo, pa tudi najdemo smisel in tudi razumevanje za svoje ideale. Kulturo ne cenimo po tem, da jo opredeljuje, kot dejavnost posebnega družbenega pomena. Vredna je prav toliko, kolikor doprinaša k splošnemu napredku, kolikor pomaga človeku, da bo postal boljši proizvajalec. To pa bo postal le, če bosta kultura in umetnost vključeni v združeno delo, tako in v tolikšni meri, kot sta bila prisotni v NOB. Takrat sta bili last nas vseh. Ni odveč poudariti, da delavci v združenem delu niso le uporabniki kulture, pač pa so tudi njeni izvajalci. Spremeniti moramo ponekod še vedno zakoreninjeno mnenje, da so delavci v združenem delu samo financerji kulturnih dobrin, ne pa tudi njihovi soustvarjalci. Zato sledi tudi naloga, da v čimvečji meri podpiramo množično ustvarjanje in podpiramo ljubiteljsko ustvarjanje — amaterizem. Delavec v

združenem delu naj opravlja dvojno nalogo, to je, naj bo dajalec finančnih sredstev za kulturne dejavnosti, vendar pa mora biti tudi njihov koristnik. Združeno delo pa naj bo tisto, ki bo to nalogo uresničevalo in opredeljevalo. Dne 16. oktobra t.l. pa je govoril Stane Dolanc, sekretar izvršnega komiteja predsedstva CK ZKJ v Krškem, ko so v okviru praznovanj 500-letnice mesta Krško odprli nov Delavski dom, razstavo Heroji naše revolucije in odkrili spomenik Matiji Gubcu. V svojem govoru je med drugim poudaril, da je kultura sestavni del revolucionarne preobrazbe naše družbe. Tudi v njej se izraža moč in vodilni položaj delavskega razreda in delovnih ljudi na njihovi poti za osvoboditev dela in človekove osebnosti. Zato naj bodo kulturni domovi resnično domovi kulture in znanja, v katerem bodo živeli delavci in delovni ljudje, ne le kot pasivni opazovalci in sprejemalci, temveč predvsem kot aktivni soustvarjalci kulture in umetnosti, kot ustvarjalci in razširjevalci znanja, kot odgovorni oblikovalci in izvajalci družbene politike, skratka kot nosilci kulture v najširšem pomenu besede.

Rudarji so si z velikim zanimanjem ogledovali razstavo barvnih grafik — linorezov Franca Kopitarja, pred tedni v čakalnici TOZD Rudnik premoga Trbovlje. Na slki barvna grafika Čebine 77. — foto A. Bregant

Nande RAZBORŠEK

Srečal sem Hamdija

Ko se je pred petimi leti
sonce zbudilo nad Kozaro,
je Hamdija vzel slovo od domačih
in prišel v našo dolino.
Dom na kisovškem šahtu
je zanj postal novi dom,
čeprav je bil temu bolj malo podoben.
Ob večerih je Hamdija sanjal
o neskončnih travnikih
pod dolгим pogorjem,
o srečanju s Safetom, Nenadom
in z drugimi svojci.
Ob velikih praznikih je povezal
domotožje v culo in jo mahnil domov.
Na separaciji v Toplicah
je luščil blato iz huntov
in gledal mlada dekleta na mostu,
in leta so tekla, pretekla.
Postal je rudar, ki sanja o soncu.
Zdaj se ob večerih sklanja nad zvezki.
Ko bo končal večerno prometno,
bo menjal poklic.
Hamdija je zaljubljen v dan,
noč ga ubija. . . .

Smrtna nesreča pri remontnih delih na prostem vodu 3 kV

V soboto, 15. oktobra t.l. se je pripetila pri remontnih delih na vodu visoke napetosti skupinska nesreča, pri kateri se je smrtno ponesrečil kvalificiran električar Ivan Jagodič, star 31 let, in lažje poškodoval Ljubo Zajc, star 23 let, prav tako kvalificiran električar.

Oba sta bila ta dan zaposlena v skupini, ki bi morala menjati A drog na prostem vodu visoke napetosti (3 KV) na Nasipih (Trbovlje) pri hišni številki 26. Ta vod križa v oddaljenosti približno 150 m od A droga

proti severu drugi prosti vod visoke napetosti (10 kV), katerega vodi prečkajo prvega v višini okoli 1 m.

V času remonta je bil električni tok izključen v prostem vodu 3 kV, ki so ga popravljali, dočim je bil prosti vod (10 kV) nad njim pod napetostjo.

Pri postavljanju novega A droga je bilo potrebno žice razmakniti, pa sta zato oba ponesrečenca s potegom dveh vodov, ki bosta obešena na zapadni strani droga v loku pridobivala prostor, v katerem bi A

drog lahko dvignili. S sunkovitim potegi se je krajšala tetiva, ki je pritegovala tudi sosednji drog. S te, je bilo pa povzročeno vertikalno nihanje vodov prav v križišču obeh prostih vodov, pri čemer se je zgornji vod breznapetostnega 3-kV voda staknil s spodnjim vodom 10-kV voda, ki je bil pa pod napetostjo. Električni tok, ki je stekel v trenutku po vodu, katerega sta vlekla ponesrečenca, je prvega po stiku z zemljo (Jagodiča) smrtno poškodoval in je bila tudi takojšnja prva pomoč brezuspešna. Ponesrečenega Zajca pa so prepeljali v bolnišnico in je izven življenjske nevarnosti.

Vzroke nesreče v času, ko pišemo to obvestilo, še raziskujejo.

Emil Kohne

V spomin

V četrtek, 13. oktobra nas je globoko pretresla vest, da nas je nenadoma zapustil naš bivši dolgoletni sodelavec Janez Kersnič, dipl. inž. rud.

Bil je eden izmed prvih študentov ljubljanske montanistike, ki je bila osnovana po prvi svetovni vojni. S svojim znanjem je prispeval ne samo k razvoju slovenskega in jugoslovanskega rudarstva, ampak tudi rudarstva preko meja naše domovine.

Pokojnik je bil z ozirom na svojo dolgoletno prakso človek z velikim teoretičnim in praktičnim znanjem na polju rudarstva, vse od projektiranja do izvajanja rudarskih del pri odpiranju rudnikov in sami eksploataciji.

Po diplomi leta 1930 se je najprej zaposlil na rudniku Velenje. V želji, da svoje znanje čimbolj izpopolni, je odšel v letu 1931 na enoletno speciali-

zacija v rudnike centralne in severne Francije. Po vrnitvi se je začasno zaposlil na rudniku Zabukovica, nato pa na rudniku Trbovlje. Tudi tu se je obširno seznanil z rudarsko tehniko, saj je bil zaposlen na separaciji in dnevnem kopu, predvsem pa v študijskem oddelku in bil štiri leta tudi njegov vodja. Po letu 1941 je bil vse do odhoda v partizane zaposlen na takratnem vzhodnem jamskem obratu kot obratovodja.

Po osvoboditvi je bil najprej delegat oz. upravnik na rudniku Ilirska Bistrica, nato pa upravnik rudnika Raša, vendar je kmalu prevzel dolžnost šefa planskega oddelka Labinskega premoškega bazena in kasneje šefa kapitalne izgradnje.

Leta 1954 se je ponovno zaposlil pri takratnem rudniku Trbovlje—Hrastnik, in sicer pri na novo se porajajočem rudarsko gradbenem podjetju kot pomočnik direktorja. Z zasedbo tega delovnega mesta mu ni bila dana dolžnost le ustanavljanja in organiziranja tega novega obrata oz. panoge rudarskega gradbeništva, ampak tudi dolžnost vzgoje kadrov za izvajanje tako odgovornih del.

Ob dnevu mrtvih rudniška vrtnarija oskrbi grobove, v katerih so pokopani smrtno ponesrečeni rudarji. Posnetek kaže skupinski grob na starem pokopališču v Trbovljah na Leninovem trgu. — foto M. Kovac

Bil je eden izmed glavnih stebrov te dejavnosti, ki je prav kmalu pričela z odpiranjem rudnikov ne samo v Sloveniji, ampak tudi širom Jugoslavije in celo na področju Evrope in Afrike. Ker ga je kronična bolezen pri jamskem delu ovirala, se je v letu 1965 upokojil, vendar je občasno pri delu še sodeloval. Kljub temu, da je odšel v pokoj, se je še vedno interesiral za življenje in tehnični utrip podjetja ter sodeloval na raznih posvetovanjih, simpozijih in podobnem, kolikor mu je to zdravje dopuščalo.

To vestno in naporno delo brez počitka je izčrpavalo nje-

gove življenjske sile in mu bilo usojeno, da bi zasluženi pokoj užival daljšo dobo let.

V soboto, 15. oktobra, smo se od pokojnega sodelavca poslovili na pokopališču v Slovenskih Konjicah. Ogromna udeležba iz Trbovelj in Zasavja, je potrdila njegovo priljubljenost, saj ni bil samo naš tovariš, naš kolega, ampak tudi naš prijatelj, naš učitelj in vzgojitelj mladih kadrov rudarske stroke. Rudarska dela pri katerih je sodeloval in jih vodil, bodo ostala kot trajen spomenik in rezultat njegovih prizadevanj in naporov.

Adolf Jermol

Sklad solidarnostne posmrtninske samopomoči pri Občinskem svetu Zveze sindikatov Trbovlje, objavlja

P R E G L E D izpolnjevanja finančnega načrta za leto 1977

za obdobje od I. do IX. 1977

Besedilo	plan 1977	doseženo I.—IX. 1977	Indeks plan 100
A Začetni saldo	900.919,65	900.919,65	100
B DOHODKI			
1. Prispevki članov	1.266.000	1.092.189,20	86,27
2. Obresti vlog	67.146	53.129,55	79,12
Skupaj dohodki	1.333.146	1.145.318,75	85,91
C IZDATKI			
1. Izplačilo posmrtnin	902.000	737.000	81,70
2. Bančni stroški	3.000	1.726,90	57,53
3. Pisarn. material	1.000	552,65	55,20
4. PTT stroški	500	125,00	25,00
5. Honorarji	52.540	39.619,60	75,40
Skupaj izdatki	959.040	779.024,15	81,23
D OSTANEK	1.275.025,65	1.267.214,25	99,38

Pregled gibanja članstva sklada

Aktivni delavci				
Stanje na dan 31. 12. 1976	31. 3. 1977	31. 6. 1977	30. 9. 1977	
V DO	6.899	6.844	6.837	6.991
Upokojenci	3.452	3.464	3.476	3.509
Člani manjših DO	290	483	475	469
Zasebniki	67	59	63	65
Skupaj	10.708	10.850	10.851	11.034
Od tega aktivni delavci v DO	7.189	7.327	7.312	7.460

Obrazložitev:

Prispevki članstva so napram planu doseženi z visokim odstotkom, kar je posledica predplačil pri upokojencih. Z odbitkom predplačil znaša indeks doseženih prispevkov napram planu 78,7 %. Na realizirano višino izdatkov je vplival delež izplačanih posmrtnin. Na podlagi podatkov iz preteklega leta smo za letos planirali 182 primerov izplačil, dosegli pa smo v devetih mesecih že 147 primerov, oziroma 81 %.

Brez upoštevanja začetnega salda so izdatki v devetih mesecih nižji od dohodkov, nižji celo pri upoštevanju predplačil upokojencev. Iz tega sledi, da se poslovanje sklada ugodno odvija in je riziko poslovanja precej manjši. Po planu za leto 1977 smo načrtovali razmerje dohodkov in izdatkov 100 — 72, v devetih mesecih pa je bilo realizirano v višini 100 — 74,2, z odbitkom predplačil upokojencev. Iz teh podatkov je razvidno, da je razmerje doseženih izdatkov napram planu sicer nekoliko slabše, vendar še vedno v mejah pozitivnih gibanj.

Upravni odbor SSPS

Rudarstvo in energetika doma in po svetu

VLAGANJE V SLOVENSKO ENERGETIKO

V času od leta 1981 do 2000, bomo v Sloveniji vlagali v energetiko povprečno 3 % iz družbenega proizvoda. Največji delež bo v času od leta 1981 do 1985, ko bo znašal 5,2 %. V tem času je namreč predvidena gradnja večjega števila energetskih objektov. Ta vlaganja so predvideli na seji komitejev za družbeno planiranje, za zaščito okolja in za energetiko ISE SRS, ko so razpravljali o energetski bilanci Slovenije od leta 1981 do 2000. Člani vseh naštetih komitejev so pozitivno ocenili bilančna predvidevanja dolgoročnega razvoja energije SR Slovenije in so podprli ta dokument kot primer dolgo-

ročnega načrta, ki bi ga kazalo uporabiti tudi na drugih področjih gospodarstva. Predvideno je, da bo Slovenija tudi koncem tega stoletja uvažala še vedno del energije. Brez dvoma pa bo v nadaljnjih letih vložena posebna pozornost pri gradnji energetskih objektov na zaščito človekovega okolja.

PREORENTIRANJE PROIZVODNJE V SRBSKIH PREMOGOVNIKI

Premogovniki z jamskim kopom na ožjem področju Srbije vlagajo velike napore za razširitev programa poslovanja ter uvajanja nove mehanizacije za povečanje proizvodnje. V Bašjevcu na Ibru gradijo tri, kmalu pa bodo pričeli graditi še

Umrl je Franc Klukej-Miklavž

V začetku oktobra t.l. je v Zagorju umrl predvojni komunist, prvoborec, nosilec partizanske spomenice 1941 Fran Klukej — Miklavž. Življenjska pot tovariša Klukeja se je začela pred 75 leti. Že zelo zgodaj je spoznal kako trd je rudarski kruh. Že leta 1932 je bil sprejet v komunistično partijo. Leta 1941 je odšel v partizane. Bil je v Zasavskem odredu in Gubčevi brigadi od leta 1944 dalje pa vodja prometa pokrajinske tehnike za Primorsko.

Od njega so se poslovili na zagorskem pokopališču predstavniki družbenopolitičnih organizacij in družbenopolitičnih skupnosti ter številni drugi občani.

Slava njegovemu spominu!

četrtto tovarno. Koncem tega leta bo stekla proizvodnja v tovarni steklenih vlaken z letno zmogljivostjo 10.000 ton. Nadalje gradijo v tem premogovniku še tovarno za proizvodnjo kovinskega pohištva z letno zmogljivostjo 50.000 m² kovinskega pohištva. Skupno z mari-borskim Plimatom pa grade tovarno blagajn, omar, kant in drugih proizvodov. Prihodnje leto pa bodo pričeli z eksploatacijo marmorja na Kopaoniku z letno proizvodnjo okoli 2.000 m². V vse te nove objekte bodo vložili okoli 500 milijonov din, v njih pa bodo zaposlili okoli 1.000 delavcev.

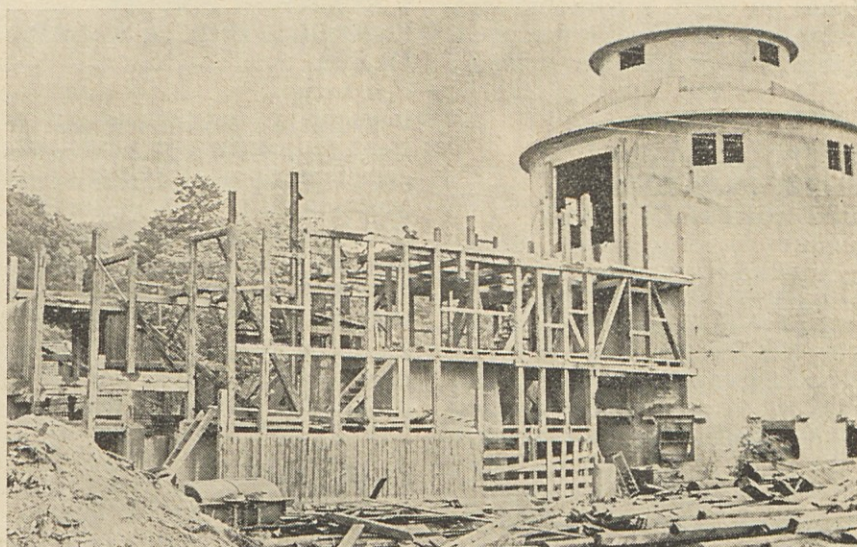
Tudi rudnik Aleksinac je zgradil tovarno jeklenih tra-kov, profilov in cevi, ki bo že

prihodnje leto dala jugoslovanskemu trgu proizvodnjo v višini oziroma vrednosti 800 milijonov din. Tudi rudnik Bogovina je postavil dva obrata, in sicer tovarno gradbenega materiala. Rudnik Rembas gradi tovarno kovinskih proizvodov. Z gradnjo novih zmogljivosti so rudniki z jamskim kopom na ožjem področju Srbije vložili preko milijardo in 100 milijonov din. Nove tovarne bodo že v naslednjem letu ustvarile proizvode v vrednosti 2 milijarde in 6 milijonov din.

BARANTANJE S PREMOM

Od kar je pred leti nastala naftna kriza zaradi velikih podražitev tega izredno pomembnega vira energije na mednarodnem tržišču, smo pričeli na široko razpravljati in zatrjevati, kako je premog cenejši od nafte in da je treba bodoči program v elektrogospodarstvu usmeriti predvsem na gradnjo termoelektrarn. Ta kriza oziroma nevarnost še tudi sedaj ni v celoti minila, vendar smo pričali, ko po eni strani govorimo o pomembnosti premoga kot našega surovinskega bogastva, po drugi strani pa ni težko uganiti, da vsi potencialni porabniki energije, če se le da obidejo te domače surovinske vire in se usmerijo na nafto oziroma mazut. Domnevajo, da je le ta cenejša in uporabnejša kot premog.

Za primer tega barantanja lahko navedemo rudnik lignita Kostolac. V družbenem planu SR Srbije za razdobje do leta 1980, so namreč zapisali, da je treba v tem obdobju dvigniti proizvodnjo premoga za 100 %, kar velja tudi za električno energijo. Jasno je, da bi bilo treba zato odpreti nove obrate z novimi nahajališči premoga. Tu pa je bila v preteklosti narejena velika napaka, ko so v času naftne mode, začeli opuščati premog. Razvoj ni šel s tako naglico naprej, kadri pa so začeli zapuščati IEK Kostolac. Tudi industrija, ki naj bi proizvajala opremo za termoelektrarne, je tovrstno proiz-

Bivši drobilec jalovine na Gvidi so pričeli podirati. Podrli so leseni del, ki je bil namenjen za transport jalovine v drobilec. Dela so opravili rudniški gasilci iz Trbovelj. Z izkupičkom bodo nabavili novo gasilsko opremo.

foto P. S.

vodnjo pričela opuščati. Rezerve manj kaloričnega premoga so kar precejšnje, je pa ta premog — lignit primeren za proizvodnjo električne energije. Iz rudnika Čirkovec v tem območju proizvedejo letno 2,5 milijona ton lignita. Toda medtem ko so pričeli povečevati proizvodnjo premoga, so zamudili z gradnjo termoelektrarne, zaradi katere so nov rudnik tudi odprli. Premog je sedaj tu, TE pa še ni zgrajena. Dokončali jo bodo v najboljšem primeru do konca leta 1978 ali v prvi polovici leta 1979. To kaže, da načrtovalci razvoja energetike ne poznajo dovolj, zapostavljajo pa tudi ekonomiko, ki nas pogosto pripelje do odvisnosti od tujine. Predolgo smo podcenjevali premog in zdaj se nam v nekaterih primerih posledice že kažejo.

GRADNJE TERMoeLEKTRARN

V vasi Gračanica blizu Gacka so začeli z intenzivnimi deli pri graditvi termoelektrarne Gacko, ki bo v prvi fazi imela zmogljivost 300 MW. Gradbena dela bodo opravila podjetja Hercegovina, Bosna, Bosna-putevi, montažo pa sarajevski Unioinvest, mostarski Soko, tuzlanski Metalelektrik in zeniška Metal-

na. Glavni dobavitelj opreme bo poleg Sovjetske zveze tudi sarajevski Energoinvest, zagrebški Rade Končar in Juventer Rudis iz Trbovelj. Že po prvi fazi, ki bo dokončana do septembra leta 1980, bo termoelektrarna zaposlila več kot 600 novih delavcev, kar bo revno gacačko občino pomagalo črtati s seznama nerazvitih.

ELEKTRIČNI FILTRI ZA TERMoeLEKTRARNO KOLUBARA

Po dveh letih priprave so začeli delati električni filtri na kotlih TE Kolubara v Velikih Crljenih. Najmodernejše filterske naprave so uvozili iz Švice, montirali pa so jih strokovnjaki zagrebškega Juventa. Nabava in montaža filtrov je veljala več kot 50 milijonov din. Z novimi čistilnimi napravami je mogoče skoraj 100-% prestreči škodljive pline in pepel. Doslej so kotli pošiljali v ozračje 300.000 ton pepela letno in neizmerljive količine plinov, s tem pa so na širokem področju Kolubare zasipavali in zastrupljali sadovnjake, žitna polja, vodnjake in rečno vodo. Poleg montaže strojev so zgradili tudi novo deponijo pepela, ki je veljala 15 milijonov din. Za ohranitev čistega okolja je po-

tekal po ceveh s pomočjo vodnega toka in bo tako tudi nalaganje v deponiji »brezprašno«.

RAZPOLOŽLJIVOST IN IZKORIŠČANJE ENERGETSKIH VIROV

Od 19. do 23. septembra je potekala v Istambul deseta svetovna konferenca za energiko. Osnovna tema konference, katere se je udeležilo okoli 3000 udeležencev, je razpoložljivost in racionalno izkoriščanje energetskih virov. Jugoslovanska delegacija je sodelovala z dvema referatoma: »Problemi bodočih potreb v preskrbi z energijo s posebnim ozirom na države v razvoju« in pa »Jugoslovanske izkušnje v izkoriščanju nizkokaloričnih vrst premoga«.

Svetovna konferenca za energijo je specializirana mednarodna organizacija za energiko. Obstaja od leta 1942, zdaj pa ima med članicami 79 držav. Ukvarja se z vprašanji napredka v izkoriščanju energetskih virov, proučevanjem proizvodnje, prenosa, pretvarjanja in preskrbe z energijo.

Deseto zasedanje svetovne konference za energijo poteka v času intenzivnih raziskav za ekonomičnejše izkoriščanje znanih virov energije in raziskovanja novih. Mednarodno sodelovanje na tem področju pa lahko prihrani mnogo časa, sredstev in truda.

PROIZVODNJA ČRNEGA PREMOGA V SVETU

Od leta 1975 do leta 1976 se je svetovni izkop črnega premoga povečal od 2.041,7 milij. ton na 2.475 milij. ton. Po močnem porastu v letu 1975 je znašalo povečanje v letu 1976 le še 2 %. Največji proizvajalec so ostale lani ZDA, na katere odpade približno 23,4 % svetovne proizvodnje, sledi Sovjetska zveza z 22,1 % ter LR Kitajska z 19,4 % celote.

V SVETOVNI PORABI ENERGIJE VODITA KANADA IN ZDA

V svetovni porabi energije se Kanada in ZDA z 12.2000 oziroma 12.000 kg premogovnih enot uvrščata na I. in II. mesto. Sledi Japonska s porabo 7.800 kg premogovnih enot na prebivalca, ZRN z 6.000 kg prem. enot, Velika Britanija s 5.300 kg prem. enot, Francija s 4.700 kg prem. enot in Italija s 3.500 kg prem. enot na prebivalca.

SZ BO GRADILA ELEKTRARNO PO MHD POSTOPKU

Sovjetski delegati na svetovni energetski konferenci v Istambul so poročali o načrtih za izgradnjo prve komercialne elektrarne na svetu, ki bo uporabljala magnetno-hidrodinamični princip (MHD). SZ pričakuje, da bo v prihodnjem desetletju že imela 500-MW elektrarno na premog, ki jo bo kasneje povezala z visokotemperaturnim plinskim nuklearnim reaktorjem. Teoritično bi reaktor moral proizvajati znatno več energije kot po sedanji metodi rotacijskih generatorjev. Pred 10 leti so se Britanska Central Electricit Board in še nekatere elektrodružbe že ukvarjale s postopkom MHD, ko so porabile 4 milj. \$. Ugotovile so, da so težave pri izvedbi MHD za komercialno izkoriščanje prevelike in so načrt opustile.

GRADNJA HIDROELEKTRARNE DJERDAP

V prvi polovici oktobra t.l. je hidroelektrarna Djerdap I že izpolnila svoj letošnji proizvodni načrt. S tem je vnovič opravičila obsežna sredstva, ki so bila vložena v gradnjo tega velikanskega hidroenergetskega objekta na Donavi. Letos se vpliv proizvodnje te hidroelektrarne še bolje pozna v Jugoslaviji, ker je bila med tem dograjena in usposobljena za prenos proizvodnje energije tudi

ustrezna prenosna mreža. Tako nam zavoljo tega ni treba izvažati energije v Romunijo in druge vzhodnoevropske države.

Pred kratkim pa je bil sklenjen nov meddržavni dogovor z Romunijo, na podlagi katerega bosta obe državi pričeli graditi blizu Kladova na Donavi novo hidroelektrarno Djerdap II. Z gradnjo pričenjajo naši in romunski gradbeniki oktobra t.l. Udeležba pri financiranju gradnje bo enaka kakor pri gradnji prve elektrarne, to je enakovredna. Nova elektrarna Djerdap II, bo imela instalirano moč 432 MW in bo dajala letno 3 milijarde kWh električne energije. Dela naj bi končali do marca leta 1984. Vgrajenih bo 15 hidroagregatov, celotna investicijska vrednost pa bo znašala 3.78 milijard din. Dodatni dve milijardi din pa bodo veljala dela pri utrjevanju nasipov obale. Vzporedno z gradnjo HE Djerdap II, pa pripravljajo že tudi gradnjo HE Djerdap III. To nameravajo v naslednjih letih zgraditi v bližini D. Milanovca. To HE Djerdap III pa naj bi zgradili okrog leta 1990.

SVETOVNA KONFERENCA O ENERGIJI V ISTAMBU (CARIGRADU)

Konference se je udeležilo 3.500 delegatov iz 75 držav, vendar je le malo delegatov zastopalo svojo državo, večina delegatov je zastopalo industrijo in univerze. Med 13 državami članicami OPEC je bilo zastopanih le 7 držav; Saudova Arabija, ni poslala nobenega delegata. Izostala je tudi LR Kitajska. Iz predloženega materiala je razvidno, da so energetske rezerve v svetu praktično neomejene, vendar bodo rezerve premoga, surove nafte in zemeljskega plina predvidoma izčrpane v razdobju 100 let. Perspektivne so sončna energija, vodna sila, energija vetra, predvsem pa jedrska energija.

PREMOG GLAVNI VIR ENERGIJE

V desetletju 1980 do 1990 bo proizvodnja premoga v vzhodnoevropskih državah, v številni Sovjetsko zvezo, rasla za 2 odstotka na leto. Tako napoveduje poročilo ekonomske komisije OZN za Evropo (ECE), ki navaja, da je konec sedemdesetih let proizvodnja premoga na tem območju rasla za 2,7 odstotka na leto. Računajo, da bodo v vzhodnoevropskih državah v prihodnjem desetletju nakopali skupno več kot 1,2 milijarde ton na leto.

PREMOG ŠE VEDNO NAJPOMEMBNEJŠI VIR ENERGIJE

Na 10. svetovni konferenci o energiji, so si bili udeleženci soglasni v tem, da je premog še vedno najbolj obetaven vir energije. Kriza je sicer povzročila navidezen vtis obilja energetskih virov. V zadnjem času pa nas je situacija, kar je značilno tudi za preostali svet, nekoliko stregnila, saj številna poročila in ugotovitve govore o energetski usodi našega planeta. V Ameriki so pričeli z obsežno akcijo za zmanjšanje porabe vseh vrst energije, posebno še nafte in električne energije, temu pa se pridružujejo tudi ostale države. O nujno potrebnih racionalizacijah na tem področju, pa tudi o varčevanju z vsemi oblikami energije, smo pisali v prejšnji številki našega glasila, ko smo na kratko obravnavali vsebino akcijskega programa Republiškega komiteja za energetiko SRS, za zmanjšanje vseh obstoječih oblik porabe energije. Kakih posebnih uspehov doslej še ne moremo zapisati, ker je ta akcija dolgoročnega značaja.

Do podobnih sklepov je prišla tudi mednarodna skupina znanstvenikov iz 15 držav, ki je pred tedni skušala postaviti temelje nove energetske strategije sveta. Ugotovila je namreč, da bo proizvodnja nafte naraščala največ še okoli 15 let, nato pa se bo proizvodnja

postopoma zmanjševala. Zadanje sporočilo pa je prišlo iz 10. kongresa o energiji, ki je potekal v Istambul (Carigradu) v septembru t.l. Na tej konferenci se je sestalo okrog 3.000 industrialcev, politikov, ekonomistov in tehnikov. Skušali so iz vseh ugotovitev in analiz napraviti izveček, da bi na podlagi doslej znanih vrst in rezerv energije potegnili črto in prvič v takšnem obsegu prerokovali svetu njegovo energetsko usodo. Za leto 2020 pa so izračunali udeleženci WEC, to je konference o energiji, da bo svet razpolagal s 3- ali 4-krat večjimi količinami energije, kot jo porabimo danes. Če bo stopnja gospodarske rasti znašala okoli 3% na leto, bo poraba energije leta 2020 3-krat večja od današnje, če pa bo hitrejša pa celo od 4- do 6-krat večja kot danes. Po mnenju raziskovalcev je pod površino zemlje tudi pod dnom oceanov in polarnega ledu od 250 do 300 milijard ton nafte. Ti podatki se nekako ujemajo s podatki, ki so jih pripravile naftne družbe. Zaradi zmanjševanja zalog nafte bo treba po letu 1990 krepko zavreti njeno porabo. Omejiti jo bo treba le na transport in na kemično predelavo. Zavaljo tega je svetovna konferenca znova podčrtala pomen premoga. Po napovedih, bo iz premoga izdelana večina trdega goriva v prihodnosti, izkop premoga pa naj bi se po letu 1980 strmo povečeval. Po ocenah bo leta 2020 proizvodnja premoga 4- do 6-krat večja kot danes. Dežele, ki danes izkopljejo največ premoga so tehnološko sposobne zadostiti vsem potrebam v prihodnosti. Iz naslednjega pregleda lahko vidimo v katerih državah in za koliko nameravajo povečati proizvodnjo premoga od proizvodnje v letu 1975, do proizvodnje v letu 2020.

Izkop premoga v svetu po oceni WEC (v milijonih ton)

Dežela	1975	2020
Avstralija	69	300
Kanada	23	200
Kitajska	349	1800
DRN	126	155

Indija	73	500
Japonska	19	20
Poljska	181	290
J. Afrika	69	300
V. Britanija	129	173
ZDA	581	2400
SZ	614	1800
Skupno	2233	7938

Zaloge premoga so v svetu razmeroma smotrno razporejene, z izjemo Japonske in nekaterih delov Evrope. Še vedno pa je zavita v tenčico skrivnost zaloga urana v posameznih državah. Točnih podatkov ni, vse dežele pa se trudijo, da bi na svojem območju našle uranovo rudo. Ostalim virom energije, od svetlobnih celic, do mlinov na veter na svetovni konferenci niso pripisovali posebnega pomena. Nekoliko več razprave je bilo le okrog koriščenja biva-vice.

TE ŠOŠTANJ POSKUSNO OBRATUJE

V nedeljo, 25. septembra so ob 11,56 pritisnili na gumb v novozgrajeni TE Šoštanj IV, ki je hkrati največja termoelektrarna v Jugoslaviji. Ta elektroenergetski velikan ima 335 MWh in bo ob rednem obratovanju s svojo proizvodnjo pokrival 1/3 potreb po električni energiji v Sloveniji. Velja pa tudi kot prva avtomatizirana elektrarna v Evropi. Celotni stroški investicije so znašali za enkrat okoli 3,4 milijard in so nekoliko nižji od planiranih. TE IV so zgradili v rekordnem času v 32 mesecih, pri čemer so se izkazali prav vsi, proizvajalci in dobavitelji opreme ter graditelji, pa tudi investicijska skupina, ki je vodila vsa dela. Graditelji, od projektantov pa do slehernega gradbenega delavca in monterja, zaslužijo za tak uspeh vso pohvalo. Normalno bo TE IV pričela obratovati po vsej verjetnosti koncem t.l.

ZELENA LUČ ZA HE SOLKAN

V eni prejšnjih številk našega glasila smo že poročali, da so samoupravni organi SOZD

Elektrogospodarstva Slovenije, kakor tudi samoupravna interesna skupnost elektrogospodarstva odobrili pričetek gradnje HE Solkan na Primorskem. Z gradnjo te hidroelektrarne naj bi pričeli že letos. Projekt je izdelalo IBM, glavni projektant pa je bil inž. Adolf Wedam. V teku je še pridobivanje soglasij in gradbenih dovoljenj, čeravno je bilo predvideno, da bodo z gradnjo pričeli že septembra t.l. Pripravljena je že tudi investicijska skupina, ki bo vodila gradnjo objekta. Srednji letni pritok vode reke Soče v obdobju od leta 1926 do 1965 je znašal 93,6 m³/s, največji obvezni pritok hidroelektrarne znaša 12,5 m³/s, kota zgornje vode znaša 77, kota spodnje vode z delno regulacijo korita do Solkanskega mosta pa je pri pritoku 60 m³/s — 56,45 m. Instalirani pritok je 120 m³/s, število agregatov 2, vsebina akumulacije do kote 77 bo znašala 7,6 m³. Instalirana moč bo 20,1 MW, največja moč bo znašala 20,3 MW, srednja letna proizvodnja pa bo znašala 111 GWh.

GRADNJA NUKLEARNE ELEKTRARNE V KRŠKEM NE BO KASNILA

O gradnji nuklearne elektrarne v Krškem je bilo v zadnjih tednih precej napisanega in izgovorjenega. Saj ni čudno, ko pa gre za gradnjo prve takšne elektrarne v Jugoslaviji, ko nihče od graditeljev nima večjih izkušenj. Dela na gradbišču potekajo normalno, čeprav z manjšo zamudo, težave pa so nastale pri transportu parnega generatorja in reaktorske posode. Prvi parni generator so srečno pripeljali 27. septembra okrog 12. ure iz Reke do Krškega, medtem ko se je z drugim parnim generatorjem zataknilo na Reki. Drugi parni generator se je celo prevrnil pri Gornjem Jelenju, medtem ko je reaktorska posoda obstala blizu Reke. Številne komisije so ugotovljale vzroke za zastoj transporta in ugotovile

skupno s predstavniki firme Westinghouse — ZDA, da zamud pri nadaljnji gradnji NE Krško ne bo. Nenavadna nesreča pri prevozu parnega generatorja in reaktorske posode ne bo dodatno vplivala na roke gradnje nuklearne elektrarne.

ČSSR IN MADŽARSKA BOSTA GRADILI HIDROELEKTRARNO NA DONAVI

Predstavniki Madžarske in ČSSR so sklenili sporazum o skupni gradnji hidroelektrarne na Donavi, ki bo obema državama dobavljala električno energijo. Z gradnjo hidroelektrarne bodo pričeli v aprilu 1978. Stroški izgradnje so predvideni v višini 3,4 mlrd. DM.

4 MLRD. DM ZA VARČEVALNE UKREPE V ZR NEMČIJI

Zahodnonemška vlada bo v obdobju 1978—1981 dala 4 mlrd. DM za investicije, s katerimi se bo zmanjšala poraba energije, predvsem toplotne. Dotacije dosega do 20 % investicijske vsote in so na razpolago tako za energetske varčevalne investicije kot tudi za vgraditev solarnih kolektorjev in toplotnih črpalk. Za proučevanje komercialnega izkoriščanja sončne energije bo v okviru tega programa na razpolago 229 milij. DM do leta 1980.

ZAHODNONEMŠI IZVOZ PREMOMA V PRVEM POLLETJU 1977

V prvem polletju 1977 je ZR Nemčija izvozila 9,18 milij. ton premoga v vrednosti 1,702,5 milij. DM. Izvoz se je napram istemu razdobju 1976 znižal za 6,5 % (količinsko) oziroma po vrednosti za 11,3 % oziroma za 216,6 milij. DM. Delež držav EGS pri celotnem izvozu premoga je znašal 83,7 %.

OBSEŽNE REZERVE PREMOMA V SEVERNEM MORJU

Pri iskanju nafte v britanskem delu Severnega morja so ugotovili obsežne zaloge premoga. Preizkusna vrtnanja so pokazala, da so debeli sloji premoga v globini 650 do 3.500 metrov pred škotsko obalo. Sloji so visoki 17 metrov. Izkoriščanje teh nalog bo možno šele v prihodnjem stoletju.

PREMOGOVNA POGODBA EXONA V ZDA

Exon Corp. je predložila pogodbo za načrte in inženiring za največji projekt za utekočinjenje premoga v ZDA. Preizkusna tovarna bo spreminjala dnevno 250 ton premoga v več kot 600 sodov tekočega goriva. Pogodbe v vrednosti 110 milij. \$ sta dobili družbi Arthur G. Mc Kee in Company of Cleveland, ki bosta naredili načrte za tovarno, izgradnjo pa bo izvajala Daniel Construction Company of Greenville (J. Karolina). Celotni stroški projekta dosega 240 milij. \$; polovico bo prispevala vladna administracija za energetske raziskave in razvoj. Exxon bo postavil tovarno ob svoji gigantski rafineriji Baytown. Tovarna bo še dve leti in pol po izgradnji, ki bo zaključena leta 1979, delovala na preizkusni bazi.

KONČANA JE KONFERENCA O ENERGETIKI

Mednarodna agencija za energijo — IEA, ki sodi v sestav organizacije za ekonomsko sodelovanje in razvoj — OECD, je končal svoj II. ministrski sestanek. Na njem so sodelovali ministri za energijo 19 industrijskih držav. Na konferenci so govorili o naraščajočih razlikah med dobavami in porabo energije na svetovnem tržišču v naslednjih 10 letih. IEA je popravila svoje prejšnje ocene o svetovnem povpraševanju po nafti. Svoje ocene je povečala

tako, da bodo v letu 1975 porabile države, države-članice OPEC namesto 31 milijonov, 42 milijonov barelov dnevno. Zmogljivosti za proizvodnjo nafte v državah OPEC pa bodo do leta 1985 znašale okoli 44 milijonov barelov dnevno. Na konferenci pa so govorili tudi o drugih virih energije.

PROIZVODNJA ENERGIJE V ČSSR

Zanesljiva oskrba z energijo je življenjskega pomena za razmeroma visoko industrijsko razvito ČSSR. Zaradi vse dražjih energetskega virov energije na svetovnem trgu, je za gospodarstvo ČSSR nadvse pomembno izkoriščanje domačih virov energije. Nafta ima zelo malo, zato je v glavnem odvisna od uvoza. Tudi ne kaže, da bi v bodoče odkrili kakšna nahajališča, ki bi bila po ekonomski plati izkoristljiva. Zaradi svojege geografskega položaja tudi ni večjih možnosti za izkoriščanje hidroelektrarn, zato podpirajo in forsirajo eksploatacijo premogovnih nahajališč in jedrskih elektrarn. Trenutno pospešujejo proizvodnjo črnega in rjavega premoga v obstoječih premogovnikih, medtem ko druge premogovnike še odpirajo. Predvidevajo, da bodo v letu 1980 proizvedli 125 milijonov ton premoga, v letu 1990 do 140 milijonov, medtem ko so ga v letu 1976 nakopali 115 milijonov ton. Najbogatejši rudnik črnega premoga je še vedno revir Ostrava—Karvina, od koder ga pridobijo 85 % celotne proizvodnje črnega premoga v tej državi. Pomembnost tega revirja pa bo še porasla, ko bodo dokončali nov rudarski kompleks Darkov, iz katerega bodo v bodoče proizvajali 5,5 milijona ton premoga letno za koksiranje. V načrtu pa imajo modernizacijo vseh obstoječih premogovnikov. Od lanskoletne proizvodnje premoga je bilo 28,267.000 ton črnega premoga, ostalo pa je bil rjavi premog. Glavna nahajališča črnega premoga se nahajajo v Češki, medtem ko pro-

izvajajo rjavi premog in lignit v glavnem na dnevnih kopih tudi na Slovaškem.

V letu 1976 so proizvedli tudi 62 milijard 666 milijonov kWh električne energije. Do leta 1980 bodo proizvodnjo električne energije povečali na okoli 79 milijard kWh. Največji proizvajalci električne energije so termoelektrarne na osnovi rjavega premoga. V gradnji je osem termoelektrarn, ki bodo uporabljale izključno rjavi premog. Koncem tega stoletja predvidevajo, da bodo postopoma zamenjavali premog kot vir energije z nuklearno energijo.

ZAKAJ ZAOSTAJA PROIZVODNJA PREMOMA?

Proizvodni programi jugoslovanskih premogovnikov so vedno na prepihu. Redkokdaj jih zato tudi v celoti izpolnijo. Na uresničitev sprejetih programov vedno vplivajo številne silnice. Letos naj bi po prvotnih predvidevanjih dosegli 40,5 milijonov ton proizvodnje premoga, zadnje ocene pa se gibljejo okrog 38,5 milijonov ton premoga v letu 1977. Takega mnenja so v združenju premogovnikov Jugoslavije. Vzroki zmanjšanja tempa proizvodnje so znani — znižanje porabe v termoelektrarnah zaradi izredno ugodnega hidrološkega leta in hitro nadomeščanje premoga s tekočimi oziroma plinastimi gorivi. Trenutno pripravljajo vsi jugoslovanski premogovniki proizvodne načrte za leto 1978. Vse pa je odvisno zopet od tega, koliko ur bodo obratovala termoelektrarne. Če bo tudi naslednje leto tako bogato na padavinah oziroma vodah, kakor je bil to primer lanske in letošnje leto, potem je malo verjetno, da bi lahko izpolnili svoj načrt, ki predvideva 43 milijonov ton proizvodnje vseh vrst premoga. Jasno je, da je poraba premoga v termoelektrarnah edini regulator proizvodnje v premogovnikih. Šele potem, ko bodo predvidoma v naslednjem desetletju iz-

vedeni najavljeni investicijski objekti za vplivanje lignita večjih količin, bi lahko računali z enakomerno proizvodnjo in porabo premoga. Poleg proklamirane energetske politike, ki se v prvi vrsti naslanja na domače vire, to je premog in vodo, pa tekoča in plinasta goriva nezadržno krčijo svojo pot. Tega procesa pa ni mogoče preprosto zadržati, dokler premog ne bo postal konkurenčen ostalim virom energije. Velike investicije v premogovnike so največkrat vzrok, da postane premog dražji.

MOŽNOST ZGRADITVE PRVEGA EVROPSKEGA PREMOGOVODA

Italijanska državna skupina za jeklo Finsider, je poljskim oblastem predložila svoj projekt o izgradnji prvega evropskega premogovoda. Po cevovodu bi transportirali premog od poljskega rudarskega revirja Katowice do Trsta. Cevovod oziroma premogovod bi bil dolg okoli 600 km. Ta način transporta bi bil mnogo cenejši kot transport po železnici, ali po morju. Podoben premogovod že imajo v ZDA. Italijani bi gradnjo premogovoda kreditirali s 100 milijoni dolarjev. Odločitev doslej še ni bila sprejeta.

GRADNJA TERMoeLEKTRARNE GACKO

Dela pri gradnji termoelektrarne Gacko potekajo pospešeno. Ko bo zgrajena, bo ena največjih v naši državi. Predvidevajo, da bo dala prve kWh v letu 1980. Letno bo dajala milijardo in 600 milijonov kWh električne energije, za to pa bo potrebovala okoli 2 milijona ton premoga letno. Rezerve premoga na Gackem polju pa znašajo po približnih ocenah okoli 300 milijonov ton, kar bo zadoščalo za dolgoletno obratovanje TE. Investicijska vrednost objektov bo znašala več kot 3 milijarde dinarjev. Prav sedaj

montirajo enega od treh ogromnih rotacijskih bagrov, ki bodo na uro nakopali več kot 1000 m³ premoga.

NOV PREMGOVNIK

V premogovniku Štavalj, Sjenica, gredo h koncu priprave za odpiranje nove jame. Prve tone premoga bodo nakopali v njej v prvem trimesečju leta 1978. Z novo jamo bodo omogočili proizvodnjo v višini 100.000 ton premoga, oziroma bodo proizvodnjo podvojili. S posodabljanjem proizvodnje bodo nastali tudi pogoji za rentabilnejše poslovanje tega rudnika.

NOVI VIRI ENERGIJE V BOSNI

SR BiH je dobila dva nova elektroenergetska objekta večjega pomena. Končali bodo dela na izgradnji elektroenergetskega vzlja trafo postaje Mostar IV, 400/200 kV. Prav tako so dokončali tudi daljnovod iste napetosti Mostar—Gacko—Trebinje. Z izgradnjo teh in drugih prenosnih zmogljivosti bo kompletiran proizvodni in prenosni sistem elektroenergetike v BiH.

GRADNJA TERMoeLEKTRARNE NEGOTINO KASNI

Tempo gradnje Negotino, Makedonija, precej kasni. Letno naj bi proizvedla po svoji dograditvi 1,2 milijardi kWh električne energije. Montaža bi se morala pričeti junija 1977 leta, medtem ko je bila metalna konstrukcija dobavljena z večmesečno kasnitvijo. Zakasnitev izgradnje te termoelektrarne bo prizadela makedonsko gospodarstvo za pol milijarde neizdobavljenih kWh električne energije. Investicijska vrednost objekta znaša okoli 1 milijardo 450 milijonov din.

V nekaj vrstah

IZ DELA OBČINSKE SKUPŠČINE HRASTNIK

Dne 26 in 27. septembra t.l. so delegati zborov občinske skupščine Hrastnik razpravljali o oceni delovanja delegatskega in skupščinskega sistema v občini Hrastnik, ki sta ga pripravila občinska konferenca SZDL in občinski sindikalni svet Hrastnik. Vsi zainteresirani so prejeli s tem v zvezi tudi ustrezna stališča in sklepe k oceni. Gradivo je služilo in še služi kot pripomoček v postopku evidentiranja in v postopku kandidiranja pa tudi v pripravah na volitve v letu 1978.

Delegati pa so razpravljali tudi o analizi periodičnih obračunov OZD za I. polletje t.l. iz gospodarstva in negospodarstva ter o zaključni oceni izvršnega sveta občine Hrastnik. S tem v zvezi so sklenili opozoriti gradbeni odbor pri TOZD Zdravstveni dom Hrastnik in gradbeni odbor pri občinskem sindikalnem svetu Hrastnik, na njihovo odgovornost in posledice, ki bodo nastale če z gradnjo objektov takoj ali v najkrajšem času ne bosta pričela. Delegati so terjali od občinske raziskovalne skupnosti, da nalogo v zvezi z izdelavo programa novih vlaganj takoj izvrši s tem, da opredeli gradnjo tistih objektov, ki predstavljajo skupni interes Hrastnika (izdelava mavčnih plošč v tovarni kemičnih izdelkov, izdelava lesenih nosilcev, oziroma strešnih konstrukcij v SGP Hrastnik, ipd.). Sklenil je opozoriti vse OZD s področja gospodarstva in negospodarstva, na izpolnjevanje sprejetih obveznosti, ki izhajajo iz sklenjenih družbenih dogovorov, samoupravnih sporazumov oziroma odlokov občinske skupščine Hrastnik. Delegati so nadalje izvolili 65 sodnikov sodišča združenega dela v Ljubljani, ki ne bodo imeli lastnosti delavca

v združenem delu, med njimi so iz Hrastnika Niko Oberčkal, Antonija Šošter in Guido Kossem.

Zbor združenega dela in zbor krajevne skupnosti sta sprejela odlok o dopolnitvi odloka o ureditvi nekaterih vprašanj s področja obrti v občini Hrastnih. S sprejetjem tega odloka bo omogočena prodaja kmetijskih in industrijskih živilskih proizvodov in gozdnih sadežev, vendar ne kot postranski poklic, pač pa si bodo morali zainteresirani preskrbeti obrtno dovoljenje. S tem bi zagotovili boljšo preskrbo prebivalstva s kmetijskimi pridelki ter osnovnimi živili po ustrežnejših cenah. Na stavljeno delegatsko vprašanje v zvezi z asfaltiranjem ceste z Dola v Turje in ukinitvijo šole v Turju, so delegati prejeli pojasnilo, da je bil redni prevoz otrok iz Turja v šolo na Dol uveden s 5. septembrom 1977. Na seji je bilo danih še nekaj pojasnil v zvezi z nadaljnjimi delegatskimi vprašanji, vendar vsi odgovori niso bili popolni.

PIONIRJI PO POTEH AVNOJA

V dneh 8. in 9. oktobra t.l. so trboveljski pionirji posebej proslavili 35-letnico obstoja Zveze pionirjev Jugoslavije. Znano je, da je bila ta zveza ustanovljena 27. decembra 1942 v Bihaču na pobudo Komunistične partije Jugoslavije. Izlet v Bosno po poteh AVNOJ je organiziral svet za delo s pionirji pri občinski zvezi prijateljev mladine Trbovlje. Potovanja se je udeležilo polni avtobus pionirjev skupno z mentorji, obiskali pa so pemembne kraje iz NOB, Jesenovac, Kozaro — Mrakovico, Drvar — Titovo pečino, Jajce in Bi-

hač. Z izleta so se vrnili pionirji polni najboljših občutkov in spoznanj.

SREČANJE S STAREJŠIMI OBČANI

V petek, 21. oktobra je bilo v gledališki dvorani Delavskega doma Trbovlje ob 17. uri srečanje z občani občine Trbovlje, starimi nad 70 let. Ob tej uri je bil zanje pripravljen kulturni večer, na katerem so nastopili cicibani, mladinski pevski zbor, moški zbor Zarja, mešani zbor Slavček Svobode Center in mešani zbor Svobode II. Kulturniki so hkrati proslavili tudi 30-letnico odkar je bila ustanovljena zveza Svobod Slovenije. Po prireditvi so organizirali v avli Delavskega doma tovariški razgovor za udeležence večera. Čeravno je v Trbovljah okrog 1.200 občanov starih nad 70 let, pa se je zaradi bolezni udeležilo srečanja okrog 700 povabljenih občanov. Srečanje je organiziralo Društvo upokoencev Trbovlje.

PROBLEMATIKA NADALJNEGA RAZVOJA GOSPODARSTVA V ZASAVJU

Na pobudo medobčinskega odbora Gospodarske zbornice Slovenije za Zasavje, sta 28. septembra obiskala zasavske občine predsednik Gospodarske zbornice Slovenije Andrej Verbič in podpredsednik te zbornice dr. Rudi Babič. Z gospodarstveniki zasavske regije sta razpravljala o problemih nadaljnjega razvoja gospodarstva v Zasavju. Za REK Zasavje se je razgovora v Trbovljah udeležil pomočnik generalnega direktorja Janko Lapornik, dipl. ek.

PROBLEMSKA KONFERENCA O TELESNI KULTURI

Koordinacijski odbor za društvene dejavnosti pri občinski

konferenci SZDL Trbovlje je organiziral 29. septembra t.l. popoldan v sejni dvorani občinske skupščine Trbovlje, problemsko konferenco o telesno-kulturni dejavnosti na področju Trbovelj. V procesu urničevanja stališč in sklepov o razvoju telesne kulture, ki so jih sprejeli organi ZK in SZDL v preteklih letih, nastajajo določeni problemi, zato je nujno, da vsi nosilci organizirane aktivnosti na področju telesne kulture, družbenopolitičnih organizacij in v društvih ter v krajevnih skupnostih sodelujejo v javni razpravi, ki še traja, da bi lahko prišli do celovite ocene o skladnosti razvoja telesne kulture s splošnim družbenim razvojem v občini Trbovlje. Na tej konferenci so predstavniki posameznih društev precej razpravljali o kvalitetnem športu, rekreacijskem športu, novih regionalnih tekmovalnih ekipah za razne pannonge športov, o združevanju športnih objektov, pomanjkanju prostorov, pomanjkanju sredstev nasploh za potrebe telesnokulturnih organizacij, o nujnosti dotiranja športnih organizacij na podlagi opravljenega dela in o nujnosti sprejetja določenih kriterijev za razdeljevanje sredstev, ker le-teh sedaj ni, ali ne ustrezajo namenjanju večjega dela sredstev rekreacijskim športom, ki jih goje sekcije TVD Partizan, planinski društvi, taborniška organizacija, itd.

KONČANA JE ADAPTACIJA OSNOVNE ŠOLE IVAN CANKAR

V drugi polovici septembra t.l. so končali notranja adaptacijska dela v osnovni šoli Trbovlje — oddelek Ivan Cankar na Trgu Franca Fakina. Adaptacijska dela so izvajali preko polletja, vendar so se dela iz raznih okoliščin zavlekla, tako da so s poukom pričeli v tej šoli šele po 20. septembru, ta čas pa so »gostovali« v novi osnovni šoli na Leninovem trgu, v popoldanskih urah. V okviru adaptacijskih del so napeljali v

vse razrede vodovod, vse prostore so preslikali in popleskali, sedaj pa obnavljajo zunanjo fasado zgradbe. Dela so financirali deloma iz amortizacije, deloma iz kredita, pa tudi iz drugih virov. Sedaj je na tej šoli dana možnost, da organizirajo celodnevno osnovno šolo, tako kot jo imajo od 5. septembra t.l. dalje tudi na ostalih dveh šolah oziroma oddelkih v Trbovljah. Za obnovitev te šolske zgradbe je bil skrajni čas, ker se je že dolga leta kazala potreba po temeljiti obnovitvi vseh prostorov.

VARSTVO OKOLJA IN ZRAKA

Dne 20. septembra je obiskalo Trbovlje 30 novinarjev od raznih jugoslovanskih časopisov in RTV. Bile so zastopane vse republike in pokrajine. V klubskih prostorih Cementarne Trbovlje so se pogovarjali s predstavniki Cementarne in Rudarsko elektroenergetskega kombinata Zasavje (TOZD TET in TOZD Separacija) o izvajanju ukrepov za varstvo okolja in zraka v skladu s sprejeto zakonodajo. Ogledali so si novozgrajeni dimnik pri TET II in naprave v Cementarni, s katerimi naj bi omejevali prašenje okolice.

ZDRUŽEVANJE HRASTNIŠKEGA GOSPODARSTVA

Že nekaj mesecev so v Hrastniku pripravljali združitev nekaterih delovnih organizacij z Jugometalom v Beogradu. Z združevanjem sredstev in dela naj bi dosegli hitrejši in učinkovitejši razvoj posameznih delovnih organizacij in TOZD v poslovnih skupnostih. Pripravili so samoupravni sporazum o združevanju v poslovno skupnost Hrastnik — Jugometal Beograd. V septembru in oktobru so potekale razprave, 11. novembra t.l. pa bo referendum, na katerem se bodo delavci osebno izjavljali za predlagano združevanje. Dne 22.

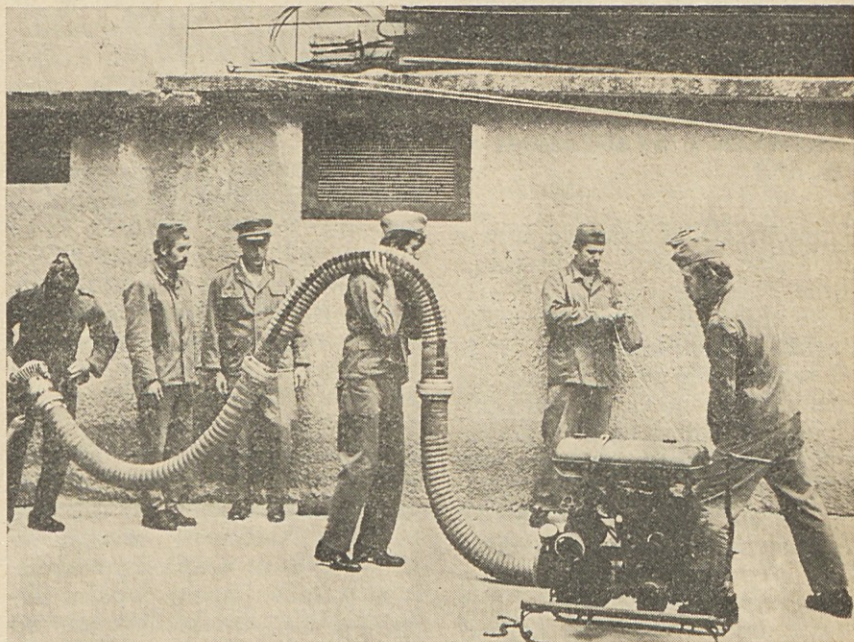
septembra so imeli skupno sejo samoupravnih organov, vodstva družbenopolitičnih organizacij, delavske kontrole in vodilni delavci Steklarne, TKI in Sijaja iz Hrastnika, TOZD Kemija in TOZD Nemetali beograjskega Jugometala ter predstavniki občine Hrastnik. Združevanje naj bi pomenilo prelomnico v sodelovanju hrastniškega gospodarstva. V novi poslovni skupnosti bo 11 TOZD z 2.500 zaposlenimi in ustvarjenim skupnim prihodkom v višini 1.704 milijonov din.

NOVI PROSTORI ZA VAJENCE

Dne 22. septembra so slavnostno odprli v TOZD Izobraževalni center STT Trbovlje novo učno delavnico, ki so jo zgradili poleg obstoječih objektov v Novem domu. Po projektu IBT TOZD Projektiva, so montažno delavnico izdelali v Trimo Trebnje in jo tudi postavili. Ima 300 m², namenjena pa je za praktično usposabljanje vajencev kovinarjev. Prostor zadošča za okrog 50 vajencev. Investicija je veljala 1,5 milijonov din. Letos je v izobraževalnem centru vpisanih 145 učencev. Letos pa poteka 20 let, od kar dela Izobraževalni center STT, preje Industrijska kovinarska šola. V tem razdobju se je izučilo kovinarskega poklica več kot 1.000 vajencev. Dosedanje učne delavnice bodo preuredili v sanitarije.

PROSLAVA NA ZASAVSKI GORI

V nedeljo, 25. septembra je potekala na Zasavski gori 35-letnica ustanovitve Zasavskega bataljona Lojze Hohkraut. Ta bataljon je imel v času svojega 10-mesečnega obstoja od 25. septembra 1942 do avgusta 1943, pomembno vlogo v razvoju in krepitvi NOB v Zasavju pa tudi v delu Štajerske in Gorénjske. Deloval je na strateško pomembnem območju ob Savi, ki je mejilo na jugu na Dolenj-

Na dvorišču rudniškega gasilskega doma na Trgu revolucije v Trbovljah imajo gasilci pogoste vaje. Eno takih vaj prikazuje tudi naš posnetek.
foto P. S.

ske, na severu pa je segalo do Domžal, Trojan in Menine planine, na vzhodu do Trbovelj in Zidanega mostu, večkrat pa je prodril skoraj do Ljubljane. Njegova vloga je bila še toliko bolj pomembna, ker je okupator smatral Zasavje za izredno vojaško pomembno, predvsem zaradi glavne železniške proge pa tudi industrije.

Proslave na Zasavski gori se je udeležilo veliko preživelih udeležencev, predstavnikov borčevskih organizacij, družbenopolitičnih organizacij in številnih drugih občanov.

NOVE OSNOVNE ORGANIZACIJE ZK

Občinska konferenca ZKS Zagorje ob Savi je sredi oktobra na svoji seji sprejela sklep o oblikovanju štirih novih osnovnih organizacij ZK v dosedanji TOZD Rudnik premoga Zagorje.

Glede na to, da so se delavci v TOZD Rudnik premoga Zagorje odločili na referendumu za ustanovitev štirih novih TOZD, bodo temu ustrezno organizirali tudi osnovne organizacije ZK. Do 20. oktobra je bil

rok za ustanovitev OOOZK v TOZD Jama Kisovec, OOOZK v TOZD Jama Kotredež, OOOZK v TOZD Elektrostrojne delavnice in OOOZK v TOZD Separacija premoga Zagorje, v kateri bodo združeni tudi komunisti iz strokovnih služb rudnika Zagorje.

ZDRUŽITEV GRADBENIŠTVA IN GRADBENE INDUSTRIJE V ZASAVJU

Na razširjeni seji komisije za družbenoekonomske odnose pri revirskem komiteju ZKS, ki je bila sredi oktobra, so ugotovili, da ni več nikakršnih objektivnih zadržkov, da ne bi prišlo do združitve gradbeništva in gradbene industrije v Zasavju. O združitvi gradbeništva in gradbene industrije iz Hrastnika, Trbovelj in Zagorja govorimo že skoraj da štiri leta. Sklep o tej združitvi pa bo po vsej verjetnosti izveden, ko bodo 26. decembra t.l. v kolektivih na referendumu glasovali o združitvi. Tej združitvi pripisujemo v Zasavju velik pomen. Saj bo gradbena podjetja, industrijo gradbenega materiala in projektante združevala sestavljena organizacija združenega

dela Gradbeno industrijski kombinat Zasavje. V SOZD GIK Zasavje se trenutno združujejo GIP Beton Zasavje, Cementarna Trbovlje, Splošno gradbeno podjetje Hrastnik,

Industrija gradbenega materiala Zagorje in Tovarna Siporex v Kisovcu, Zagorje. Obstaja pa možnost, da se bodo novi sestavljeni organizaciji pridružili tudi drugi. Javna razprava o

združitvi v SOZD GIK Zasavje in temeljih plana bo v TOZD in delovnih organizacijah trajala 20. dni v novembru t.l.

Kako smo letos letovali

Glavna letovalna sezona je za nami in večina članov kolektivov posameznih TOZD in DS Skupnih služb je svoj letni dopust že izkoristila. Dobršen del članov kolektiva je letovalo v počitniških domovih REK Zasavje na Rabu in v Crikvenici, nekateri pa so letovali v počitniškem domu REKZ na Partizanskem vrhu in ostalih počitniških domovih in postojankah v Zasavju. Nekatere med letovalci smo vprašali za mnenje, kako in kje so letos letovali.

SLAVKO BARTOLJ, TOZD Rudnik premoga Trbovlje

Letoval sem z družino v drugi polovici julija, in sicer v Planinskem domu na Mrzlici. Za letovanje v tem domu sem se odločil zato, ker mi višinski zrak zelo ugaja, po drugi strani pa je tudi mir. Počutil sem se zelo dobro, saj je bila kuhinja odlična, hrana okusna, porcije za knapa, počutili smo se vsi zelo dobro. Vreme nam je v glavnem ustreglo. Zelo me je razveselila pozornost oskrbnice, ko me je za rojstni dan posebej pozdravila in mi izročila manjše darilo. Na Mrzlico bom

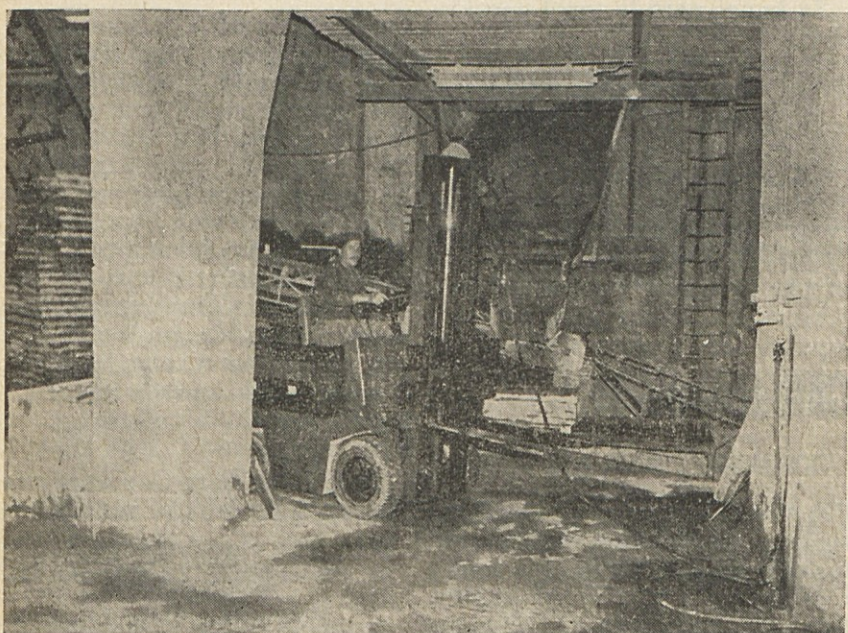
še šel letovat. Mnenja sem, da bi tudi ostali člani kolektiva ta dom lahko bolj koristili.

ZVONE JAMNIK, TOZD Elektrostrojne delavnice Trbovlje

Letos sem z družino letoval že tretjič v Medulinu — Istra in sicer v avtokampu pri Puli. Prejšnja leta sem z družino letoval v Biogradu. V Medulinu smo postavili šotor. Kuhali smo si sami, sonca je bilo dovolj, prav tako je bila prijetna tudi družba. Nadvse pa mi je ugajalo življenje na prostem, v naravi. Letoval sem v juliju in mislim, da je bil to najbolj primeren čas za letovanje. Včasih sem že zaprosil organe v TOZD za letovanje v našem počitniškem domu, vendar v času, ki sem ga želel izkoristiti za letovanje, niso mogli ugoditi moji želji. Tudi tak način letovanja, ki sem si ga sedaj izbral ima dobre plati.

FRANC BUTARA, DS skupnih služb

Letos sem letoval v prvih desetih dneh avgusta, in sicer v počitniškem domu REKZ na Rabu. Tri dni je bil dež, ostale dni pa lepo vreme. Hrana je bila »hajerska«, to se pravi, da jo je bilo dovolj in da je bila okusna. Zame, železnicarja, celo preveč. Počutil sem se zelo dobro med drugimi letovalci. Kopanje v morju mi je zelo koristilo, posebno po zadnji poškodbi noge, sicer pa mi je letovanje nasploh, kot delovnemu invalidu koristilo.

Posnetek iz betonarne TOZD Rudnik premoga Hrastnik. — foto J. Kirič

Imenovanja

Odbor za medsebojna razmerja delavcev DS skupnih služb REKZ, je na svoji seji, dne 29. 6. 1977 razporedil na prosto delovno mesto vodje komercialnega sektorja, Mira Florjanca, inž., ki je bil dotlej zaposlen v STT, kot glavni razvojni inženir. Delovno mesto je nastopil sredi julija.

Odbor za medsebojna razmerja delavcev TOZD Separacija premoga Trbovlje je na svoji seji, dne 21. septembra 1977 imenoval na prosto delovno mesto obratovodja separacije Trbovlje Jožeta Tomažina, ki je bil že doslej zaposlen v tej TOZD.

Po sklepu odbora za medsebojna razmerja delavcev DS skupnih služb REKZ, je bil razporejen na novo delovno mesto tajnik skupnosti za premog Matjaž Hočevar, dipl. inž. rud., dosedanji obratovodja obrata Kotredež v TOZD Rudnik premoga Zagorje. Do pričetka delovanja nove TOZD Jama Kotredež, bosta opravljala posle obratovodje Jame Kotredež Leopold Grahek, dipl. inž. rud., (po tehnični plati). Danijel Galuf, dipl. inž. rud., (pa po gospodarski plati).

Slovesno smo proslavili dan pionirjev

Dne 29. septembra smo učenci naše šole slovesno proslavili dan pionirjev. Zbrali smo se na šolskem dvorišču, od koder smo se odpravili v razrede, kjer smo imeli razredno uro. Imeli smo pogovor o samoupravljanju, statutu šolske skupnosti, statutu hranilnice... Imeli smo

tudi kratek kulturni program. Po končani razredni uri smo odšli delegati v kabinet glasbenega pouka, kjer smo imeli pionirsko konferenco, ostali učenci pa so došli na stadion, kjer so tekmovali v različnih športnih panogah. Za nas pa se je konferenca začela s pesmijo: Mi smo slovenski pionirji. Na začetku smo imeli kulturni program, obogaten z recitalom, pesmijo...

Nato se je začela prava konferenca. Izvolili smo predsedstvo. To je: predsednika, dva člana in zapisnikarja. Od tega trenutka je moral predsednik sam voditi konferenco, kakor je vedel in znal. Člana predsedstva sta nato prebrala poročilo o kulturnih dejavnostih za prejšnje in letošnje šolsko leto, nato pa še pregled programa za novo šolsko leto. Prebrali smo tudi pozdravno pismo pobrateni šoli IVO LOLA RIBAR iz Raške, v katerem jim želimo kar največ uspehov v nadaljnjem šolskem letu.

Izvolili smo tudi pionirski odbor, ki ga sestavljajo učenci iz nižjih razredov. Zaželeli smo jim, da bi kar najbolj uspešno vodili naš odred skozi vse tegebe in težave.

Na konferenci nas je nagovorila tov. rav. Vidmar Breda, ki nam je želela kar najboljše uspehe.

Za konec nam je zapel pevski zbor.

JOŽE MATEK 7. a
LITERARNO-NOVINARSKI
KROŽEK
OŠNH RAJKA HRASTNIK

BESEDA NAJMLAJŠIH

Celodnevna šola

Pri nas v Trbovljah smo letos začeli s celodnevno šolo. Učenci od 1. do 4. razreda smo v šoli od 8. do 15. ure. V šoli se vse naučimo, zato imamo šolske reči kar v šoli. Meni se zdi celo-

dnevna šola zelo pametna, ker se ni treba doma učiti in pisati naloge. Vsak dan obiskujemo krožke, ki so mi zelo všeč. Še posebej sem se navdušila za literarno dopisniški krožek. Zelo nam je všeč dopoldanski rekreativni odmor. Takrat nam da tovarišica učiteljica obroče, badmintone, kolebnice ali žogo. Pogosto tečemo v gozd, ali se drugače sprostimo, da potem lažje sledimo šolskemu delu. V opoldanskem prostem času se včasih igramo tudi med dvema ognjema. Prvo tekmo s 4. a smo izgubili, ker ni bilo naših najboljših fantov. To igro imam rada in dobro lovim, če žoga ni premočna.

Tako potekajo dnevi v celodnevni šoli in mi smo kar zadovoljni.

Erika Majcen, 4 b
literarno dopis. krožek
osnova šola Trbovlje
oddelki Alojz Hohkraut

Prosti čas v celodnevni šoli

Letos smo pričeli s celodnevno šolo in učenci v Trbovljah smo zelo zadovoljni. Najrajši imamo seveda prosti čas. Dopoldanski rekreativni odmor imamo zato, da se razgibamo. Igramo se razne igre: mačko in miš, med dvema ognjema z badmintonom, tekamo in telovadimo. Včasih se tudi lovimo in igramo štafetne igre ter delamo počepce. Če je slabo vreme, se igramo v razredu. Dobil smo veliko novih in lepih igralk. Včasih nam tovarišica bere lepe povesti.

Prosti čas nam pomaga, da se popoldne lahko spet učimo.

Igor Holešek, 3. b
liter. dopisn. krožek
osnovna šola Trbovlje,
oddelki A. Hohkraut

31. oktober svetovni dan varčevanja

Z uvedbo denarja se je varčevanje v obliki dobrin spremenilo v denarno. S tem so se varčevanju odprle široke možnosti. Ko se je denar uveljavil kot plačilno sredstvo, so se pojavile tudi prve ideje o potrebi varčevanja, pa tudi zamisli o ustanavljanju specializiranih ustanov za zbiranje prihrankov.

Zgodovinska resnica je, da se z delom ustvarja vrednost in da se z varčevanjem ustvarjena To pomeni, da je bogastvo posamezne gospodarske celice, vsega naroda in vsega človeštva posredno ustvarilo varčevanje, zato ni naključje, da posvečajo veliko pozornost varčevanju že v kapitalističnih državah, posebno pa še v državah s socialistično družbeno ureditvijo.

Varčevanje razvija pri človeku občutek zmernosti in ga usmerja na bolj urejeno življenje.

Vsak varčevalec je nasprotnik razsipništva in se ne zadoljuje lahko miselno. Varčevanje uči človeka spomnosti, odpovedovanja sedanjim zadovoljstvom v korist bodočih potreb. Ko se človek odloči za varčevanje, razvija v sebi občutek nesebičnosti. Varčeval namreč ne bo samo zase, ampak tudi za blaginjo svojih bližnjih.

Vsakdo, ki ima prihranek na hranilni knjižici, občuti določeno neodvisnost, samostojnost, samozavest, občuti določeno varnost v življenju in delu ter brezskrbno gleda v bodočnost.

Z vidika družbene skupnosti varčevanje dopolnjuje družbeno akumulacijo, ker se denar prek bančnega sistema ponovno vrača v gospodarstvo in prispeva k razvijanju proizvodnih sil, pospeševanju proizvodnih procesov in ustvarjanju pogojev za materialni in kulturni napredek družbe.

Prav v naši socialistični družbeni ureditvi je treba posvečati veliko pozornost vzgoji varčevalne zavesti posameznika. Kdor se namreč ni naučil varčevati s svojim premoženjem in dohodki, ta tudi ne bo imel pravilnega odnosa do družbene lastnine.

ANTELMITIČEN UČINEK: učinkujejo proti črevesnim zajedalcem, tako da zastrupljajo njihov živčni sistem napr. metlikino ali vratičevo olje.

KARMINATIVNI UČINEK: eterična olja janeža, koprca, kumine in še nekaterih rastlin dražijo na gibanje črevesja, zato odneha napetost črevesja, ki se javlja kot krč.

Eden izmed zelo pomembnih učinkov pa je delovanje proti kašlju oz. **ANTITUSIČNI UČINEK**. Eterična olja se uporabljajo za inhalacijo in ker se izločajo preko pljuč, učinkujejo v dihalih antiseptično in jih dražijo na močnejše izločanje bronhialne sluzi. Migetanke vznemirjene sluznice utripajo hitreje in tako odplavljajo preostalo sluz. V ta namen se uporabljajo različna eterična olja iglavcev npr. jelke, smreke, gorskega bora in pa olje, ki ga dobe iz listov drevesa evkalipta, katerega domovina je Avstralija. Za inhalacijo vzamemo po eno žličko eteričnega olja na 1/2 litra vrele vode in vdihavamo soparo.

Sedaj pa še nekaj besed o pripravi čajev in njihovem doziranju. Zelo pomembno je, da se ravnamo točno po navodilih, saj napačno pripravljen čaj nima zaželenega učinka. Pripravljamo jih na dva načina: kot infuze ali kot dekokte.

INFUZ oz. **POPAREK** pripravimo tako, da predpisano količino čaja prelijemo z vročo ali vrelo vodo, pomešamo, pokrijemo in pustimo stati, da se nekoliko ohladi. Tako pripravljamo npr. metin, melisin bezgov ali kamilični čaj.

DEKOKT ali **ZAVRETEK**: predpisano količino čaja stresemo v vrelo ali hladno vodo, pomešamo, pokrijemo, pustimo vreti 10 minut, nato odstavimo in pustimo stati, da se ohladi do željene temperature. Kot dekokt uporabljamo napr. čaj iz hrastovega lubja.

Če vsebuje čajna mešanica veliko eteričnih olj, ga pripravimo (nadaljevanje na strani 47)

Čaji in zdravilne rastline

II. del

V prejšnji številki smo že našli nekaj skupin delujočih snovi v zdravilnih rastlinah. To so bili alkaloidi, glikozidi, grenke snovi, sluznate snovi ter čreslovine. Kot zadnjo skupino bi pogledali delovanje **ETERIČNIH OLJ**.

Eterična olja so za razliko od mastnih olj, ki ne hlapijo, zelo hlapna in vsako ima svoj značilni vonj. V rastlinah se eterična olja nabirajo v posebnih žlezah celicah. Nekateri rastline vsebujejo eterična olja

le v cvetovih npr. šmarnica, druge pa tudi v listih npr. vinska rutica, ali v koreninah npr. baldrijan in celo v skorji npr. cimet. Učinki eteričnih olj oziroma drog, ki jih vsebujejo so zelo raznovrstni. Omenila bom le najpomembnejše:

ANTISEPTIČNI UČINEK:

eterična olja prodirajo v mikroorganizme in na ta način zavro njihovo presnovo. Uporabljajo se v obliki mil ali za grgranje napr. eterično olje rožmarina, sivke, evkalipta.

Kadrovske vesti

V času od 1. septembra do 30. septembra 1977 ima kadrovski sektor evidentirane naslednje spremembe:

TOZD RUDNIK PREMOGA HRASTNIK

Sprejeti:

Fakin Stane — jamski električar, Krašovec Franc — kurjač, Šubic Jožica — snažilka, Holešek Miran — učnik, Meserko Franc — vozač, Drnovšek Janez — vozač, Anič Mladen — kopaški pomočnik, Jukič Ivo — vozač, Murselovič Munib — vozač, Kneževič Adélko — rudarski tehnik-pripravník, Kušar Vili — električar, Klarič Luka — vozač, Sekulič Rade — vozač, Škrinjar Drago — vozač.

Odšli:

Deželak Jože, kopač — upokojen; Slanšek Ljudmila, snažilka — upokojena; Muhič Vladimir, delavec — v šolo; Budež Ilija, vozač — samovoljna prekinitev; Glavaš Mijad, vozač — samovoljna prekinitev; Kirn Alojz, delavec — v šolo; Šuntajs Franc, kopač — upokojen; Pavčnik Vito, delavec — v šolo; Rešetar Franc, kopač — invalidsko upokojen; Duvnjak Pejo, vozač — samovoljna prekinitev; Grah Aleksander, delavec — sporazumna prekinitev.

TOZD RUDNIK PREMOGA TRBOVLJE

Sprejeti:

Bračaninovič Abdulah — kopač, Fejzić Šaban — vozač, Špajzar Miroslav — vozač, Ramšak Danijela — snažilka, Oberžan Bojan — jamski električar, Tešanovič Dragan — kopač, Jevševar Franc — kopač, Halili Emin — vozač, Bagara Alojzij — vozač, Predič Ilija — vozač, Lončina Velimir — vozač, Filipovič Tomo — vozač.

Odšli:

Kovač Ivan, poslovodja zračanja — upokojen; Ceglar Alojz, kopač — upokojen; Mrak Mirko, kopač — upokojen; Lesjak Vinko, jamski tesar — upokojen; Strašek Viljem, vozač — sporazumna prekinitev; Potrpin Jakob, lesni delavec — sporazumna prekinitev; Vnuk Stanislav, kopač — sporazumna prekinitev; Žibret Mirko, kopač — upokojen; Jerše Ivan, kopač — discipl. odp.; Zupančič Jože, vozač — sporazumna prekinitev.

TOZD RUDNIK PREMOGA ZAGORJE

Sprejeti:

Mujakovič Suljo — vozač, Avduč Sevad — vozač, Praznik zač, Filipovič Tomo — vozač. Branko — vozač, Resnik Silvo — vozač, Skahič Hasib — kopaški pomočnik, Hoglič Hajrudin — delavec, Imširovič Esad — vozač, Zahirovič Jasmin — vozač, Fazlić Vehbija — vozač, Švaganovič Petar — vozač.

Odšli:

Merva Jože, nadzornik — upokojen; Čeh Marjan, kopač — sporazumna prekinitev; Polak Marija, delavka — upokojena; Lovrač Tomo, vozač — samovoljna prekinitev; Ključevšek Jože, kopač — sporazumna prekinitev; Ključevšek Ivan, kopač — sporazumna prekinitev; Halilović Fekin, vozač — samovoljna prekinitev; Gomilar Matija, električar — sporazumna prekinitev; Medvešek Leopold, kopač — upokojen; Slapar Jože, kopač — upokojen; Jakovljevič Stipo, vozač — samovoljna prekinitev.

TOZD SEPARACIJA PREMOGA TRBOVLJE

Sprejeti:

Malanovič Slavko — izsipač kotlov. premoğa.

Odšli:

Franko Franc, ključavničar — samovoljna prekinitev; Hodej Vladimir, separacijski delavec — invalidsko upokojen.

TOZD TERMoeLEKTRARNA TRBOVLJE

Sprejeti:

Jordan Marjan — električar, Kreže Hinko — kuhar, Podbevšek Branko — kovinar, Knez Viktor — kovinar, Stošički Slavko — električar, Nemet Pavel — kovinar, Ahac Anton — dipl. ekonomist, Vengust Miha — dipl. inž. kemije, Smrekar Danica — kuharica, Tofolini Leopold — kovinar, Župan Milan — električar.

Odšli:

Smrekar Danica, kuharica — sporazumna prekinitev, Kreže Hinko, kuhar — sporazumna prekinitev.

TOZD RUDARSKO GRADBENA DEJAVNOST

Sprejeti:

Polak Stane — vozač, Mar Vinko — vozač, Kupusovič Stojan — vozač, Brunček Ivan — kopač, Stanisavljevič Miodrag — vozač, Grah Aleksander — vozač, Matič Nedeljko — vozač, Mujkanovič Raif — kopaški pomočnik, Duspára Tadija — vozač, Bukovšek Milan — kopaški pomočnik, Bukovec Janez — vozač.

Odšli:

Ramšak Danilo, tehniški risar — potek prakse; Kovač Adolf, dipl. inž. rud. — sporazumna prekinitev; Čosič Safet, kopač — samovoljna prekinitev; Zemljak Jože, kovinar — samovoljna prekinitev; Plečko Friderik, uč. kopač — sporazumna prekinitev; Kušar Stanislav, kopač — samovoljna prekinitev.

TOZD ELEKTROSTROJNE
DELAVNICE TRBOVLJE

Odšli:

Naglič Franc, strojni delavec —
sporazumna prekinitev; Golob
Jasna, delavka — v šolo.

TOZD GRAMAT

Odšli:

Nikič Marjan, opekarniški de-
lavec — v šolo.

DS SKUPNIH SLUŽB

Odšli:

Kovačič Marija, servirka — po-
tek sezone — Crikvenica; Ko-
vačič Marjana, čistilka — potek
sezone — Crikvenica; Jere
Alojzija, kuharica — potek se-
zone — Crikvenica; Pahlina Ka-
tica, čistilka — potek sezone —
Rab; Stojičič Jovan, rudarski
tehnik — v šolo.

Marija Vidmar

TOZD Rudnik premoga Trbov-
ljeGrivec Rajko, Gorenc Franc,
Bokal Edi, Centrih Dušan,
Zajšek Rudi, Podlogar Jože,
Leskovšek Kazimir, Prašni-
kar Rajko, Motovič Mato, Blaz-
nik Ferdo, Mujkih Halil, Niko-
lič Branislav, Dobravec Roman,
Sladič Jože. Drnovšek Franc,
Bukovšek Josip, Dečman Mi-
hael, Skornšek Janez.

TOZD Rudnik premoga Zagorje

Pavlovič Jože, Stariha Jože,
Jurjec Štefan, Zahirovič Sadik.
Tovariši, darovalci krvi —
hvala vam!

Krvodajalska akcija

V času od 2. septembra do 30.
septembra 1977 so darovali kri
naslednji naši sodelavci:

Dne 2. septembra 1977:

TOZD Rudnik premoga Hrast-
nikPirš Stanko, Zakošek Karel,
Žibret Tomo, Prosenc Ervin,
Pokleka Franc in Hribernik
Ivo.TOZD Rudnik premoga Trbov-
ljeZepič Vili, Potokar Jože, Korit-
nik Jože, Bregar Anton, Bastič
Jože, Tabakovič Halid, Kusa-
movič Miralen, Glavan Milan,
Bregar Roman in Prašnikar
Drago.

TOZD Rudnik premoga Zagorje

Obolnar Slavko.

Dne 9. septembra 1977:

TOZD Rudnik premoga Trbov-
lje

Hauptman Vlado.

TOZD Rudnik premoga Zagorje

Borišek Alojz.

Dne 16. septembra 1977:

TOZD Rudnik premoga Trbov-
ljeHrovat Janez, Belak Franc,
Černivec Milan, Fikič Dragiša,Knez Ivan, Kreže Vid, Pišek
Franc, Filipovič Pero, Fijačko,
Jurij, Planko Franc, Jokan
Alojz, Kmetič Franc, Zupančič
Janko, Kolar Albert.

TOZD Rudnik premoga Zagorje

Ostronič Franc, Magdič Feliks,
Taškar Edi, Zukič Ibrahim,
Vičič Jože, Perko Jože.

Dne 23. septembra 1977:

TOZD Rudnik premoga Trbov-
ljeČop Jože, Gros Branko, Metli-
čar Anton, Tomše Jože, Zavbi
Ivan, Brkič Abdula, Černivec
Štefan, Bočko Ivan, Šmid Dar-
ko, Pucelj Marjan, Jan Franc,
Žalar Franc, Špajzer Miran,
Mlinar Sandi, Podlesnik Franc,
Izlakar Nikola, Lebič Marjan,
Toplak Daniel, Jagodič Sifet.
TOZD Rudnik premoga Zagorje
Rozman Jože, Bregar Rudi, Kos
Milan, Dobnik Ervin, Grobelj-
šek Ludvik.

Dne 30. septembra 1977:

TOZD Rudnik premoga Hrast-
nikKozole Milan, Potušek Alojz,
Laznik Maksimiljan, Majcen
Bogomir, Majcen Milko, Potu-
šek Jože.

Humor in anekdote

»No, Matejček si ubogal mami-
co?« »Ali še mečeš izpljuvane
čikgumije na pločnike?« »Ne!«
odgovori, »zdaj jih mečem v
poštne nabiralnike.«

□ ■ □

Skopuhov sin je pritekel v hišo
in kričal: »Oče sosedova krava
je na naši njivi! Kaj na sto-
rim?« »Pomolzi jo na hitro in
poženi nazaj odkoder je pri-
šla!«

□ ■ □

»Francelj ali veš? Ali veš kako
pravimo tistemu človeku, ki je
od jutra do večera v gostilni?«
»Vem. Natarak!«

□ ■ □

Sosea je rekla sosedu: »Dobra
si, da pustiš vsak večer moža
od doma.« »Ja, kaj naj bi pa
sam doma počel?«

□ ■ □

»Rezika, si ti tvojemu možičku
vse povedala? Mislim... to, kar
je bilo prej...« »Kako le, če sva
šele dva tedna poročena!«

Zadnji plisk parne lokomotive na slovenskih progah

V petek, 7. oktobra 1977 je po slovenskih železniških tirih zadnjič peljal vlak s parno vleko. Lokomotiva 24.020, ki so jo izdelali leta 1920 na Dunaju je pripeljala tovorni vlak iz Kočevja v Ljubljano. Strojvodja Stane Domitovič in kurjač Alojz Murgelj, sta jo zapeljala na kurilniški tir. Od tu so jo prepeljali v popravilo, potem pa bo čakala na čas oziroma dni, ko jo bodo morda še kdaj potrebovali. Morda pa bo njen dim le še oznanjal, da železničarji praznujejo in obujajo spomine na stare čase.

Z zadnjim piskom parne lokomotive na slovenski železnici, pa se zaključuje dobršen del zgodovine tudi naših treh rudnikov. Od kar je leta 1849 bila zgrajena južna železnica Dunaj — Maribor — Ljubljana — Trst, oziroma ko je v teh letih peljal prvi vlak skozi Zasavje, smo oskrbovali tisoče in tisoče parnih lokomotiv s kakovostnim premogom iz Zasavja, in te lokomotive so prepeljale na milijone potnikov in na stotine milijonov ton raznega blaga. Ni kaj — z našim premogom smo dejansko napajali desetletja številne prometne žile in žilice in preko njih doma la vso industrijo, domača gospodinjstva in druge uporabnike premoga.

OTROK ODKLANJA HRANO

V naših posvetovalnicah vse pogosteje poslušamo pritožbe staršev: »Moj otrok nima apetita, prav nič ne je, prosim če bi mu napisali nekaj za apetit«. Velikokrat se zgodi, da matere odhajajo iz ordinacije razočarane, ker recepta niso dobile, napotkom, kako pomagati takemu otroku pa ne verjamejo preveč. Nezadovoljen pa je tudi zdravnik, ko vidi, da mati ni sprejela njegovih nasvetov.

Za sprejemanje hrane sta potrebna lakota in apetit. Lakota

je prirodni nagon, ki ga imajo živa bitja, da se vzdržijo pri življenju. Otrok ob rojstvu še nima apetita; v prvih mesecih življenja čuti le lakoto in je, dokler je lačen. Nekako od tretjega meseca dalje pa se razvija apetit. Pri razvitem apetitu že sama misel na določeno hrano ali pogled na njo sproži mehanizme, ki so potrebni za uživanje in prebavljanje hrane. Tako deluje apetit v istem smislu kot lakota, to je pripravi otroka do tega, da je. Apetit ni nagon kot lakota, je močno odvisen ne samo od telesnega, temveč tudi od duševnega počutja. Ugodni vtisi hrane in hranjenja apetit povečajo, neugodni pa zmanjšujejo.

Zakaj se potem toliko upira jesti? Odgovor je preprost. Mame si preveč prizadevajo, da bi otroci jedli in veliko pojedli. Med otroki so velike razlike v sprejemanju hrane. Nekateri se že rodijo z velikanskim apetitom in jedo tudi takrat, kadar so bolni ali pa žalostni, drugi pa so slabi jedci že od rojstva. Pogosto so slabi jedci tudi njihove matere.

Vsak otrok pa ima že od narave takšen tek, kot ga potrebuje, zato lahko zaupamo otrokovemu teku. Odpor do jedi pa je lahko tudi posledica bolezni, razburjanja ali celo ljubosumja. S pomanjkanjem teka otrok pogosto opozarja nase.

Kadar otrok noče jesti je najbolj prizadeta mati, predvsem zato, ker se čuti sokrivo, saj ji pogosto očitajo, da je v ravnanju z otrokom nedosledna. Toda kdor otroke dobro pozna tudi ve, da je med njimi veliko slabih jedcev in da mati ni sokriva.

Odklanjanje hrane pri zdravem otroku je lahko odsev neugodnih čustvenih odnosov med materjo in otrokom. Pogosto odklanjajo hrano otroci katerih matere zahtevajo na neizprosni način, da vse pojedjo. Svoj hladni odnos do otroka poskušajo nadomestiti s pretirano skrbno nego. Za te matere je količina hrane, ki jo otrok poje, merilo materinske prizadevnosti. Razumljivo je, da se

ob takem siljenju otroku poroči ob odpor do hrane.

Priznati moramo, da povzroča staršem otrokova izbirljivost in pomanjkanje teka hude skrbi. Poskušajo vse mogoče od siljenja s hrano do telesnih kazni, ali pa vodijo otroka od zdravnika do zdravnika, boječ se, da pomeni pomanjkanje apetita pač to, kar je pri otrocih najbolj pogosto — bolezen.

Če otrok nenadoma odkloni hrano, ni vselej vzrok bolezen. Mnogi psihološki vzroki jemljejo otroku tek in zdravo ješčnost. Pogosto je odklanjanje hrane znamenje, da se otrok ne počuti v svojem čustvenem življenju srečnega in z odklanjanjem hrane opozarja nase. Po navadi kaj kmalu opazimo, da otroku ni zadovoljena potreba po varnosti in ljubezni.

Poskušajmo biti potrpežljivi in pomislimo:

Morda smo prezahtevni do otroka?

Morda se nam kar naprej kam mudi?

Morda je otrok preveč odvisen od staršev in premalo samostojen?

Otrok bo spet rado jedel, če bomo poskrbeli za njegovo čustveno ravnovesje. **Ravnajmo z otrokom tako, da ne bo nikoli imel občutka, da ga imamo radi.** Otrok pogosto odklanja hrano tudi zato, ker bi rad ostal majhen in si tako ohranil materino nežnost.

Zaupajmo otrokovemu teku. Ne zahtevajmo od njega, da mora pojesti eno jed do kraja, če hoče dobiti drugo. Naložimo otroku vselej manj, kot bo pojedel. Če je lačen nas bo že prosil, da mu še damo. Sprejemanje hrane naj bo za otroka vedno prijeten obred, zato bodimo razpoloženi pri jedi. Vse to je pomembno še posebno, kjer sta zaposlena oba starša in se družina zbere samo pri večerji.

Ustrezno ravnanje staršev v prvih treh letih otrokovega razvoja na področju hranjenja, je eden izmed pomembnih činitelev pri harmoničnem oblikovanju otrokove osebnosti.

Jelka Šešok

ČAJI IN ZDRAVILNE RASTLINE

vimo kot infuz tako kot sem že omenila, da ga prelijemo z vrelo vodo, pokrijemo in pustimo približno pet minut, da se ohladi. Če je čaj sestavljen predvsem iz korenin, korenin ali skorje, ga pripravimo kot dekokt, to je tako, da ga prelijemo s hladno vodo in kuhamo 10–20 minut, npr. čaj angelike. Droge, ki vsebujejo sluz samo prelijemo z mlačno vodo, ker bi se snovi pri višji temperaturi razgradile. Tak čaj pustimo dalj časa stati npr. pol ure in vmes večkrat premešamo npr. ajbišev čaj. Čaje, ki vsebujejo kot glavno sestavino vitamine, kuhamo 3–5 minut v pokriti posodi. Daljše kuhanje ni priporočljivo, ker se vitamini s segrevanjem uničijo, npr. šipkov čaj.

Naj tudi omenim, da je v večini primerov potrebno ob vsaki uporabi pripraviti sveže kuhan čaj. Ne samo, da s pogrevanjem čaji izgubijo na učinkovitosti, temveč se lahko tvorijo različne snovi, ki lahko naredijo mnogo škode, namesto da bi učinkovale zdravilno. Čaj lahko pogrejemo ali ga pripravimo za dalj časa samo takrat, kadar je to na receptu za izdelavo posebej označen.

Poleg tega, da se čaji v glavnem uporabljajo notranje — interno, pa lahko služijo tudi zunanje — externo, npr. za grgranje, inhalacije — katere smo že omenili pri eteričnih oljih in za obkladke v obliki kaše. To obliko zdravil imenujemo kataplazma. Izdelujemo jih tako, da grobo vprašeno drogo zmešamo z vročo ali hladno vodo v kašo. Kataplazmo nanesemo na laneno krpo ali več slojev gaze in s tem pokrijemo oboleli del kože. Danes izdelujejo kataplazme še iz lanene in gorčične moke. Laneno kataplazmo pripravimo s toplo vodo in služi za mehčanje kože ter pospešuje dozorevanje raznih podkožnih procesov. Gorčično kataplazmo pa pripravimo s hladno vodo, deluje pa tako, da poveča prekrvavit.

Doziranje čajev. Doziramo jih po čajnih žličkah ali velikih žlicah. Če ni drugače predpisano, vzamemo za skodelico čaja eno veliko žlico čajne mešanice, če jo sestavljajo listi ali cvetovi in eno čajno žličko, če prevladujejo korenine ali skorje, oziroma različni plodovi. Orientacijsko drža 1 čajna žlička 5 ml tekočine, en gram in pol praška, dva grama posušenih cvetov ali listov, 3 g posušene zrezane zeli, 3 g posušenih zrezanih korenin in 3 g plodov ali semen. Ena velika žlica drži približno 15 ml. tekočine in približno 3-kratno količino prej

naštetih rastlinskih delov. Ena čajna skodelica pa drži približno en deciliter in pol tekočine.

Ceprav morda ljudje mislijo, da zdravilne rastline ne morejo škodovati, so v veliki zmoti. Potrebna bi namreč bila primerna kontrola in opozorilo, da se naj ne verjame preveč nestrokovnim nasvetom laikov. Zdravilne rastline so lahko zdravilne v primeru, če se uporabljajo le tiste, katerih delovanje je strokovno neoporečno in to za bolezni, katerih diagnoza je strokovno ugotovljena.

Milena Cerinšek

Športno rekreativni sistemi delavcev in občanov Trbovelj 1977

Ta naslov nosijo športne igre delavcev in občanov Trbovelj, ki so bolj poznane kot sindikalne športne igre. Letos so bile organizirane že 18. zapored in so osrednja akcija organizirane rekreacije v Trbovljah. Prednost teh iger je predvsem v tem, da nudijo možnost rekreacije širokemu krogu ljudi, njihova velika priljubljenost, atraktivnost tekmovanja (saj je na nekaterih prireditvah tudi več sto gledalcev) in tradicija. Najpomembnejše pa je to, da v teh igrah ni pomemben vrstni red, ampak sodelovanje.

Športno-rekreativni sistemi v letu 1977 obsegajo naslednje panoge: smučanje, mali nogomet, rokomet, odbojka, plavanje, namizni tenis, kegljanje, streljanje, košarka, atletika, tenis, šah.

Prva panoga je bila izpeljana že v mesecu marcu, in sicer smučanje. Največ uspeha v tem tekmovanju iz REK Zasavja sta imela Jure PLEVČAK in Danilo RAMŠAK, oba iz TOZD ESD, ki sta v kategoriji do 26

let zasedla prvo oz. drugo mesto. Udeležba iz TOZD REK Zasavja v smučanja pa je bila:

	smučarjev
REK TOZD ESD	7
REK TOZD Rudnik premoga Trbovlje	5
REK TOZD RGD	4
REK TOZD TET	5

V mesecu maju je bilo organizirano tekmovanje v atletiki. Za to panogo je, na žalost, v Trbovljah premalo zanimanja. Atletika, kraljica športa, iz REK Zasavja ni imela predstavnikov!

Mali nogomet je bil razdeljen na dva dela — spomladanski in jesenski. Končal se je v začetku oktobra. Razdeljen je bil v 3 skupine. V prvi skupini, kjer so bili vsi predstavniki REK Zasavja, je bil vrstni red:

- REK TOZD TET — 1. mesto
- REK TOZD Rudnik premoga Trbovlje — 2. mesto
- Cementarna I. — 3. mesto
- REK TOZD ESD — 8. mesto

— REK TOZD Separacija
premoga — 10. mesto

Tekmovanje v roketu obsega še eno kolo. Od 8. ekip je REK TOZD ESD v predzadnjem kolu na drugem mestu.

Pred nami so še tekmovanja v kegljanju, tenisu, namiznem tenisu, košarki, streljanju in šahu. Upamo, da se bodo tekmovanja v redu končala.

Želimo čim širšemu krogu delovnih ljudi, da bi v njih našli zares svojo rekreacijo in s tem tudi sprostitve po opravljenih vsakodnevnih delovnih nalogah.

Miro Škrinjar

Zimsko športni center na Vrheh

Že pred leti je Smučarsko društvo Trbovlje zgradilo okoli 700 m dolgo smučarsko sedežnico od sedla na Vrheh pa do Javorja. Zgradili so jo deloma s prostovoljnim delom, deloma pa ob pomoči delovnih in drugih organizacij, po lastni zamisli in projektu. Vendar pa ta žičnica v zadnjih časih ni redno obratovala, ker zaradi raznih nedostatkov organizatorji niso dobili dovoljenja za obratovanje.

Hkrati z ugotovitvijo, da z zgrajeno žičnico ne bodo mogli zadostiti čedalje večjim potrebam po smučanju, so se smučarski delavci odločili s sodelovanjem nekaterih drugih občanov, da bodo zgradili v nekaj naslednjih letih na Vrheh zimsko športni center, v katerega okvir sodi tudi zgraditev nove žičnice — vlečnice. Po večletnih pripravah so pred tedni pričeli uresničevati ta projekt. V gradnji je namreč nova samopostrežna smučarska vlečnica, »Medvednica«. Kot investitor nastopa Smučarsko društvo Trbovlje, gradi pa jo ob pomoči in s sodelovanjem združenega dela. Uvozili

so jo iz Avstrije — firma Doppelmayr, Wollfurt. Stebri so bili izdelani doma (STT, IBT, TOZD Operativa Zasavje) in so trapezaste oblike. Pripravo terena, oziroma smučišča je imelo na skrbi Smučarsko društvo Trbovlje samo. S številnimi prostovoljnimi akcijami so izsekali gozd, izravnali teren, izkopali jame za postavitve elektrovodov, zasejali travo, sodelujejo pa tudi pri montiranju žičnice na terenu. Montažo opravljajo domači monterji. Naj navedemo nekaj tehničnih podatkov:

— stebri, višina 4,30 m en komad, 8,30 tri komade, 7,30 m dva komada ter povratna postaja;

— dolžina 465 m;

— višina oziroma višinska razlika 156 m;

— sredni naklon 19,6°;

— dolžina vrvi 1142 m;

— hitrost vožnje 2,53 m/sek.;
— čas vožnje 3 minute 6 sekund;

— začetna zmogljivost 600 oseb na uro, končna zmogljivost pa 1000 oseb na uro;

— za začetno zmogljivost bo na razpolago 38 obešal, za končno zmogljivost pa 63 obešal;

— moč motorja je 75 PS;

— skupna teža opreme Doppelmayr znaša 23.700 kg.

Stanje sredi oktobra je naslednje: postavljeni so stebri, fiksirane so rollbaterije, nameščena je vrv, delno je razširjena cesta v območju žičnice za parkiranje in delno so izkopane jame za trafo postaje in za postavitve stebrov elektrovoda od Cestnika na Vrheh. V enem mesecu od srede oktobra dalje pa je treba postaviti še jambore za elektriko, postaviti trafo postajo, izsekati gozd večjega obsega za razširitev smučišča, zgraditi hišico na spodnji, pogonski postaji, od koder bodo žičnico upravljali. Tu bo tudi soba za eventualni počitek, prvo pomoč, postrežbo s čajem, WC, ipd. Nadalje je bilo treba postaviti še hišico pri zgornji povratni postaji in očistiti celotno traso žičnice, itd. Opravljeno

no je bilo torej že mnogo dela, precej pa ga bo treba še opraviti do pričetka smučarske sezone. Požrtvovalnim sodelavcem Smučarskega društva Trbovlje ter sodelavcem raznih temeljnih in drugih organizacij združenega dela, gre vsa pohvala za delo, ki so ga doslej opravili in za delo, ki ga bodo še opravili. Glede na določila novega zakona o javnih smučiščih, pa bo potrebno smučišče teptati ob vsakem novem snegu. Po vsej verjetnosti bo treba nabaviti v ta namen ustrezni teptalni stroj. Ker sredstev ni, je nabava tega stroja za enkrat še vprašljiva. Za nabavo in zgraditev vlečnice je društvo najelo ustrezni kredit.

In zakaj gradnja žičnice v Medvednici pod Javorjem?

Obstoječa žičnica — sedežnica na Vrheh, je bila namenjena zaradi svojega strmega pobočja, le dobrim smučarjem, medtem ko bo žičnica v Medvednici služila vsem kategorijam smučarjev, od najmlajših do najstarejših in od začetnikov do tekmovancev. Upajmo le, da bo do pričetka letošnje zimske sezone dograjena in usposobljena za redno obratovanje.

Glasilo ureja uredniški odbor: Hinko Jazbec, Emil Kohn, dipl. inž. rud., Tine Lenarčič, Metod Malovrh, dipl. inž. rud., Joži Medvešek, Janez Oberžan, Anton Pikš, Anton Šum, Miro Šuštar.

Odgovorni urednik: Emil Kohn, dipl. inž. rud.

Tehnični urednik: Tine Lenarčič.

Naklada 3.200 izvodov. Za člane delovne skupnosti REK Zasavje je časopis brezplačen. Rokopisov in fotografij ne vračamo. Glasilo Srečno izdaja Rudarsko elektroenergetski kombinat Zasavje, n. sol. o. — 61420 Trbovlje, Trg revolucije 12. Izhaja mesečno. Tisk TIKA Trbovlje.
